

MEMÒRIA D'ACTIVITATS 2012

IPHES^R

Institut Català de Paleoeologia
Humana i Evolució Social

Institució
CERCA
Centres de Recerca
de Catalunya

Informe elaborat per IPHES:

Sandra Bañuls
Xosé Pedro Rodríguez
Vanessa Altés

Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social
Zona Educacional 4 - Campus Sescelades URV (Edifici W3)
ES 43007 Tarragona
Tel. (+) 34 607 980 702
www.iphes.cat
info@iphes.cat

TAULA DE CONTINGUTS

Carta del Director.....	6
Dades generals de l'any 2012.....	10
Equip.....	17
Comité Científic Extern.....	26
Publicacions.....	29
• Articles en revistes amb factor d'impacte.....	30
• Articles en revistes sense factor d'impacte.....	37
• Capítols de llibres.....	40
• Llibres.....	48
Referee d'articles científics, de beques o projectes de recerca.....	54
SGRs.....	58
• Desenvolupament social i tecnològic al Plistocè Inferior i Mitjà.....	60
• Context climàtic i ambiental de les dispersions humanes en el Plistocè.....	60
Presència a comitès científics.....	66
Estades a centres d'investigació.....	68
• Àmbit estatal.....	70
• Àmbit internacional.....	71
Projectes d'investigació.....	76
• Projectes dirigits per membres de l'equip.....	77
• Projectes amb participació de membres de l'equip.....	82
Intervencions arqueològiques.....	86
• Excavacions arqueològiques dirigides per membres de l'equip.....	88
• Participació en altres excavacions.....	92
• Gestió administrativa de les excavacions.....	94

Congressos i seminaris.....	98
• Àmbit estatal.....	100
• Àmbit internacional.....	102
Memòries de recerca.....	114
• Àmbit de Catalunya.....	115
• Fora de l'àmbit de Catalunya.....	117
Tesis.....	121
• Tesis doctorals.....	123
• Tesis de master.....	131
Docència.....	135
• Docència a la Universitat Rovira i Virgili.....	137
• Docència a altres universitats.....	139
• Altres activitats docents.....	140
Activitats R+D+I.....	142
• Projectes R+D+I.....	143
• Informes tècnics.....	144
Activitats de socialització.....	146
• Assessorament científic.....	148
• Produccions museogràfiques i editorials.....	149
• Participació en fires i mercats.....	151
• Activitats en centres educatius.....	151
• Conferències, xerrades i comissariats.....	153
• Comunicació.....	159
- Presència a mitjans de comunicació.....	161
• Fotografia.....	184
Noves instal·lacions.....	186

CARTA DEL DIRECTOR

Finalment, l'IPHES ha pogut tancar l'any 2012 a la seva seu definitiva, al campus Sescelades de la Universitat Rovira i Virgili, just davant dels Serveis Científics i Tècnics. Aquesta és la ubicació desitjada ja que ens situa dins un ecosistema d'instrumental científic compartit amb d'altres d'Instituts i Departaments de Recerca de la Universitat Rovira i Virgili.

Aquesta era una fita imprescindible que volíem assolir fa bastants anys per donar força i estructurar encara més la nostra dinàmica basada en la recerca, l'acadèmia i la socialització. La seu corporativa de l'IPHES ha de facilitar definitivament millors condicions de treball i gaudir de laboratoris adaptats a les noves necessitats per incrementar així la nostra eficiència.

En aquest sentit, la seu ha de fomentar la unitat estructural i col·lectiva que potencii que totes les individualitats despleguin la màxima capacitat d'implicació en aquest projecte, en el que treballem diferents equips i amb el que tirem endavant programes coordinats a través de projectes i excavacions arqueopaleontològiques. El nostre objectiu és aportar coneixement a la societat, generar dades científiques per

introduir elements de reflexió sobre l'evolució humana: Passat, Present i Prospectiva de futur.

Així, en aquest moment de dificultats, hem d'estimular les habilitats per augmentar la nostra capacitat de treball, sent alhora més crítics, però també més cooperatius i solidaris. Només d'aquesta manera sabrem orientar-nos en una situació complexa en la que més que mai hem de posar en valor la nostra activitat i idiosincràsia.

L'IPHES és una estructura formada per persones amb vocació de saber, de conèixer i de pensar sobre nosaltres mateixos, sobre l'entorn, sobre com ens hem fet humans i sobre quines han estat les adquisicions i adaptacions que ho han fet possible. En aquest treball només pot tenir futur la recerca transdisciplinària.

D'aquesta manera hem de ser capaços d'establir aliances amb d'altres instituts de recerca dedicats a la química, física, medicina i, en general al creuament entre les disciplines de les ciències de la terra, de la vida i les ciències socials i humanitats.

Actualment, més que mai, el coneixement científic no es construeix només totxana a totxana, sinó injectant noves idees per ser testades per la força dels fets del món real. Només així podrem millorar la realitat científica del nostre país. Això ja ens ho hem plantejat com estructura a l'IPHES i tothom està treballant aquest direcció.

Els resultats científics de 2012 han continuat millorant respecte de l'exercici anterior. Tenim de forma continuada, des de fa uns quants anys, entre 6 i 8 articles Altament Citats (*Highly Cited Papers*), de manera que seguim situant l'IPHES com un dels centres per sobre de la mitjana mundial en diversos indicadors científics, per sobre d'instituts similars amb més recursos i trajectòries més consolidades.

Hem anat renovant projectes del Plan Nacional i ara, amb el nou edifici i l'estructura administrativa bàsica ben organitzada al nou edifici, ja podem aspirar a ser una *Host Institution* amb espais, equipaments i solvència per poder hostatjar personal de recerca postdoctoral i poder gestionar correctament el recursos públics de projectes europeus. A més, aquestes condicions tan noves per nosaltres afecten també a un altre dels reptes que ens hem traçat pel 2013, el d'assolir finançament a través de projectes de mecenatge.

En aquest sentit, m'agradaria veure com les illes de recerca del tercer pis de la seu de l'IPHES es van omplint de recercaires de tot el món treballant de manera diferent problemes similars i generant les interaccions que requereix la recerca del segle XXI.

Durant el 2012 hem tingut la primera avaluació externa que ha estat de gran utilitat per que t'obliga a repassar qui ets, què vols fer, a on vols arribar i exposar-ho a persones científiques que són fora de la teva feina quotidiana. A més les seves

indicacions sempre t'ajuden a repensar les teus plantejaments institucionals i per tan contribueixen a millorar la direcció del centre.

En aquest sentit, estem participant amb dos altres centres de l'Àrea d'Humanitats de la institució CERCA, l'ICAC i l'ICRPC, dins un procés SUMA. El propòsit de tots tres és el de contribuir a enfortir el Sistema Català de Recerca i Desenvolupament, articulant centres amb economies d'escala més adequades als nostres temps, amb més massa crítica i per tant més capaços d'afrontar nous reptes.

Tothom haurà d'ajudar a convertir la nostra intel·ligència en consciència operativa. Això ens farà més forts, més responsables, més capaços. Això sí, sempre des de la voluntat de col·laborar entre nosaltres i buscar les interaccions que ens facin millors persones.

Una abraçada i moltes gràcies a tothom.

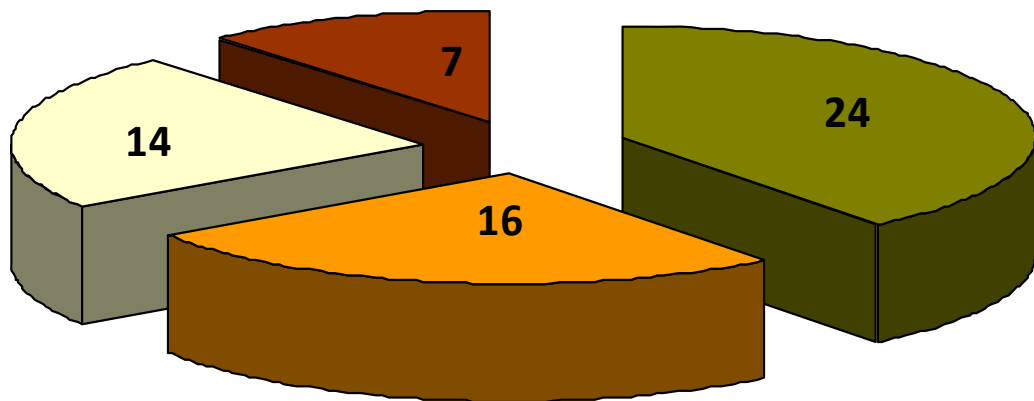
Eudald Carbonell Roura
Director de l' IPHES

DADES GENERALS DE L'ANY 2012

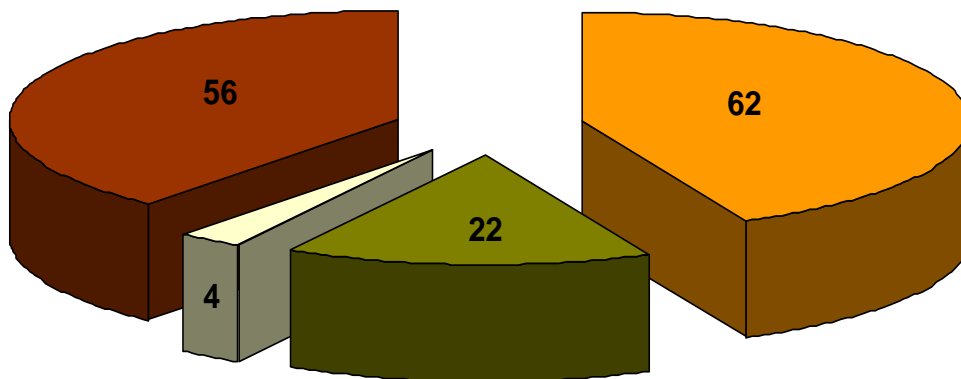
Personal vinculat a l'IPHES.....	61
Publicacions.....	144
• Articles amb factor d'impacte.....	62
• Articles sense factor d'impacte.....	22
• Capítols de llibre.....	56
• Llibres.....	4
Projectes d'investigació dirigits.....	28
Tesis doctorals i de master presentades/dirigides.....	60
Congressos i seminaris amb presència de l'equip.....	56
Comunicacions, ponències, pósters a congressos.....	99
Estades a centres d'investigació.....	36
Informes i Memòries científiques.....	34
Direcció d'excavacions i prospeccions.....	32
Conferències.....	48

PERSONAL VINCULAT A L'IPHES (61)

- Investigadors
- Becaris
- Tècnics
- Administració

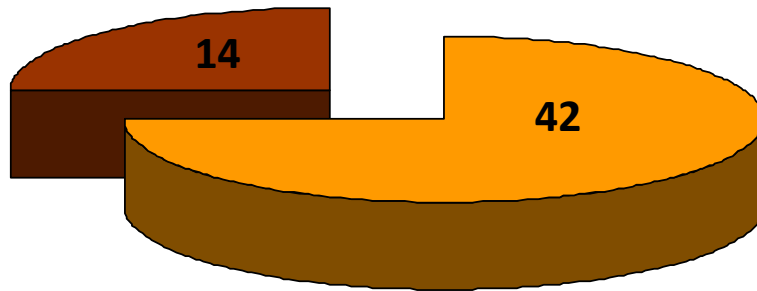
PUBLICACIONS (144)

- Articles revistes amb factor d'impacte
- Altres articles en revistes
- Llibres
- Capítols de llibres

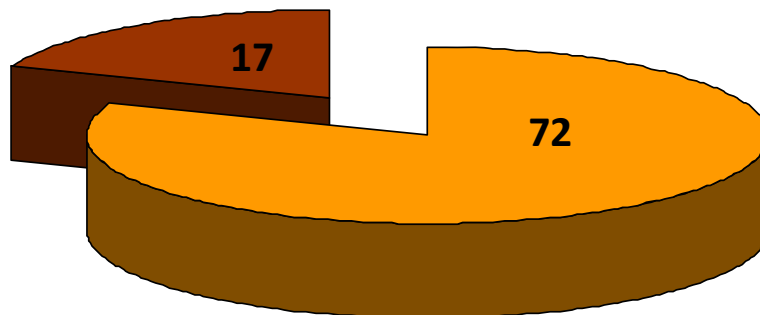

CONGRESSOS I SEMINARIS AMB PRESENCIA DE MEMBRES DE L'EQUIP (56)

■ Àmbit Internacional   ■ Àmbit estatal

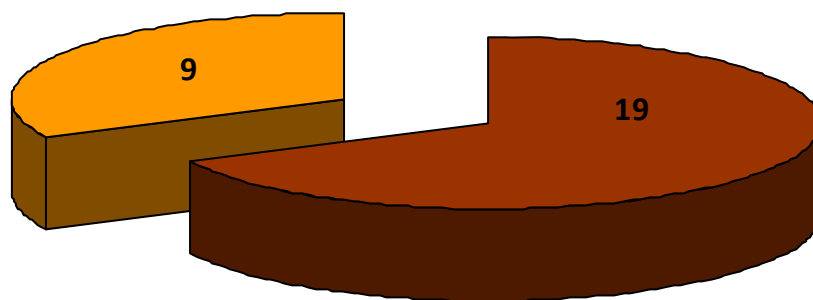
PONÈNCIES, COMUNICACIONS I PÒSTERS PRESENTATS PER MEMBRES DE L'EQUIP (99)

■ Àmbit Internacional   ■ Àmbit estatal

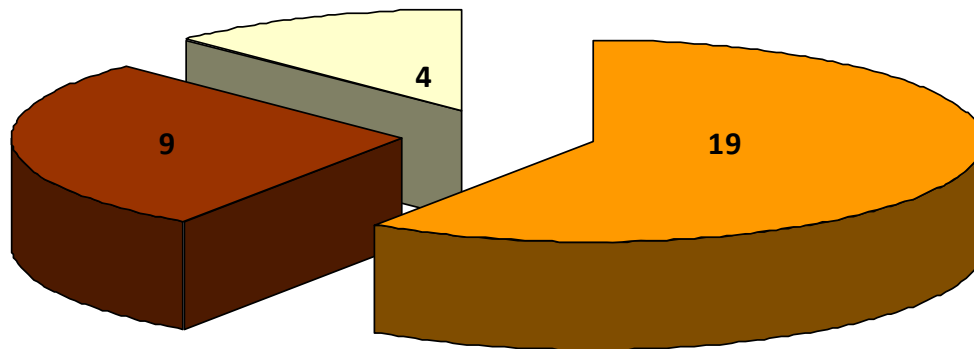

PROJECTES D'INVESTIGACIÓ DIRIGITS PER MEMBRES DE L'EQUIP (28)

- Àmbit Estatal
- Àmbit Internacional

INTERVENCIIONS ARQUEOLÒGIQUES DIRIGIDES PER MEMBRES DE L'EQUIP (32)

- A Catalunya
- A la resta d'Espanya
- A altres països

EQUIP

Equip davant del nou edifici de l'IPHES

PERSONAL DOCENT INVESTIGADOR (24)

Carbonell, Eudald

Director IPHES. CU URV

eudald.carbonell@urv.cat

ecarbonell@iphes.cat

Sala, Robert

PT URV. Coordinador Estudis de Postgrau IPHES

robert.sala@urv.cat

Agustí, Jordi

ICREA, Investigador Senior. Coordinador de l'Àrea de Investigació IPHES

jordi.agusti@icrea.cat

Burjachs, Francesc

ICREA, Investigador Senior

francesc.burjachs@urv.cat

Martínez-Navarro, Bienvenido

ICREA, Investigador Senior

bienvenido@icrea.es

Barsky, Deborah

URV, Directora d'Investigació en Prehistòria d'Àfrica

dbarsky@iphes.cat

Allué, Ethel

Investigadora IPHES. PA URV

eallue@iphes.cat

Blain, Hugues-Alexandre

Investigador IPHES

hablain@iphes.cat

Cáceres, Isabel

PI URV

icaceres@iphes.cat

Canals, Antoni

PI URV

acanals@iphes.cat

Hortolà, Policarp

PI URV

policarp.hortola@urv.cat

Huguet, Rosa

Investigadora IPHES

rhuguet@iphes.cat

Lorenzo, Carles

PI URV

carlos.lorenzo@urv.cat

Lozano, Marina

Investigadora IPHES

mlozano@iphes.cat

Mosquera, Marina

PI URV

marina.mosquera@urv.cat

Ollé, Andreu

Investigador IPHES. PA URV

aolle@iphes.cat

Rivals, Florent

Investigador IPHES

frivals@iphes.cat

Rodríguez, Xosé Pedro

PI URV

josepedro.rodriquez@urv.cat

Rosell, Jordi

PI URV

jordi.rosell@urv.cat

Saladié, Palmira

Investigadora IPHES

psaladie@iphes.cat

Vaquero, Manuel

PI URV

manuel.vaquero@urv.cat

Vallverdú, Josep

Investigador IPHES. PA URV

jvallverdu@iphes.cat

Vergès, Josep Maria

Investigador IPHES. PA URV

jmverges@iphes.cat

Viñas, Ramón

Investigador IPHES

rvinas@iphes.cat

PERSONAL BECAT (16)

Asryan, Lena

Beca Predoc WENNER-GREN Foundation

lasryan@iphes.cat

Ballesteros, Anna

Beca Predoc FI AGAUR, Generalitat de Catalunya

ana.ballesteros@urv.cat

Blasco, Ruth

Beca Predoc FI AGAUR, Generalitat de Catalunya

rblasco@urv.cat

Chacón, María Gema

Beca Postdoc Juan de la Cierva, MICINN

gchacon@iphes.cat

Fernández, Javier

Beca Postdoc Programa Ramón y Cajal, MICINN

jfernandez@iphes.cat

Gabucio, María Joana

Beca Predoc FI AGAUR, Generalitat de Catalunya

mjgabucio@iphes.cat

López, Juan Manuel

Beca Postdoc Juan de la Cierva, MICINN

jlopez@iphes.cat

de Lombera, Arturo

Programa Ajuts predoctorals Fundación Atapuerca

alombera@iphes.cat

Lozano, Iván

Programa Ajuts predoctorals Fundación Atapuerca

ilozano@iphes.cat

Lozano, Sergi

Beca Postdoc Programa Beatriu de Pinós, AGAUR

slozano@iphes.cat

Medin, Tsegai

Programa Ajuts predoctorals Fundación Atapuerca

tmedin@iphes.cat

Morales, Juan Ignacio

Beca Predoc FI AGAUR, Generalitat de Catalunya

jmorales@iphes.cat

Riba, David

Programa de Ajuts predoctorals Fundación Atapuerca

driba@iphes.cat

Rodríguez, Antonio

Beca Predoc FPI MICINN - Proyecto Atapuerca

arodriguez@iphes.cat

Roubach, Souhila

Beca Predoc MAEC-AECID

souhila.roubach1@estudiants.urv.cat

Soto, María Luisa

Beca Predoc FI AGAUR, Generalitat de Catalunya

msoto@iphes.cat

PERSONAL TÈCNIC (14)

Bargalló, Amèlia

Tècnic de laboratori

abargallo@iphes.cat

Batista, Lluís

Coordinador Àrea de Socialització IPHES

ibatista@iphes.cat

Campany, Gerard

Tècnic Fotografia IPHES

gcampany@iphes.cat

Esteban, Montserrat

Tècnic Col·leccions experimentals osteològiques IPHES

mesteban@iphes.cat

Expósito, Isabel

Tècnic Arqueobotànica IPHES

iexposito@iphes.cat

Fontanals, Marta

PAS URV GRUP III. Programa cofinanciat

mfontanals@iphes.cat

García, Lorena

Tècnic Arqueologia molecular IPHES

lgarcia@iphes.cat

García-Anton, M. Dolores

PAS URV

madolores.garciaanton@urv.cat

Gómez, Gala

Tècnic Restauració IPHES

ggomez.merino@iphes.cat

Gómez, Bruno

Tècnic Geoarqueologia IPHES

bgomez@iphes.cat

Ibàñez, Núria

Tècnic Col·leccions osteològiques IPHES

nibanez@iphes.cat

López-Polín, Lucía

Tècnic Restauració IPHES

lucia.lopezpolin@iphes.cat

Mestre, Jordi

Responsable del Servei de Fotografia Científica IPHES

jmestre@iphes.cat

Moreno, Oscar

Tècnic Agent multimèdia IPHES

omoreno@iphes.cat

PERSONAL ADMINISTRACIÓ (7)

Altès, Vanessa

Adjunta a direcció i Relacions Externes IPHES

valtes@iphes.cat

Bellmunt, Cinta S.

Responsable de Comunicació IPHES (*web personal*)

cbellmunt@iphes.cat

Petre, Gentiana

Administració IPHES

gpetre@iphes.cat

Pastó, Ignasi

Àrea estratègica IPHES

ipasto@iphes.cat

Prats Cot, Carles

Gerent IPHES

cprats@iphes.cat

Sentís, Bernat

Cap d'administració i finances IPHES

bsentis@iphes.cat

Torreblanca, Fèlix

Responsable de personal i logística IPHES

ftorreblanca@iphes.cat

COMITÈ CIENTÍFIC EXTERN

Comitè Científic avaluador a la reunió que va tenir lloc el 23 d'Octubre del 2012

MEMBRES DEL COMITÈ CIENTÍFIC EXTERN

Dr. David Lordkipanidze

Director of Georgian State Museum

Prof. Carlo Peretto

Università degli Studi di Ferrara

President of the Faculty of Sciences

Dip. Scienze Geologiche e Paleontologiche

Prof. Henry de Lumley

Directeur Institut de Paléontologie Humaine

Dr. José María Bermúdez de Castro (PRESIDENT)

*Director del Centro Nacional de Investigación sobre la Evolución Humana,
CENIEH*

Prof. Antonio Rosas

*Profesor de Investigación del Departamento de Paleobiología. Museo
Nacional de Ciencias Naturales, CSIC*

PUBLICACIONS

ARTICLES EN REVISTES AMB FACTOR D'IMPACTE (62)

1. Agustí, J., Bover, P., Alcover, J.A. 2012: A new genus of endemic cricetid (Mammalia, Rodentia) from the late Neogene of Mallorca (Balearic Islands, Spain). *Journal of Vertebrate Paleontology*, 32 (3): 722-726.
2. Allué, E., Martínez-Moreno, J., Alonso, N., Mora R., 2012: Changes in the vegetation and human management of forest resources in mountain ecosystems at the beginning of MIS 1 (14, 7- 8 ka cal BP) in Balma Guilanyà (South-Eastern Pyrenees, Spain). *Comptes Rendus Palevol*, 11: 507-518.
3. Arsuaga J.L., Baquedano E., Pérez-González A., Sala N., Quam R.M., Rodríguez L., García R., García N., Álvarez-Lao D., Laplana C., Huguet R., Sevilla P., Maldonado E., Blain H.-A., Ruiz-Zapata M.B., Sala P., Gil-García M.J., Uzquiano P., Pantoja A., and Márquez B. 2012: Understanding the ancient habitats of the last-interglacial (late MIS 5) Neanderthals of central Iberia: Paleoenvironmental and taphonomic evidence from the Cueva del Camino (Spain) site. *Quaternary International*, 275: 55-75.
4. Arsuaga, J. L., Fernández Peris, J., Gracia-Téllez, A., Quam, R., Carretero, J. M., Barciela González, V., Blasco, R., Cuartero, F. and Sañudo, P., 2012. Fossil human remains from Bolomor Cave (Valencia, Spain). *Journal of Human Evolution* 32 (5): 629-639
5. Bañuls Cardona S., López-García J.M., Blain H.-A. and Canals Salomó T., 2012: Climate and landscape during the Last Glacial Maximum in Southwestern Iberia: the small-vertebrate assemblage from Sala de las Chimeneas, Cueva de Maltravieso (Cáceres, Extremadura). *Comptes Rendus Palevol*, 11 (1): 31-40.
6. Bermúdez de Castro, J. M., Carretero, J. M., García-González, R., Rodríguez-García, L., Martínón-Torres, M., Rosell, J., Blasco, R., Martín-Francés, L., Modesto, M. and Carbonell, E. 2012: Early pleistocene human hummer from the Gran Dolina-TD6 site (Sierra de Atapuerca, Spain). *American Journal of Physical Anthropology*, 147 (4): 604-617.
7. Blain H.-A., Cuenca-Bescós G., Lozano-Fernández I., López-García J.M., Ollé A., Rosell J. & Rodríguez J. 2012: Investigating the Mid-Brunhes Event in the Spanish terrestrial sequence. *Geology*, 40 (11): 1051-1054.

8. Blain H.-A., Panera J., Uribelarrea D., Rubio-Jara S. and Pérez-González A. 2012: Characterization of a rapid climate shift at the MIS 8/7 transition in central Spain (Valdecarros II, Autonomous Region of Madrid) by means of the herpetological assemblages. *Quaternary Science Reviews*, 47: 73-81.
9. Blasco, R. and Fernández, J., 2012, A Uniquely Broad Spectrum Diet During The Middle Pleistocene At Bolomor Cave (Valencia, Spain). *Quaternary International* 252: 16-31
10. Blasco, R. and Fernández, J., 2012: Small and large game: Human use of diverse faunal resources at Level IV of Bolomor Cave (Valencia, Spain). *Comptes Rendus Palevol* 43 (8): 33-44.
11. Burjachs, F., López-García, J.M., Allué, E., Blain, H.-A., Rivals, F., Bennàsar, M. and Expósito, I., 2012: Palaeoecology of Neanderthals during Dansgaard-Oeschger cycles in northeastern Iberia (Abric Romani): from regional to global scale. *Quaternary International*, 247: 26-37.
12. Carrancho, Á., Villalaín, J. J., Vergès, J. M. and Vallverdú, J., 2012. Assessing post-depositional processes in archaeological cave fires through the analysis of archaeomagnetic vectors. *Quaternary International* 275: 14-22
13. Carretero, J.M., Rodríguez, L., García-González, R., Arsuaga, J.L., Gómez-Olivencia, A., Lorenzo, C., Bonmatí, A., Gracia, A., Martínez, I. and Quam, R., 2012: Stature estimation from complete long bones in the Middle Pleistocene humans from the Sima de los Huesos, Sierra de Atapuerca (Spain). *Journal of Human Evolution*, 62: 242-255.
14. Courty, M.A., Carbonell, E., Vallverdú, J. and Banerjee, R., 2012: Microstratigraphic and multi-analytical evidence for advanced Neanderthal pyrotechnology at Abric Romani (Capellades, Spain). *Quaternary International*, 247: 294-312.
15. Chacón, M.G., Vaquero, M. and Carbonell, E., 2012: The Neanderthal Home: Spatial and Social Behaviours. *Quaternary International*, 247(0): 1-9.
16. Domínguez-Rodrigo, M. and Martínez-Navarro, B., 2012: Taphonomic analysis of the Pliocene faunal assemblage from AL 894 (Hadar, Etiopía). *Journal of Human Evolution*, 62: 315-327.

17. Duval, M., Falguères, C., Bahain, J.J., Grun, R., Shao, Q., Aubert, M., Dolo, J.M., Agustí, J., Martínez-Navarro, B., Palmqvist, P. and Toro, I., 2012: On the limits of using combined U-series/ESR method to date fossil teeth from two Early Pleistocene archaeological sites of the Orce area (Guadix-Baza basin, Spain). *Quaternary Research*, 77: 482–491.
18. Esteban-Nadal, M. 2012: Can Archaeozoology and Taphonomy contribute to knowledge of the feeding habits of the Iberian wolf? *Journal of Archaeological Science*, 39: 3208-3216.
19. Fernández Peris, J.; Barciela González, V.; Blasco, R.; Cuartero, F.; Fluck, H.; Sañudo, P. and Verdasco C., 2012: The earliest evidence of hearths in Southern Europe: the case of Bolomor Cave (Valencia, Spain), *Quaternary International* 247: 267-277.
20. Finlayson, C., Brown, K., Blasco, R., Rosell, J., Negro, J. J., Bortolotti, G. R., Finlayson, G., Sánchez Marco, A., Giles Pacheco, F., Rodríguez Vidal, J., Carrión, J. S., Fa, D. A. and Rodríguez Llanes, J. M., 2012: Birds of a feather: Neanderthal exploitation of raptors and corvids. *Plos One*, 7 (9): 45927.
21. Frayer, D.W., Lozano, M., Bermúdez de Castro, J.M., Carbonell, E., Arsuaga, J.L., Radovčić, J., Fiore, I. and Bondioli, L., 2012: More than 500,000 years of right-handedness in Europe. Laterality: Asymmetries of Body, Brain and Cognition 17 (1): 51-69.
22. Gabucio, M.J., Cáceres, I. and Rosell, J., 2012: Evaluating post-depositional processes in Level O of the Abric Romaní Archaeological site. *N. Jb. Geol. Paläont. Abh.* 265 (2): 147-163.
23. García, J., Martínez, K., Carbonell, E., Agustí, J. and Burjachs, F., 2012: Defending the early human occupation of Vallparadís (Barcelona, Iberian Peninsula). *Journal of Human Evolution*. 63 (3): 568–575.
24. García-Díez, M., Rodríguez Hidalgo, A. and Canals Salomó, A., 2012: Arte mueble paleolítico en el interior peninsular: la cueva de Maltravieso (Cáceres, España), *Trabajos de Prehistoria*, 69 (2): 349-356.
25. Gómez, B., Campeny, G., Van der Made, J., Oms, O., Agustí, J., Sala, R., Blain, H-A., Burjachs, F., Claude, J., García S., Riba, D. and Rosillo, R. 2012 : A new key locality for the Pliocene vertebrate record of Europe: the Camp dels Ninots maar (NE Spain). *Geologica Acta*, 10, 2: 1-17.

26. Hardy, K., Buckley, S., Collins, M., Estalrich, A., Brothwell, D., Copeland, L., García-Taberero, A., García-Vargas, S., de la Rasilla, M., Lalueza-Fox, C., Huguet, R., Bastir, M., Santamaría, D., Madella, M., Wilson, J., Cortés, A., Rosas, A. 2012: Neanderthal medics? Evidence for food, cooking, and medicinal plants entrapped in dental calculus. *Naturwissenschaften*, 99: 617-626.
27. Hortolà, P. 2012: Human bloodstains on antique aboriginal weapons: a guiding low-vacuum SEM study of erythrocytes in experimental samples on ethnographically documented biological raw materials. *Microscopy Research and Technique*, 75: 1007-1011.
28. Hüsing S. K., Oms, O., Agustí, J., Garcés, M., Kouwenhoven, T., J., Krijgsman, W., Zachariasse, W.-J. 2012: On the Late Miocene continentalization of the Guadix Basin: more evidence for a major Messinian hiatus. *Geobios*, 45 (6): 617-620.
29. López-García, J., M., Blain, H.-A., Sanz, M., Daura, J. 2012: A coastal reservoir of terrestrial resources for Neanderthal populations in northeastern Iberia: palaeoenvironmental data inferred from the small-vertebrate assemblage of Cova del Gegant, Sitges, Barcelona. *Journal of Quaternary Science*, 27 (1): 105-113.
30. López-García, J., M., Blain, H.-A., Bennàsar, M., Euba, I., Bañuls, S., Bischoff, J., López-Ortega, E., Saladié, P., Uzquiano, P. and Vallverdú, J. 2012: A multiproxy reconstruction of the paleoenvironment and paleoclimate of the Latest Pleistocene in northeastern Iberia: Cova dels Xaragalls, Vimbodí, Paratge Natural de Poblet, Catalonia. *Boreas*. 41: 235-249.
31. López-García, J., M., Blain, H.-A., Burjachs, F., Ballesteros, A., Allué, E., Cuevas-Ruiz, G., E., Rivals, F., Blasco, R., Morales, J., I., Rodríguez Hidalgo, A., Carbonell, E., Serrat, D. and Rosell, J. 2012: A multidisciplinary approach to reconstructing the chronology and environment of southwestern European Neanderthals: the contribution of Teixoneres cave (Moià, Barcelona, Spain). *Quaternary Science Reviews*, 43: 33-44.
32. López-García, J., M., Cuenca-Bescós, G., Blain, H.-A., Cáceres, I., García, N., Van der Made, J., Gutierrez, J., M., Santago, A., Giles Pacheco, F. 2012: Biochronological data inferred from the early Pleistocene Arvicolinae (Rodentia, Mammalia) of the El Chaparral site (Sierra del Chaparral, Cádiz, southwestern Spain). *Journal of Vertebrate Paleontology*, 32 (5): 1149-1156.
33. López-Polín, L. 2012: Possible interferences of some conservation treatments with subsequent studies on fossil bones: A conservator's overview. *Quaternary International*, 275: 120-127.

-
34. Lorenzo, C., Navazo, M., Díez, J.C., Sesé, C., Arceredillo, D. and Jordá Pardo, J.,F. 2012: New human fossil remains to the last neanderthals in Central Spain. *Journal of Human Evolution*, 62: 720-725.
  35. Lozano, S., Borge-Holthoefer, J., and Arenas, A., 2012: Emerging cohesion and individualization in collective action: A co-evolutive approach. *Advances in Complex Systems*, 15 (Supp. 1): 1250067.
  36. Lozano, S., Lubos, B., Díaz-Guilera, A., 2012: Role of Network Topology in the Synchronization of Power Systems. *European Physical Journal*, B 85 (7): 231.
  37. Maroto, J., Julià, R., López-García J.M. and Blain H.-A., 2012: Chronological and environmental context of the Middle Pleistocene human tooth of Mollet Cave (Serinyà, NE Iberian Peninsula). *Journal of Human Evolution*, 62 (6): 655-663.
  38. Maroto, J., Vaquero, M., Arrizabalaga, A., Baena, J., Baquedano, E., Jordá, J., Julià, R., Montes, R., Van Der Plicht, J., Rasines, P. and Wood, R., 2012: Current Issues In Late Middle Palaeolithic Chronology: New Assessments From Northern Iberia. *Quaternary International* 247 (9): 15-25.
  39. Martínez-Navarro, B., Sardella, R., Rook, L., Belucci, L., Ros-Montoya, S., 2012: First occurrence of *Soergelia* (Ovibovini, Bovidae, Mammalia) in the Early Pleistocene of Italy. *Quaternary International*, 267: 98-102.
  40. Martínez-Navarro, B., Belmaker, M., Bar-Yosef, O., 2012: The bovid assemblage (Bovidae, Mammalia) from the Early Pleistocene site of 'Ubeidiya, Israel: Biochronological and paleoecological implication for the fossil and lithic bearing strata. *Quaternary International*, 267: 78-97.
  41. Martín-Suárez, E., García-Alix, A., Minwer-Barakat, R., Agustí, J. and Freudenthal, M. 2012: Filling the gap: first evidence of early Tortonian continental deposits in southern Iberia. *Journal of Vertebrate Paleontology*. 32(6): 1421–1428.
  42. Moreno, D., Falguères, C., Pérez-González, A., Duval, M., Voinchet, P., Benito-Calvo, A., Ortega, A.I., Bahain, J.-J., Sala, R., Carbonell, E., Bermúdez de Castro, J.M., Arsuaga, J.L., 2012. ESR chronology of alluvial deposits in the Arlanzón valley (Atapuerca, Spain): Contemporaneity with Atapuerca Gran Dolina site. *Quaternary Geochronology*, 10: 418-423.
  43. Pablos, A., Lorenzo, C., Martínez, I., Bermúdez de Castro, J.M., Martín-Torres, M., Carbonell, E., Arsuaga, J., L. 2012: New foot remains from the Gran Dolina-TD6 Early Pleistocene site (Sierra de Atapuerca, Burgos, Spain). *Journal of Human Evolution*, 63 (4): 610-623

44. Peresani, M.; Pastoors, A.; Vaquero, M.; Romandini, M.; Duches, R.; Jéquier, C.; Nannini, N.; Picin, A.; Schmidt, I.; Weniger, G. C. 2012: The Rio Secco Cave and the North Adriatic region, a key context for investigating the Neanderthal demise. *Antiquity*, 86 (332).
45. Prado-Simón, L., Martínón-Torres, M., Baca, P., Gómez-Robles, A., Lapresa, M., Carbonell, E., and Bermúdez De Castro, J. M., 2012. A morphological study of the tooth roots of the Sima del Elefante mandible (Atapuerca, Spain): a new classification of the teeth—biological and methodological considerations. *Anthropological Science* 120 (1): 61-72
46. Puiguirguer, M., Alcalde, G., Bassols, E., Burjachs, F., Expósito, I., Planagumà, Ll., Saña, M. and Yll, E., 2012: 14C dating of the last Croscat volcano eruption (Garrotxa Region, NE Iberian Peninsula). *Geologica Acta*, 10 (1): 43-47.
47. Rivals F., Semprebon G., Lister A., 2012: An examination of dietary diversity patterns in Pleistocene proboscideans (Mammuthus, Palaeoloxodon, and Mammot) from Europe and North America as revealed by dental microwear. *Quaternary International*, 255: 188-195.
48. Rivals F., 2012: Ungulate feeding ecology and Middle Pleistocene paleoenvironments at Hundsheim and Deutsch-Altenburg 1 (eastern Austria). *Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology*, 317-318: 27-31.
49. Rivals F., Semprebon G.M., 2012: Paleoindian subsistence strategies and late Pleistocene paleoenvironments in the northeastern and southwestern United States: A tooth wear analysis. *Journal of Archaeological Science*, 39: 1608-1617.
50. Ros-Montoya, S., Madurell-Malapeira, J., Martínez-Navarro, B., Espigares, M.P., Palmqvist, P. (2012). Late Villafranchian Mammuthus meridionalis (Nesti 1825) from the Iberian Peninsula: dentognathic remains from Incarcal-1 (Crespià, Girona) and Venta Micena (Orce, Granada). *Quaternary International*, 276-277, 17-22.
51. Rosas, A., Estalrich, A., García-Taberner, A., Basti, M., García-Vargas, S., Sánchez-Meseguer, A., Huguet, R., Lalueza-Fox, C., Peña-Melián, A., Kranioti, E., Santamaría, D., Rasilla de la, M. y Fortea, J. 2012. Les Néandertaliens d'El Sidrón (Asturies, Espagne). Actualisation d'un nouvel échantillon. *L'Anthropologie*, 116: 57-76.
52. Rosell, J., Blasco, R., Fernández-Laso, C., Vaquero, M., Carbonell, E. 2012: Connecting areas: faunal refits as a diagnostic element to identify synchronicity in

- the Abric Romaní archaeological assemblages. *Quaternary International*, 256: 56-67.
53. Rosell, J., Cáceres, I., Blasco, R., Bennàsar, M., Bravo, P., Campeny, G., Esteban-Nadal, M., Fernández-Laso, C., Gabucio, J., Huguet, R., Ibáñez, N., Martín, P., Rivals, F., Rodríguez-Hidalgo, A., Saladié, P., 2012: A zooarchaeological contribution to establish occupational patterns at Level J of Abric Romaní (Barcelona, Spain). *Quaternary International*, 247: 69-84.
54. Ruiz, J.F., Hernanz, A., Armitage, R.A., Rowe, M.W., Viñas, R., Gavira, J.M., Rubio, A., 2012: Calcium oxalate AMS 14C dating and chronology of post-Palaeolithic rock paintings in the Iberian Peninsula. Two dates in Abrigo de los Oculados (Henarejos, Cuenca, Spain). *Journal of Archaeological Science*, 39(8): 2655-2667.
55. Saladié, P., R. Huguet, A. Rodríguez-Hidalgo, I. Cáceres, M. Esteban-Nadal, J. L. Arsuaga, J. M. Bermúdez de Castro and E. Carbonell. 2012: Intergroup cannibalism in the European Early Pleistocene: The range expansion and imbalance of power hypotheses. *Journal of Human Evolution*, 63(5): 682-695
56. Setó-Salvia N, Pagonabarraga J, Houlden H, Pascual-Sedano B, Dols-Icardo O, Lleó A, Tucci A, Paisán-Ruiz C, Campolongo A, Antón-Aguirre S, Martín I, Muñoz L, Bufill E, Blesa R, Hardy J, Kulisevsky J, Clarimón J. 2012. Clinical correlates of glucocerebrosidase mutations in synucleinopathies. *Mov. Disord.* 27 (3): 393-399.
57. Terradillos, M., and Rodriguez, X.P., 2012: The Lower Palaeolithic on The Northern Plateau of The Iberian Peninsula (Sierra De Atapuerca, Ambrona and La Maya I): A Technological Analysis of the Cutting Edge and Weight of Artefacts. Developing a Hypothetical Model. *Journal of Archaeological Science*, 39 :1467 - 1479
58. Tissoux, H., Voinchet, P., Lacquement, F., Prognon, F., Moreno, D., Falguères, C., Bahain, J.-J. and Toyoda, S., 2012, Investigation on non-optically bleachable components of ESR aluminium signal in quartz. *Radiation Measurements* 47 (9): 894-899.
59. Vallverdú, J., Alonso, S., Bargalló, A., Bartrolí, R., Campeny, G., Carrancho, A., Expósito, I., Fontanals, M., Gabucio, J., Gómez, B., Prats, J.M., Sañudo, P., Solé, A., Vilalta, J., Carbonell, E., 2012: Combustion structures of archaeological level O and mousterian activity areas with use of fire at the Abric Romaní rockshelter (NE Iberian Peninsula). *Quaternary International*, 247: 313- 324.

60. Vaquero, M., Chacón, M. G., García-Antón, M. D., Gómez de Soler, B., Martínez, K., Cuartero, F., 2012: Time and space in the formation of lithic assemblages: The example of Abric Romaní Level J. *Quaternary International*, 247: 162-181.
61. Vaquero, M., Alonso, S., García-Catalán, S., García-Hernández, A., Gómez de Soler, B., Rettig, D., Soto, M., 2012: Temporal nature and recycling of Upper Paleolithic artifacts: the burned tools from the Molí del Salt site (Vimodí i Poblet, northeastern Spain). *Journal of Archaeological Science*, 39(8): 2785–2796.
62. Vaquero, M.; Carbonell, E., 2012: Some clarifications on the Middle-Upper Paleolithic transition in Abric Romaní: Reply to Camps and Higham. *Journal of Human Evolution*, 63(5): 711-717.

ARTICLES EN REVISTES SENSE FACTOR D'IMPACTE (22)

1. **Allué, E.**, Euba, I., Rodríguez, A., 2012. Cambios de paisaje y aprovechamiento de los recursos vegetales durante la transición Pleistoceno-Holoceno en el nordeste de la Península Ibérica. *Cuaternario y Geomorfología*, 26 (3-4): 47-60
2. Arroyo-Cabrales, J., **Viñas-Vallverdú, R.**, **Rodríguez, X. P.**, Rubio, A., **Rosell, J.**, López-Jiménez, A. and Rivera-González, I., 2012: Archaeological-Paleontological Pleistocene Deposit in Santiago Chazumba, Oaxaca, Mexico, Current Research in the Pleistocene, Center for the Study of First Americans, Texas A&M University, USA.
3. **Burjachs, F.**, Maroto, J., Turu, V., 2012: Cambios climáticos vs Cambios tecnológico-culturales: las transiciones Paleolítico Superior final, Mesolítico y Neolítico antiguo en el NE de Iberia. *Cuaternario y Geomorfología*, 26 (3-4): 5-10.
4. **Cáceres, I.**, Fernández-Jalvo, Y., 2012: Taphonomy of the fossil bone assemblages from the Middle Area in Vanguard Cave. Neanderthals in Context. A report of the 1995-1998 excavations at Gorham's and Vanguard Cave, Gibraltar. R.N.E. Barton, C.B. Stringer and J. C. Finlayson. Oxford, Oxford University School of Archaeology. *Monograph*, 75: 253-265.
5. **Canals, A.**, 2012: Simbolismo, diseño y técnica en la cueva de El Conejar: una azagaya paleolítica, *Revista Médica* 34: 24-26
6. Carrancho, A., Villalaín, J.J., **Gómez, B.**, **Campany, G.**, Oms, O., **Agustí, J.**, Van Der Made, J., **Blain, H. A.**, **Burjachs, F.**, Jiménez-Moreno, G., **Expósito, I.**, Barrón, E., 2012: Estudio paleomagnético preliminar de una sucesión lacustre pliocena en la

- Depresión de la Selva (Cordilleras Costero Catalanas, NE Península Ibérica). *Geotemas*, 13: 4
7. Fábregas, R., **de Lombera, A.**, Serna, M. R., **Vaquero, M.**, Pérez, M. Grandal, A., **Rodríguez, X. P.**, Alonso, S. and Ameijenda A., 2012: Ocupacions prehistòriques e històriques nas cavidades das Serras Orientais galegas. As covas de Eirós (Triacastela) e Valdavara (Becerreá). *Gallaecia* 31: 19-46.
  8. Gassiot, E., Rodríguez-Antón, D., **Burjachs, F.**, Antolín, F. and **Ballesteros, A.**, 2012: Poblamiento, explotación y entorno natural de los estadios alpinos y subalpinos del Pirineo central durante la primera mitad del Holoceno. *Cuaternario y Geomorfología*, 26 (3-4): 29-45.
  9. **Gómez-Merino, G.**, Majó, T., **Lorenzo, C.**, Gispert-Guirado, F., Stankova, M. and Francés, J. 2012: Identification of cinnabar by non-destructive techniques on a human mandible from Carrer Paris Chalcolithic hypogeum (Cerdanyola del Vallès, Barcelona, Spain). *ArcheoSciences*, 35: 241-247.
  10. Jackson, D., Aspillada, E., **Rodríguez, X. P.**, Jackson, D., Santana, F., Méndez, C., 2012: Las ocupaciones humanas del sitio arqueológico de Santa Inés, Laguna de Tagua Tagua, Chile Central. *Revista chilena de Antropología*, 25
  11. **López-García, J., M.** and Cuenca-Bescós, G. 2012: Changes in the geographical distribution of *Microtus (Iberomys) cabreræ* (Thomas, 1906) from the Late Pleistocene to the Holocene. *Spanish Journal of Paleontology*, 27 (2): 117-124.
  12. Llorente, M., **Riba, D.**, **Mosquera, M.**, Ventura, M., and Feliu, O., 2012: Hunting Activity Among Naturalistically Housed Chimpanzees (*Pan troglodytes*) at the Fundació Mona (Girona, Spain). Predation, Occasional Consumption and Strategies in Rehabilitated Animals. *Animals*, 2: 363-376.
  13. **Martínez-Navarro, B.** (2012). El fragmento craneal de Orce: una hembra de rumiante. *Menga*: 1-12.
  14. **Morales, J.I.**, **Burjachs, F.**, **Allué, E.**, **Fontanals, M.**, **Soto, M.**, **Exposito, I.**, Gassiot, E., Pelachs, A., Perez-Obiol, R., Soriano, J.M., **Verges, J.M.**, Yll, E., 2012: Paleogeografía humana durante el Tardiglacial y Holoceno inicial en el ámbito mediterráneo del NE Ibérico. *Cuaternario y Geomorfología*, 26 (3-4): 11-28
  15. **Mosquera, M.**, **Geribàs, N.**, **Bargalló, A.**, **Llorente, M.**, **Riba, D.**, 2012: Complex tasks force hand laterality and technological behavior in naturalistically housed

- chimpanzees: inferences in hominin evolution. *The Scientific world journal*. vol. 2012, Article ID 514809, 12
16. Oms, F. X., Petit, M.A., **Morales, J.I.**, García, M.S., 2012: Le processus de néolithisation dans les Pyrénées orientales. Occupation du milieu, culture matérielle et chronologie. *BSPF* 190(1): 651-670.
17. Pèlachs, A., Rodríguez, J.M., Pérez-Obiol, R., Julià, R., **Burjachs, F., Expósito, I.**, Cunill, R., Soriano, J.M. and Yll, R., 2012: Dinámica del clima y del paisaje vegetal del Pirineo de Lleida durante la transición Tardiglaciario – Holoceno. *Cuaternario y Geomorfología*, 26 (3-4): 79-96.
18. Puiguirguer, M., Alcalde, G., Bassols, E., **Burjachs, F., Expósito, I.**, Planagumà, Ll., Saña, M., 2012: Noves datacions per a la cronologia de l'erupció del volcà del Croscat (La Garrotxa). *Annals de la Delegació de la Garrotxa de la Institució Catalana d'Història Natural*, 5: 5-11.
19. Teira, A., Martín, M., **de Lombera, A.**, Fábregas, R., **Rodríguez, X. P.**, 2012: Forest resources management during Roman and Medieval cave occupations in the Northwest of the Iberian Peninsula: Cova do Xato and Cova Eirós (Galicia, Spain). Wood and charcoal. Evidence for human and natural history. *Sagvntvm* extra-13: 159-166.
20. Valls, X. and **Lorenzo, C.**, 2012: Una cara de mig milió d'anys. *Sapiens* 112: 54-56.
21. **Viñas, R.**, and Rubio, A., 2012: Referències sobre l'Art Llevantí a les Muntanyes de Prades (Tarragona): I. Les figures humanes. *Aplec de Treballs*, 30, Centre d'Estudis de la Conca de Barberà, Montblanc, : 57-77.
22. **Viñas, R., Vergès, J.M., Fontanals, M.**, Rubio, A., 2012: L'art rupestre durant el procés de neolitització a Catalunya. *Rubricatum* 5: 499-505.

CAPÍTOLS DE LLIBRES (56)

1. Agustí, J., 2012: The Vallesian Mammal Turnover: a late Miocene record of decoupled land-ocean evolution". En: Parathetys-Mediterranean Interactions. Environmental Crises during the Neogene, pp.: 15.
2. Airvaux, J., Despriée, J., Turq, A. , Chacón, M.G., Pleurdeau, D., Courcimault, G., 2012: Premières présences humaines en France entre 1,2 et 0,5 million d'années. En : en Turq, A., Airvaux, J., Despriée, J., Texier, P-J. (Eds.): La Conquête de l'Ouest Il y a un million d'années en Europe. Catalogue de l'Exposition du Musée national de Préhistoire – Les Eyzies-de-Tayac, Francia, pp. : 82-97.
3. Allué, E., Cabanes, D., Solé A., Sala, R., 2012: Hearth functioning and forest resource exploitation based on the archaeobotanical assemblage from level J of Abric Romaní. En: Carbonell, E. (Ed.): High Resolution Archaeology and Neanderthal Behavior: Time and Space in Level J of Abric Romaní (Capellades, Spain), Vertebrate Paleobiology and Paleoanthropology, Springer Science+Business Media B.V, pp. :135-158.
4. Allué, E., Cabanes, D., Expósito, I., Euba, I., Rodríguez, A., Casas, M., Burjachs, F. 2012: Estudio arqueobotánico de las Camas (Villaverde, Madrid): Un Ejemplo de Interdisciplinarietà para el conocimiento del paisaje vegetal y los usos de las plantas en la Meseta durante el 1er Milenio Ac. En: Morín, J., Urbina, D., (Eds): El Primer Milenio A.C. En La Meseta Central De La Longhouse Al Oppidum. Segunda Edad Del Hierro. Audema, Madrid, pp.: 307- 335.
5. Allué, E., Burjachs, F., García, A., López-García, J.M., Bennàsar, M., Rivals, F., Blain, H.-A., Expósito, I., Martinell, J., 2012: Neanderthal Landscapes and Their Home Environment: Flora and Fauna Records from Level J. En: Carbonell, E., (Ed.): High Resolution Archaeology and Neanderthal Behavior: Time and Space in Level J of Abric Romaní (Capellades, Spain), Vertebrate Paleobiology and Paleoanthropology, Springer, pp.: 135-157.
6. Arroyo-Cabrales, J., Viñas-Vallverdú, R., Rodríguez, X.P., Rubio, A.; Rosell, J., López-Jiménez, A., Rivera-González, I., 2012: A New Pleistocene-age Archaeological-Paleontological Deposit in Santiago Chazumba, Oaxaca, México: An Initial Appraisal. En: Miotti, L., Salemme, M., Flegenheimer, N., Goebel, T. (Eds.): Southbound: Late Pleistocene Peopling of Latin America, Center for the Study of the First Americans, Texas A&M University, pp. 179-182.
7. Ballesteros, A. & Burjachs, F., 2012: Evolució del bosc de Poblet durant la prehistòria. En: Buqueras, X., Llagostera, J., Sancho, M., Saura, P., (Eds.): Actes de

- les Terceres Jornades sobre el Bosc de Poblet i les Muntanyes de Prades. Les polítiques de conservació del territori i la gestió del medi. Paratge Natural d'Interès Nacional de Poblet, Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural, Generalitat de Catalunya, L'Espluga de Francolí, pp.: 201-207
8. Blain H.-A., Sesé C., Panera J., Rubio-Jara S., Uribelarrea D., Pérez-González A., 2012: Paleoclimatic and paleoenvironmental proxies to the Marine Isotope Stage 7e (Middle Pleistocene) in central Spain (Valdocarros II, Madrid) by means of the small-vertebrate assemblages. En: Cyrek K., Czyżewski Ł.A. & Krajcarz M.T. (Eds.): International Conference European Middle Palaeolithic during MIS 8 – MIS 3, cultures – environment – chronology, Wolbrom, Poland, 25-28 September. Nicolaus Copernicus University Press, Toruń, pp.: 77-78.
  9. Cáceres, I (2012). La dieta de los neandertales: dime lo qué comes y te diré cuán moderno eres. In Ana Mateos y Alfonso Perote (coord.) Visiones del ser humano. Del pasado al presente. Intituto Tomás Pascual Sanz. Madrid.
  10. Cáceres, I., Bennàsar, M., Huguet, R., Rosell, J., Saladié, P., Allué, E., Solé, A., Blasco, R., Campeny, G., Esteban-Nadal, M., Fernández-Laso, C., Gabucio, M. J., Ibáñez, N., Martín, P., Muñoz, L., Rodríguez-Hidalgo, A., 2012: Taphonomy of Level J of Abric Romaní. En: Carbonell, E., (Ed.): High Resolution Archaeology and Neanderthal Behavior. Time and Space in Level J of Abric romaní (Capellades, Spain). Vertebrate Paleobiology and Paleoanthropology Series. Springer Science+Business, pp.: 159-185.
  11. Carrancho, Á., Villalaín, J. J., Gómez de Soler, B., Campeny, G., Oms, O., Agustí, J., van der Made, J., Blain, H.-A., Burjachs, F., Jiménez-Moreno, G., Expósito, I., Barrón, E., 2012: Preliminary palaeomagnetic study of a Pliocene lacustrine succession in La Selva Depression (Catalan Coastal Ranges, NE Iberian Peninsula). En: Congreso de Paleomagnetismo Ibérico. Oviedo.
  12. Campeny, G., Gómez de Soler, B., van der Made, J., Oms, O., Blain, H.A., Barrón, E., Agustí, J., Roubach, S., 2012. El pliocè en el maar del Camp dels Ninots. Intervencions en el bienni 2010 i 2011. En: XI Jornades d'Arqueologia de les Comarques Gironines. Girona, pp.: 13-21.
  13. Cebrià, A., Fullola, J.-M., López, D., Mangado, X., Nadal, J., Ollé, A., Oms, F. X., Pedro, M., Ruiz, J., Subirà, M. E., Torrente, A., Vergès, J. M., 2012. La cova sepulcral del Pantà de Foix (Castellet i la Gornal). De jaciment arraconat a jaciment modèlic. En : III Trobada d'Estudiosos del Foix (31 maig 2012). Castellet i la Gornal (Barcelona): Àrea de Territori i Sostenibilitat, Diputació de Barcelona.

14. Estalrich, A., Rosas, A., Huguet, R., García-Taberner, A., Bastir, M., García-Vargas, S., de la Rasilla, M., 2012. Evidence for non-foraging sexual division of labor in Neandertals from the El Sidrón site (Asturias, Spain). En: 21st Annual Meeting of the Paleoanthropology Society, Memphis (USA). Abstracts of the Paleoanthropology Society 2012 Meeting, pp. : A0012
15. Estalrich, A., Rosas, A., García-Taberner, A., Huguet, R., Bastir, M., de la Rasilla, M., 2012: Handedness on 11 Neanderthals from the El Sidrón cave (Asturias, Spain): Evidence from the non-dietary dental wear. En: Proceedings of the ESHE, pp.: 1-74.
16. Fabregas, R., de Lombera, A., Rodríguez, C., 2012: Spain and Portugal: long chisels and perforated axes. Their context and distribution. En: Pétrequin, P., Cassen, S., Errera, M., Klassen, L., Sheridan, A., (Eds.): Jade. Grandes haches alpines du Néolithique européen. Ve et IVe millénaires av. J.-C. Cahiers de la MSHE C.N. Ledoux, Besançon, Presses Universitaires de Franche-Comté, tome 2, pp. : 1108-1135.
17. Gabucio, M.J., Cáceres, I., Rosell, J., Saladié, P., Vallverdú, J., 2012: From small bone fragments to Neanderthal activity areas. The case of the Level O of the Abric Romaní site (Capellades, Barcelona, Spain). En: Marín-Arroyo, A.B., Moreno-García, M., (Eds.): 2nd ICAZ Taphnomy Working Group Meeting.
18. Gabucio, M.J., Cáceres, I., Rodríguez-Hidalgo, A., Rosell, J., Saladié, P., 2012: A wild cat (*Felis silvestris*) butchered by Neanderthals in the level O of the Abric Romaní site (Capellades, Barcelona, Spain). En: Cyrek, K., Czyzewsky, L.A., Krajcarz, M., (Eds.): International Conference European Middle Palaeolithic during MIS 8 - MIS 3. Cultures - environment – chronology, pp.: 87-88.
19. Gabucio, M.J. & Bargalló, A., 2012: Neandertal subsistence change around 55 kyr. En: Cascalheira, J., & Gonçalves, C. (Eds.): Actas das IV Jornadas de Jovens em investigação Arqueológica – JIA 2011, vol. II, pp.: 193-196.
20. García-Alix, A; Martín Suárez, E.; Minwer-Barakat, R.; Agustí, J.; Freudenthal, M., 2012: Resultados preliminares de los muestreos en materiales continentales del Tortonense inferior del Área de Guadix-Baza. En: Libro de Resúmenes XXVIII Jornadas SEP 2012, pp.: 225 - 227.
21. Gómez de Soler, B., Campeny, G., Oms, O., Rosillo, R., Díaz, A., Riba, D., Roubach, S., Asryan, L., García, S., de Lombera Hermida, A. 2012: El Camp dels Ninots (Caldes de Malavella, la Selva): un jaciment del Paleolític superior a l'aire lliure. Excavacions del bienni 2010-2011. En: XI Jornades d'Arqueologia de les Comarques Gironines. Girona, pp.: 29-36.

22. Huguet, R.: Los recursos alimentarios en los homínidos de Atapuerca. Cátedra Pascual.
23. Jiménez-moreno, G., Burjachs, F., Expósito, I., Oms, O., Carrancho, A., Villalaín, J.J., van der Made, J., Agustí, J., Campeny, G., Gómez de Soler, B., Barrón, E., 2012: Late Pliocene vegetation and climate changes from the western Mediterranean area: the Camp dels Ninots maar record. En: PC XIII/IOPC IX Congress. Tokyo (Japan).
24. de Lombera, A., 2012: Conxuntos líticos do Paleolítico medio. En: Gallaecia Petrea. Xunta de Galicia. Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria. Fundación Cidade da Cultura de Galicia, pp.: 120-123
25. de Lombera, A., 2012: Conxuntos líticos do Paleolítico superior. En: Gallaecia Petrea. Xunta de Galicia. Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria. Fundación Cidade da Cultura de Galicia, pp.: 124-124
26. López-García, J.M., Blain, H.-A., 2012: Environmental and climatic context of northeastern Iberian Neanderthals during the MIS3. En: Cyrek, K., Czyżewski, Ł.A., Krajcarz, M.T., (Eds.): International Conference European Middle Palaeolithic during MIS 8 – MIS 3, cultures – environment – chronology, Wolbrom, Poland, 25-28 September, 2012. Nicolaus Copernicus University Press, Toruń, pp.: 51-52.
27. Lozano, M., 2012: Lateralidad manual de Homo heidelbergensis: la Sima de los Huesos (Sierra de Atapuerca, Burgos). En: Perote, A., Martín-Loeches, M. (Coord.): Creatividad y neurociencia cognitiva. Ed. Fundación Tomás-Pascual y Pilar Gómez-Cuétara, pp.:171-184.
28. Maldonado, E., Agustí, J., 2012: Síntesis bioestratigráfica de la sucesión de mamíferos del Neógeno y Cuaternario de la cuenca Guadix-Baza. En: Paleodiversity and Paleoecology of Iberian Ecosystems, pp.: 135-137.
29. Mangado, X., Morales, J. I., Oms, F. X., Rey, M., Sánchez, M., 2012: Estudio de los restos líticos de la Cova Colomera (Prepirineo de Lleida) entre 5220 y 1660 cal BC. Análisis arqueopetreológico de las materias primas silíceas y posibles áreas de captación. Redes en el Neolítico. En: Borrell, M., Borrell, F., Bosch, J., Clop, X., Molist, M., (Eds.): Circulación e intercambio de materias, productos e ideas en el Mediterráneo occidental (VII-III milenio a.C). Gavà, Rubricatum, pp.: 155-161.
30. Morales, J. I., Oms, X., 2012: Las últimas evidencias mesolíticas del NE Peninsular y el vacío pre-Neolítico. Redes en el Neolítico. En: Borrell, M., Borrell, F., Bosch, J., Clop, X., Molist, M., (Eds.): Circulación e intercambio de materias, productos e

- ideas en el Mediterráneo occidental (VII-III milenio a.C). Gavà, Rubricatum, pp.: 35-42.
31. Mosquera, M., 2012: Del cerebro a los primeros enterramientos. La evolución de la cognición humana. En: Perote, A., Martín-Loeches, M., (Coords.): Creatividad y Neurociencia cognitiva. Fundación Tomás Pascual y Pilar Gómez-Cuétara, Madrid, pp.: 185-206
32. Oms, O., Carrancho, A., Villalaín, J.J., Jiménez-Moreno, G., Burjachs, F., Expósito, I., Barrón, E., Campeny Vall-Ilosera, G., Gómez de Soler, B., Agustí, J., van der Made, J., Calvo Rathert, M., 2012: Stratigraphy, chronology and paleoenvironmental setting of the maar lake at Camp dels Ninots (Caldes de Malavella, NE Spain). En: 1st International Congress on Management and Awareness in protected volcanic landscape. Olot.
33. Oms, O., Gómez de Soler, B., Campeny, G., Agustí, J., van der Made, J., Blain, H.-A., Burjachs, F., 2012: Maar crater lakes as exceptional paleontological sites: the Pliocene Camp dels Ninots site (La Selva, Catalan Coastal Ranges). En: 1st International Congress on Management and Awareness in protected volcanic landscape. Olot.
34. Oms, O., Gómez de Soler, B., Campeny, G., Anadón, P., Agustí, J., van der Made, J., Blain, H.A., Burjachs, F., Jiménez-Moreno, G., Expósito, I., Barrón, E., Carrancho, A., Villalaín, J.J., Calvo, M., 2012: The Pliocene Camp dels Ninots maar (Catalonia, Spain): key locality for terrestrial vertebrates and paleoenvironmental change of SW Europe. En: 34rd International Geological Congress (IGC). Brisbane (Australia).
35. Peña, L., Canals, A., 2012: Plasencia y sus orígenes: Los primeros pobladores del Jerte y el Alagón y su contexto en el norte de Extremadura. En: Memoria histórica de Plasencia y su comarca. Ayuntamiento de Plasencia, Plasencia (Cáceres), pp.: 64-79.
36. Picornell, Ll., Servera, G., Riera, S., Allué, E., 2012: The study of prehistoric sacred sites and sacred plants: a case study of Son Ferrer funerary mound in Majorca, Balearic Islands. En: Pungetti, G., Oviedo, G., Hooke, D., (Eds.): Sacred species and sacred sites. Advances in biocultural conservation. Cambridge University Press, Cambridge, pp.:428-434.
37. Quam, R., Martínez, I., Lorenzo, C., Bonmatí, A., Rosa, M., Jarabo, P., Arsuaga, J.L., 2012: Studying Audition in Fossil Hominins: A New Approach to the Evolution of Language? En: Jackson, M.K. (Ed.): Psychology of Language, Hauppauge, NY: Nova Science Publishers, pp.: 47-95.

38. Raynal, J.-P., Moncel, M.-H., Daujeard, C., Fernandes, P., Fiore, I., Tagliacozzo, A., Lecorre-Le Beux, M., Chacón, M.G., Theodoropoulou, A., 2012: Neanderthal land-use and related tool-kits at the MIS 5/4 boundary in the South-East portion of the French Massif Central. Unravelling the Palaeolithic. En: Ten years of research at the Centre for the Archaeology of Human Origins (CAHO, University of Southampton), Southampton, BAR International Series 2400, pp.: 53-72.
39. Rodríguez-Hidalgo, A., Jiménez, J., Guerra, S., 2012: Ganadería y prácticas cinegéticas en el yacimiento de Medellín durante el Bronce final: Análisis zooarqueológico comparado del corte SMRO. En: Jiménez, J. (Ed): Sidereum Ana II: El río Guadiana en el Bronce final. Anejos del Archivo Español de Arqueología XLII, pp.: 111-124.
40. Rosas, A., Estalrich, A., Lalueza-Fox, C., Huguet, R., García-Taberner, A., García-Vargas, S., Bastir, M., Peña-Melián, A., Santamaría, D., de la Rasilla, M., 2012: Los Neandertales de El Sidrón (Asturias): contexto y paleobiología. En: Mateos-Cachorro, A., Perote-Alejandre, A., (Eds.): Visiones del ser humano: Del pasado al presente, Cátedra Tomás Pascual-CENIEH. Ed ICM, Madrid, pp.: 49-60.
41. Rosas, A., Estalrich, A., Lalueza-Fox, C., Huguet, R., García-Taberner, A., García-Vargas, S., Bastir, M., Peña-Melián, A., Santamaría, D., de la Rasilla, M., 2012: Paleobiología de los neandertales ibéricos. La importancia de la muestra de El Sidrón (Asturias, España). En: Turbón, D., Fañanás, L., Rissech, C., Rosas, A., (Eds.): Biodiversidad humana y Evolución. SEAF, Barcelona, pp.: 21-28.
42. Rosas, A., Bastir, M., Estalrich, A., Garcia-Taberner, A., Huguet, R., Peña Melián, A., Alarcón, J.A., de la Rasilla, M., 2012: A juvenile mandible from the El Sidrón (Asturias, Spain) site and the growth of the Neandertal craniofacial system. En: Proceedings of the ESHE, pp.:151.
43. Rosell, J., Blasco, R., Morales, J. I., Rivals, F., Rodríguez-Hidalgo, A., Cebrià, A., Camarós, E., 2012: Compartint l'espai: la interacció entre homínids i carnívors al nord-est peninsular (cova del Toll i cova de les Teixoneres, Moià, Bages).En: I Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central. Homenatge a Miquel Cura. Barcelona, Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, pp.: 47-51.
44. Rosell, J., Blasco, R., Huguet, R., Cáceres, I., Saladié, P., Rivals, F., Bennàsar, M., Bravo, P., Campeny, G., Esteban-Nadal, M., Fernández-Laso, C., Gabucio, M. J., Ibáñez, N., Martín, P., Muñoz, L., Rodríguez-Hidalgo, A., 2012: Occupational patterns and Subsistence strategies in Level J of Abric Romaní. En: Carbonell, E. (Ed.): High Resolution Archaeology and Neanderthal Behavior. Time and Space in

- Level J of Abric romaní (Capellades, Spain). Vertebrate Paleobiology and Paleoanthropology Series. Springer Science+Business, pp.: 313-372.
45. Sañudo, P., Vallverdú-Poch, J., Canals, A., 2012: Spatial Patterns in Level J. High resolution archaeology and Neanderthal behavior: time and space in level J of Abric Romani (Capellades, Spain). Dordrecht, Springer, pp.: 47-76.
46. Vallverdu-Poch, J., Courty, M. A., 2012: Microstratigraphic Analysis of Level J Deposits: A Dual Paleoenvironmental-Paleoethnographic Contribution to Paleolithic Archeology at the Abric Romani. High resolution archaeology and Neanderthal behavior: time and space in level J of Abric Romani (Capellades, Spain). Dordrecht. Springer, pp.: 77-134
47. Vallverdú, J., Gómez de Soler, B., Vaquero, M., Bishoff, J. L., 2012: The Abric Romaní Site and the Capellades Region. Carbonell, E. (Ed.): High Resolution Archaeology and Neanderthal Behavior. Time and Space in Level J of Abric romaní (Capellades, Spain). Vertebrate Paleobiology and Paleoanthropology Series. Springer Science+Business, pp.:1-29.
48. Vallverdú, J., López-García, J.M., Blain, H.A., Saladié, P., Uzquiano, P., Bischoff, J. L., Vaquero, M., 2012: El pleistocè de la cova dels Xaragalls. En: III Actes de les terceres jornades sobre el bosc de Poblet i les Muntanyes de Prades. Les polítiques de conservació del territori i la gestió del medi. L'Espluga de Francolí. Generalitat de Catalunya - Departament de Medi Ambient i Habitatge, pp.: 241-251.
49. Vaquero, M. 2012: Introduction: Neanderthal Behavior and Temporal Resolution of Archeological Assemblages. En: Carbonell, E. (Ed.): High Resolution Archaeology and Neanderthal Behavior. Time and Space in Level J of Abric Romaní (Capellades, Spain). Springer, Dordrecht, pp.:1-16.
50. Vaquero, M., Carbonell, E., 2012: La Cinglera del Capelló (Capellades, Anoia): cent anys de recerca arqueològica a la Catalunya central. En: I Jornades d'Arqueologia a la Catalunya central. Homenatge a Miquel Cura. Generalitat de Catalunya, Barcelona, pp.:41-46.
51. Vaquero, M., Allué, E., Alonso, S., García Catalán, S., García Díez, M., Soto, M., 2012: Humans i medi natural en l'entorn de les muntanyes de Prados fa més de 10.000 anys: el jaciment del Molí del Salt (Vimbodí i Poblet). En: Buqueras, X., Llagostera, J., Sancho, M., Saura, P. (Coords.): Actes de les terceres jornades sobre el bosc de Poblet i les Muntanyes de Prades. Les polítiques de conservació del territori i la gestió del medi. Paratge Natural d'Interès Nacional de Poblet.

Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentacio i Medi Natural. Generalitat de Catalunya. L'Espluga de Francolí, pp.: 251-263.

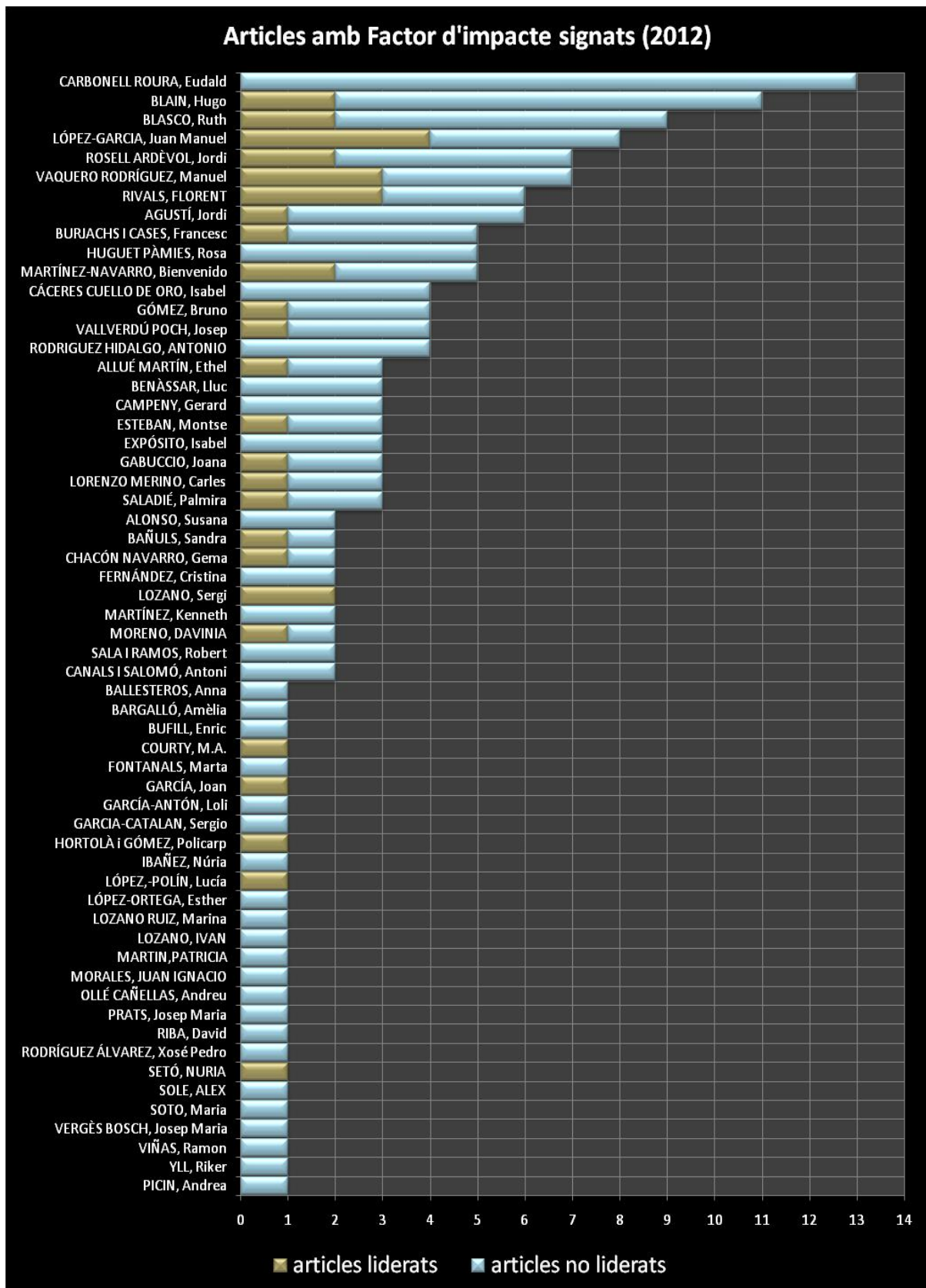
52. Vaquero, M., Allué, E., Vallverdú-Poch, J., 2012: Conclusions: Landscapes, Campsites, Time, and Neanderthal Behavior. En: Carbonell, E., (Ed.): High Resolution Archaeology and Neanderthal Behavior: Time and Space in Level J of Abric Romaní (Capellades, Spain), Vertebrate Paleobiology and Paleoanthropology Springer Science+Business Media B.V, pp.: 389-405.
53. Vaquero, M., Chacón, M.G., Cuartero, F., García-Antón, M.D., Gómez de Soler, B., Martínez, K., 2012: The lithic assemblage of level J. En: Carbonell, E., (Ed.): High Resolution Archaeology and Neanderthal Behavior: Time and Space in Level J of Abric Romaní (Capellades, Spain). Vertebrate Paleobiology and Paleoanthropology Book Series. Springer, Dordrecht, pp.:189-311.
54. Viñas, R., 2012: The Levantine Cuestión, Post-Palaeolithic rock art in the Iberian Peninsula. En: García, J. J., Collado, H., Nash, G., (Eds.): Superimpositions in Spanish Levantine Rock Art: Previous proposals and new evidence for a reassessment. Las superposiciones en el arte rupestre levantino: antiguas propuestas y nuevas evidencias para un periodo de reflexión. Archaeolingua, Budapest-Cáceres, pp. :55-80.
55. Viñas, R., Rubio, A., 2012: Indicadors rupestres del procés de neolitització a les Muntanyes de Prades. En: Actes de les III Jornades sobre el Bosc de Poblet i Muntanyes de Prades, Paratge Natural d'Interes Nacional de Poblet. Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentacio i Medi Natural, Espulga de Francolí, pp. :192-199.
56. Viñas, R., Rubio, A., Ruíz, J.F., 2012: La técnica paleolítica del trazo fino y estriado entre los orígenes del estilo levantino de la Península Ibérica. Evidencias para una reflexión. En: Clottes, J. (Ed.): L'art pléistocène dans le monde / Pleistocene art of the world / Arte pleistoceno en el mundo, Actes du Congrès IFRAO, Tarascon-sur-Ariège, septembre 2010, Symposium «Art pléistocène en Europe». N° spécial de Préhistoire, Art et Sociétés, Bulletin de la Société Préhistorique Ariège-Pyrénées, LXV-LXVI, 2010-2011, CD, pp. :165-178.

LLIBRES (4)

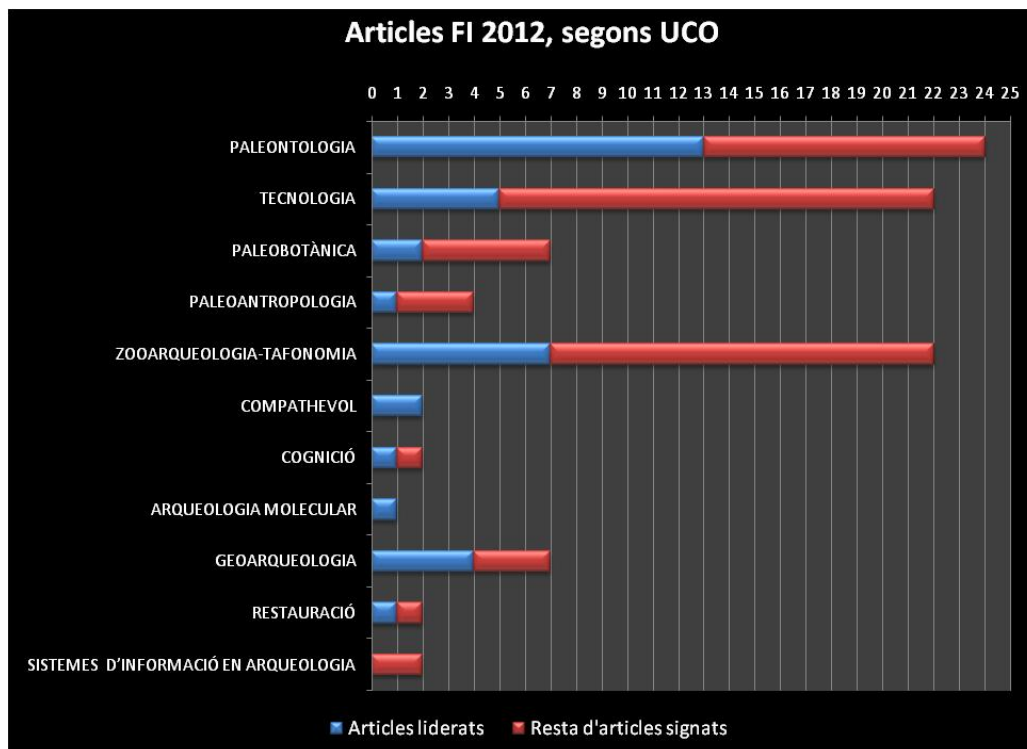
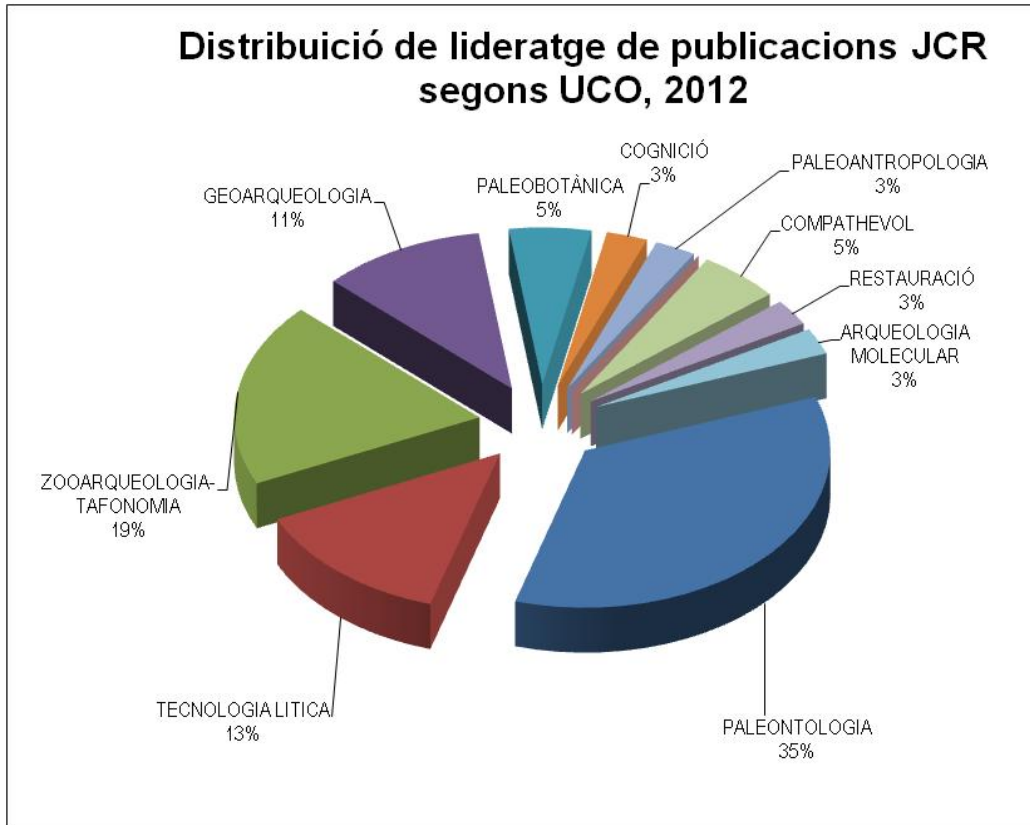
1. Agustí, J., Bufill, E., Mosquera, M., (2012): El precio de la inteligencia. Barcelona. Ed. Crítica.
2. Agustí, J. & Lordkipanidze, D., 2012: Los primeros pobladores de Europa. Barcelona. RBA Editores
3. Burjachs, F. & Turu, V. (Eds.) (2012). Cambios climáticos vs. Cambios tecnológico-culturales: Las transiciones Paleolítico Superior final – Mesolítico - Neolítico antiguo en el NE de Iberia. Volumen especial de Cuaternario y Geomorfología, 26 (3-4).
4. Carrión, J.S.; Fernández, S.; González Sampérez P., López Merino, L.; Peña, L.; Burjachs F.; López-Sáez, J.A.; García-Antón, M.; Carrión Marco, Y.; Uzquiano, P.; Postigo, J.M.; Barrón, E.; Allué, E.; Badal, E.; Dupré, M.; Fierro, E.; Munuera, M.; Rubiales, J.M.; García Amorena, I.; Jiménez Moreno, G.; Gil Romera, G.; Leroy, S.; García Martínez, M.S.; Montoya, E.; Fletcher, W.; Yll, E.; Vieira, M.; Rodríguez Ariza, M.O.; Anderson, S.; Peñalba, C.; Gil García, M.J.; Pérez Sanz, A.; Albert, R.M.; Díez, M.J.; Morales, C.; Gómez Manzaneque, F.; Parra, I.; Ruiz Zapata, B.; Riera, S.; Zapata, L.; Ejarque, A.; Vegas, T.; Rull, V.; Scott, L.; Andrade, A.; Pérez Díaz, S.; Abel Schaad, D.; Moreno, E.; Hernández Mateo, L.; Sánchez Baena, J.J.; Riquelme, J.A.; Iglesias, R.; Franco, F.; Chaín, C.; Figueiral, I.; Grau, E.; Matos, M.; Jiménez Espejo, F.; Arribas, A.; Garrido, G.; Finlayson, G.; Finlayson, C.; Ruiz, M.; Pérez Jordá, G.; Miras, Y. (2012). Paleoflora y Paleovegetación de la Península Ibérica e Islas Baleares: Plioceno-Cuaternario. Ministerio de Economía y Competitividad, Madrid.

Revista	FI	Articles	%
<i>Movement Disorders</i>	4,505	1	1,6%
<i>PLoS ONE</i>	4,092	1	1,6%
<i>Quaternary Science Reviews</i>	3,973	2	3,2%
<i>Journal of Human Evolution</i>	3,638	9	14,5%
<i>Geology</i>	3,612	1	1,6%
<i>Quaternary Geochronology</i>	3,083	1	1,6%
<i>American Journal of Physical Anthropology</i>	2,824	1	1,6%
<i>Quaternary Research</i>	2,515	1	1,6%
<i>Paleogeogr. Paleoclimatol. Paleoecol.</i>	2,392	1	1,6%
<i>Journal of Quaternary Science</i>	2	1	1,6%
<i>Naturwissenschaften</i>	2,278	1	1,6%
<i>Journal of Vertebrate Paleontology</i>	2,214	3	4,8%
<i>Journal of Archaeological Science</i>	1,914	5	8,1%
<i>Boreas</i>	1,91	1	1,6%
<i>Quaternary International</i>	1,874	17	27,4%
<i>Microscopy Research and Technique</i>	1,792	1	1,6%
<i>Geologica Acta</i>	1,672	2	3,2%
<i>The European Physical Journal B</i>	1,534	1	1,6%
<i>Antiquity</i>	1,427	1	1,6%
<i>Radiation Measurements</i>	1,177	1	1,6%
<i>Anthropological Science</i>	1,156	1	1,6%
<i>Laterality</i>	1,135	1	1,6%
<i>CR Palevol</i>	1,043	3	4,8%
<i>Geobios</i>	1,01	1	1,6%
<i>Neues Jahrbuch Fur Geologie Und Palaontologie-Abhandlungen</i>	0,762	1	1,6%
<i>L'Anthropologie</i>	0,69	1	1,6%
<i>Advances in Complex Systems</i>	0,653	1	1,6%
<i>Trabajos de Prehistoria</i>	0,348	1	1,6%

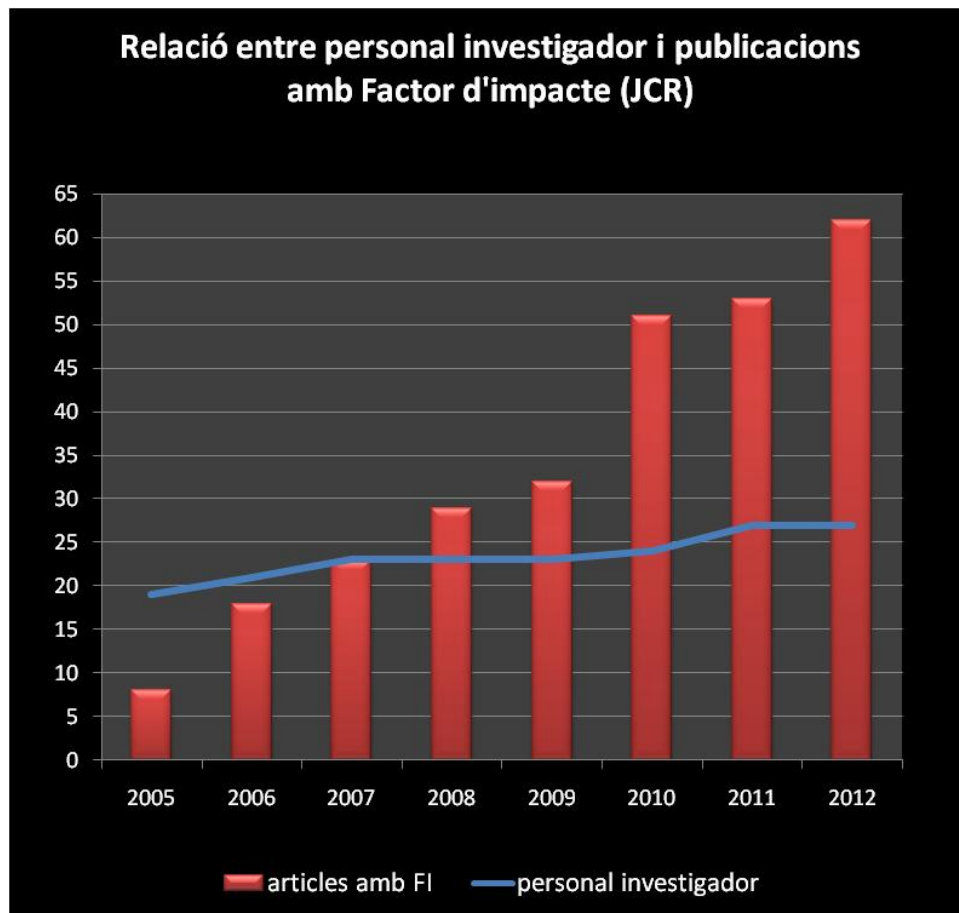

2012						
UCO	Articles liderats		Articles signats no liderats		Total articles signats	% sobre IPHES (n=62)
PALEONTOLOGIA	13	54,2%	11	45,8%	24	45,3%
TECNOLOGIA	5	22,7%	17	77,3%	22	41,5%
PALEOBOTÀNICA	2	28,6%	5	71,4%	7	13,2%
PALEOANTROPOLOGIA	1	25,0%	3	75,0%	4	7,5%
ZOOARQUEOLOGIA-TAFONOMIA	7	31,8%	15	68,2%	22	41,5%
COMPATHEVOL	2	100,0%	0	0,0%	2	3,8%
COGNICIÓ	1	50,0%	1	50,0%	2	3,8%
ARQUEOLOGIA MOLECULAR	1	0,0%	0	0,0%	1	1,9%
GEOARQUEOLOGIA	4	57,1%	3	42,9%	7	13,2%
RESTAURACIÓ	1	0,0%	1	0,0%	2	3,8%
SISTEMES D'INFORMACIÓ EN ARQUEOLOGIA	0	0,0%	2	100,0%	2	3,8%
TOTAL IPHES	37	59,7%	25	40,3%	62	

REFEREE D'ARTICLES SCI (ARTICLES REVISATS EN REVISTES AMB FACTOR D'IMPACTE)

Revista: **Geology**

J. Agustí, 1 article revisat

Revista: **Plos ONE**

J. Agustí, 1 article revisat

S. Lozano, 2 articles revisats

M. Lozano, 2 articles revisats

Revista: **Current Anthropology**

J. Agustí, 1 article revisat

Revista: **Journal of Arid Environments**

H.-A. Blain, 1 article revisat

Revista: **Cretaceous Research**

H.-A. Blain, 1 article revisat

Revista: **Journal of Human Evolution**

H.-A. Blain, 1 article revisat

B. Martínez-Navarro, 2 articles revisats

Revista: **Journal of African Archaeology**

F. Burjachs, 1 article revisat

Revista: **Climate of the Past**

F. Burjachs, 1 article revisat

Revista: **Quaternary Science Reviews**

B. Martínez- Navarro, 1 article revisat

Revista: **Current Drug Targets**

P. Hortolà, 1 article revisat

Revista: **Microscopy and Microanalysis**

P. Hortolà, 1 article revisat

Revista: **Microscopy Research and Technique**

P. Hortolà, 1 article revisat

Revista: **Quaternary International**

F. Burjachs, 1 article revisat
J.M. López-García, 2 articles revisats
C. Lorenzo, 4 articles revisats
X. P. Rodríguez, 1 article revisat
J. Rosell, 2 articles revisats
R. Sala, 1 article revisat

Revista: **Mammal Review**

J.M. López.García ,1 article revisat

Revista: **Paleogeography, Paleoclimatology, Paleoecology**

J.M. López.García, 1 article revisat

Revista: **Journal of Archaeological Science**

C. Lorenzo, 1 article revisat
A. Ollé, 2 articles revisats
F. Rivals, 2 articles revisats
M. Vaquero, 1 article revisat
M. Esteban, 1 article revisat

Revista: **Physical Review E**

S. Lozano, 8 articles revisats

Revista: **Physical Review Letters**

S. Lozano, 1 article revisat

Revista: **New Journal of Physics**

S. Lozano, 1 article revisat

Revista: **Scientometrics**

S. Lozano, 1 article revisat

Revista: **Journal of Iberian Geology**

F. Rivals, 1 article revisat

Revista: **Journal of Taphonomy**

F. Rivals, 1 article revisat
J. Rosell, 7 articles revisats
M. Esteban, 1 article revisat

Revista: **Mammalian Biology**

F. Rivals, 1 article revisat

Revista: **Comptes Rendus Palevol**

J. Rosell, 1 article revisat

Revista: **Trabajos de Prehistoria**

J.M. Vergés, 1 article revisat

Revista: **Monografia de SPRINGER “Vertebrate Paleobiology and Paleoanthropology Book Series”**

I. Cáceres, 1 capítol revisat

Revista: **Bolletino della Società Paleontologica Italiana**

B. Martínez-Navarro, 1 article revisat

Revista: **Bulletin Musée Monaco**

B. Martínez-Navarro, 1 article revisat

REFEREE D'ARTICLES SENSE FACTOR D'IMPACTE

Revista: **Munibe**

E. Allué, 1 article revisat

Actas: **Congreso Arqueologia Experimental**

E. Allué, actas

Revista: **Revista de la Asociación Española de Antropología Física (REAF)**

M. Lozano, 1 article revisat

Revista: **Alpine and Mediterranean Quaternary**

F. Rivals, 1 article revisat

Revista: **Journal of Cave and Karst Studies**

M. Vaquero, 1 article revisat

Revista: **Advances in Anthropology**

A. Canals, 1 article revisat

REFEREE DE BEQUES O PROJECTES COMPETITIVUS

Institució que otorga la beca: **AGAUR**

Beca: 6 beques avaluades (programa BE-DGR)

Revisor: F. Burjachs

Institució: **Leakey Foundation**

Programa: Predoctoral Grants

Revisor: C. Lorenzo

Institució: **Erasmus Mundus**

Beca: 12 beques avaluades

Programa: International Master of Quaternary and Prehistory

Revisor: C. Lorenzo

Institució: **Catalunya Caixa**

Beca: 2 beques concedides

Programa: Máster d'Arqueologia del Quaternari i Evolució Humana

Revisor: C. Lorenzo

Institució: **Universitat Rovira i Virgili**

Beca: 1 beca concedida

Programa: Estudiants de màster espanyols o residents a Espanya

Revisor: C. Lorenzo

Institució: **Society of Vertebrate Paleontology**

Beca: 4 beques avaluades

Programa: Predoctoral Fellowship Grant

Revisor: F. Rivals

Institució: **National Research Foundation (República Sudafricana)**

Projecte: South Africa/Egypt Research Cooperation Programme

Revisor: P. Hortolà

Institució: **Comisió Internacional de Contractació, Montrepos (Alemanya)**

Revisor: J. Rosell

SGRs

Imatge excavación al Barranc de la Boella (La Canonja, Tarragona). Maig 2012

DESENVOLUPAMENT SOCIAL I TECNOLÒGIC AL PLEISTOCÈ INERIOR I MITJÀ

IP: Eudald Carbonell

El grup de recerca “Desenvolupament Social i Tecnològic al Plistocè Inferior i Mitjà” (2009-SGR188) té per objecte l’estudi de l’evolució humana en els seus aspectes culturals, socials i tecnològics durant el Plistocè inferior i mitjà. Les principals àrees de recerca establertes són la tecnologia lítica, la zooarqueologia i tafonomia, els sistemes d’informació en arqueologia i la cognició humana.

L’estratègia científica es basa en una forta inversió en el treball de camp, en l’anàlisi sistemàtica per a l’obtenció de dades empíriques originals i fiables i en l’experimentació com a mètode de contrastació d’hipòtesis explicatives. Tot això possibilita una discussió crítica i unes aportacions innovadores als plantejaments interpretatius.

L’interès es centra en les relacions paleoecològiques entre l’evolució biològica i la cultural, especialment en el context del primer poblament d’Europa. Tot aquest procés es planteja de forma interdisciplinària, des del treball de camp a la publicació dels resultats, combinant recerca, docència i socialització del coneixement.

CONTEXT CLIMÀTIC I AMBIENTAL DE LES DISPERSIONS HUMANES EN EL PLISTOCÉ

IP: Jordi Agustí

L’activitat de recerca del grup durant el curs 2011-2012 s’ha centrat en torn als tres grans eixos cronològics (Intervals d’Alta Resolució) que es definien a la memòria original:

Crisi del Pliocè superior (ca. 2,6 Ma)

La recerca en aquest àmbit s’ha centrat sobre tot en el jaciment de Camps del Ninots, a Caldes de Malavella. Les activitats realitzades en el marc del projecte de recerca al volcà del Camp dels Ninots entre els mesos d’octubre de 2011 i setembre de 2012 han estat les següents:

- Treball de camp:

Desembre de 2011. Es van continuar els estudis sobre tomografia elèctrica i gravimetria encetats al volcà del Camp dels Ninots al setembre-octubre de 2011.. Aquesta tasca s’ha realitzat conjuntament amb membres de l’Institut de Ciències de la Terra Jaume Almera (CSIC), de la Universitat de Barcelona (UB) i la Universitat Autònoma de Barcelona, sota la direcció de Oriol Oms, membre de l’equip (UAB). La intenció és poder conèixer el

diametre del volcà, conèixer la seva profunditat i poder reconstruir en 3D tot el subsòl del mateix. S'han afegit noves tomografies elèctriques de més profunditat (cables de fins a 2 km de llarg), gravimetries i potencial espontani.

L'excavació s'ha dut a terme entre l'1 de maig i el 10 de juny del 2012. En ella hi han participat una 20 d'arqueòlegs, paleontòlegs i geòlegs dels quals hi havia estudiants, doctors, tècnics e investigadors, tant catalans, com espanyols i europeus. El jaciment del Camp dels Ninots s'emmarca dins les classes del màster Erasmus Mundus en Quaternari i Prehistòria que imparteix la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona i on els estudiants tenen com a pràctiques l'excavació en aquest jaciment (entre d'altres). Enguany hi han participat 6 estudiants del Màster d'Arqueologia del Quaternari de l'Universitat Rovira i Virgili. L'excavació enguany s'ha centrat en dos sectors del jaciment, el que anomenen Sector Can Argilera i Sector Butano. En el primer hem excavat nivells fossilífers de 3,2 Ma i hem recuperat un l'esquelet sencer i en connexió anatòmica de tapir de l'espècie *Tapirus arvernensis*, restes de peixos i amfibis (principalment granotes) en connexió anatòmica i macrorestes vegetals en forma d'empremtes (troncs, fulles i fruits). En el Sector Butano, a 600 metres al sud de l'altre sector, s'ha excavat nivells arqueològics del Paleolític superior (17.000 anys B.P) on s'han recuperat més de 300 objectes lítics (ascles, nuclis i configurats), principalment en quars, i en menor mesura sílex i òpal.

- Treball de laboratori:

Durant tot el 2012 a part de la feina derivada de l'excavació del Camp dels Ninots (neteja, inventariat, estudi i memòria justificativa del material recuperat), s'ha dut una intensa recerca en diferents aspectes del Camp dels Ninots (geologia, paleontologia, paleobotànica i arqueologia) i s'ha invertit forces diners i temps en la restauració de gran part del material paleontològic d'altres anys que estava encara pendent de restaurar. Podem dir que a dia d'avui (sense comptar amb el material recuperat al 2012) tenim restaurat el 70% del material paleontològic del Camp dels Ninots fins el present any. Això ens ha suposat un gran esforç tècnic, logístic i sobretot econòmic.

- Participació a Congressos/Seminaris/Jornades

1st International Congress on Management and Awareness in protected volcanic landscape, del 21 al 25 de maig de 2012. Olot (Girona).

XI Jornades d'Arqueologia de les Comarques Gironines. 15 i 16 de juny. Girona (Girona)

VIII Congreso Geológico de España. Del 17 al 19 de julio. Oviedo (España)

34rd International Geological Congress (IGC). Del 5 al 10 d'agost. Brisbane (Australia).

PC XIII/IOPC IX Congress. Del 23 al 30 d'agost. Tokyo (Japan)

- Publicacions

GÓMEZ DE SOLER, B., CAMPENY, G., VAN DER MADE, J., OMS, O., AGUSTÍ, J., SALA, R., BLAIN, H-A., BURJACHS, F., CLAUDE, J., GARCÍA S., RIBA, D., ROSILLO, R. (2012). A new key locality for the Pliocene vertebrate record of Europe: the Camp dels Ninots maar (NE Spain). *Geologica Acta*, vol. 10, nº2, Barcelona, pp. 1-17.

OMS, O., GÓMEZ DE SOLER, B., CAMPENY VALL-LLOSERA, G., ANADÓN, P., AGUSTÍ, J., VAN DER MADE, J., BLAIN, H.A., BURJACHS, F., JIMÉNEZ-MORENO, G., EXPÓSITO, I., BARRÓN, E., CARRANCHO, A., VILLALAÍN, J.J & CALVO RATHERT, M. (2012). The Pliocene Camp dels Ninots maar (Catalonia, Spain): key locality for terrestrial vertebrates and paleoenvironmental change of SW Europe. 34rd International Geological Congress (IGC). Brisbane (Australia), abstract.

CARRANCHO, A., VILLALAÍN, J.J., GÓMEZ DE SOLER, B., CAMPENY, G., OMS, O., AGUSTÍ, J., VAN DER MADE, J., BLAIN, H.A., BURJACHS, F., JIMÉNEZ-MORENO, G., EXPÓSITO, I., BARRÓN, E. (2012). Estudio paleomagnético preliminar de una sucesión lacustre pliocena en la Depresión de la Selva (Cordilleras Costero Catalanas, NE Península Ibérica). *Geotemas* 13, 4 pp [ISSN: 1576-5172]

JIMÉNEZ-MORENO, G., BURJACHS, F., EXPÓSITO, I., OMS, O., CARRANCHO, A., VILLALAÍN, J.J., VAN DER MADE, J., AGUSTÍ, J., CAMPENY, G., GÓMEZ DE SOLER, B., BARRÓN, E. (2012). Late Pliocene vegetation and climate changes from the western Mediterranean area: the Camp dels Ninots maar record. PC XIII/IOPC IX Congress. Tokyo (Japan). Abstract.

CAMPENY, G., GÓMEZ DE SOLER, B., VAN DER MADE, J., OMS, O., BLAIN, H.A., BARRÓN, E., AGUSTÍ, J., ROUBACH, S. (2012). El pliocè en el maar del Camp dels Ninots. Intervencions en el bienni 2010 i 2011. XI Jornades d'Arqueologia de les Comarques Gironines. Girona, pp. 13-21.

GÓMEZ DE SOLER, B, CAMPENY, G., OMS, O., ROSILLO R., DÍAZ, A., RIBA, D., ROUBACH, S., ASRYAN, L., GARCÍA, S., DE LOMBER HERMIDA, A. (2012). El Camp dels Ninots (Caldes de Malavella, la Selva): un jaciment del Paleolític superior a l'aire lliure. Excavacions del bienni 2010-2011. XI Jornades d'Arqueologia de les Comarques Gironines. Girona, pp. 29-36.

- Estadets a l'estranger

Visita per part de les restauradores del projecte del Camp dels Ninots (Lucía López-Polín i Souhila Roubach) al jaciment paleontològic de Messel (Alemanya), als laboratoris de restauració i al Museu de Frankfurt, per tal de conèixer el mètode denominat "transfer method" de cara a la consolidació dels petits vertebrats en connexió anatòmica del Camp dels Ninots. Es va estar treballant en el Messel Research Station, amb l'equip liderat pel Dr. S.Schaal (Museu Senckenberg de Frankfurt).

Visites a diferents laboratoris i centres de recerca (França i Txèquia) per part d'un membre de l'equip del projecte del Camp dels Ninots per veure col·leccions d'amfibis d'altres jaciments (Investigador: Hugues-Alexander Blain)

Crisi del Plistocè inferior (ca. 1,8 Ma)

La recerca en aquest àmbit s'ha centrat en l'estudi de materials provenint dels jaciments del Plistocè inferior de Dmanisi (Georgia) i Guadix-Baza (Granada). Pel que fa als treballs desenvolupats a la localitat georgiana de Dmanisi, es va realitzar una reunió de coordinació amb el director del Museu Nacional de Geòrgia, David Lordkipanidze, a Tarragona, a fi de planificar les campanyes de camp. Una primera fase de prospecció i mostreig va tenir lloc al març, i en ella va participar Jordi Agustí, juntament amb altres membres de l'equip georgià.

Pel que fa als jaciments de la conca Guadix-Baza, ha estat possible precisar encara més la cronologia dels jaciments de Fuente Nueva 3 i Barranco León, ambdós amb presència humana (Duval et al., 2012). A més ha estat possible detectar la presència en aquesta conca de nivells molt més antics que fins ara no havien estat datats (Martín-Suárez et al., 2012; Hüsing et al., 2012).

- Publicacions

DUVAL, M., FALGUÈRES, C., BAHAIN, J.J., GRUN, R., SHAO, Q., AUBERT, M., DOLO, J.M., AGUSTÍ, J., MARTÍNEZ-NAVARRO, B., PALMQVIST, P., TORO, I. (2012) On the limits of using combined U-series/ESR method to date fossil teeth from two Early Pleistocene archaeological sites of the Orce area (Guadix-Baza basin, Spain). *Quaternary Research*. 77, 482–491.

MARTÍN-SUÁREZ, E., GARCÍA-ALIX, A., MINWER-BARAKAT, R., AGUSTÍ, J. & FREUDENTHAL, M. (2012) Filling the gap: first evidence of early Tortonian continental deposits in southern Iberia. *Journal of Vertebrate Paleontology*. 32(6):1421–1428.

HÜSING, S.K., O. OMS, J. AGUSTÍ, M. GARCÉS, T. J. KOUWENHOVEN, W. KRIJGSMAN, W.-J. ZACHARIASSE (2012) On the Late Miocene continentalization of the Guadix Basin: more evidence for a major Messinian hiatus. *Geobios*, 45 (6).

Crisi del Plistocè inferior – Plistocè mitjà (ca. 0,6 Ma)

Les activitats de recerca d'aquest any s'han centrat en el Camp de Tarragona (Barranc de la Boella, Cova dels Xaragalls), la conca del Vallès-Penedès (Vallparadís) i altres punts corresponents al Plistocè mitjà final i transició al Plistocè superior.

Al Barranc de la Boella, entre novembre i desembre de 2011 s'han completat els mostres per tal de mesurar els isòtops cosmogènics del Al i el Be en els quarcs i les roques tallades prehistòriques de chert del jaciment del Forn i la Mina. L'objectiu és establir les dates radiomètriques de les pedres tallades prehistòriques del que provenen del nivell 2 del Forn i de la unitat II de la Mina. Aquest anàlisi es desenvolupa en les instal·lacions del CEREGE a Aix-en-Provence. En aquest sentit, membres d'aquest laboratori (B. Bourlès, R. Braucher) es van desplaçar a Tarragona per tal d'endegar la pressa de mostres.

Durant el mes de desembre de 2011 i gener de 2012 es va procedir a la restauració de materials paleontològics provinents de la campanya de 2011.

La intervenció arqueo-paleontològica programada al barranc es va dur a terme el mes de maig. Es van excavar els jaciments de la Mina i el Forn. En el Forn destaca les troballes d'abundants restes lítiques i faunístiques. Durant aquest mes es va instal·lar junt al Barranc de la Boella una taula de rentat-garbellat de sediments per a processar el sediment recuperat durant la intervenció arqueològica. A finals de maig s'havien obtingut un total de 150 sacs (3000 kg. aprox.) de concentrat. A partir d'aquest concentrat es van separar durant el mes d'octubre un total de 27 restes paleontològiques, pertanyents a quatre taxons diferents: *Mimomys savini*, *Victoriamys chalinei*, *Talpa* sp. i un insectívor. Aquestes restes permeten deduir que els nivells excavats corresponen a una cronologia entre 0.78 i 0.98 Ma i a un medi amb abundant aigua i amb un clima de tipus mediterrani.

Altres activitats en el context dels jaciments del Camp de Tarragona inclou l'anàlisi de la microfauna de la Cova dels Xaragalls (López-García et al., 2012).

Pel que fa al jaciment de Vallparadís, situat al terme municipal de Terrassa, es va poder precisar la natura de les restes lítiques de Modus 1, així com confirmar una cronologia propera a la del Barranc de la Boella, entre 0.78 i 0.98 Ma (García et al., 2012).

- Participació en congressos

Q8, Colloque international Association Française pour l'étude du Quaternaire (AFEQ). 29 février – 2 mars 2012 Clermont-Ferrand, France

International Conference European Middle Palaeolithic during MIS 8 – MIS 3, cultures – environment – chronology, Wolbrom, Poland, 25-28 September, 2012.

- Publicacions

BLAIN H.-A., SESÉ C., PANERA J., RUBIO-JARA S., URIBELARREA D. & PÉREZ-GONZÁLEZ A. (2012) Paleoclimatic and paleoenvironmental proxies to the Marine Isotope Stage 7e (Middle Pleistocene) in central Spain (Valdocarros II, Madrid) by means of the small-vertebrate assemblages. In: Cyrek K., Czyżewski Ł.A. & Krajcarz M.T. (eds.), International Conference European Middle Palaeolithic during MIS 8 – MIS 3, cultures – environment – chronology, Wolbrom, Poland, 25-28 September, 2012. Nicolaus Copernicus University Press, Toruń, 2012, pp. 77-78. Poster

LÓPEZ-GARCÍA J.M. & BLAIN H.-A. (2012) Environmental and climatic context of northeastern Iberian Neanderthals during the MIS3. In: Cyrek K., Czyżewski Ł.A. & Krajcarz M.T. (eds.), International Conference European Middle Palaeolithic during MIS 8

– MIS 3, cultures – environment – chronology, Wolbrom, Poland, 25-28 September, 2012. Nicolaus Copernicus University Press, Toruń, 2012, pp. 51-52. Oral Communication

BLAIN H.-A., BAÑULS-CARDONA S., FERNÁNDEZ-JALVO Y., KING T., YEPPISKOPOSYAN L. & ANDREWS P. (2012) Amphibians and squamate reptiles from the Middle Pleistocene to Holocene of Azokh 1 cave (Nagorno-Karabakh, Lesser Caucasus): systematic and paleobiogeographical considerations. Q8, Colloque international AFEQ Quaternaire n° 8, Spatial variability of quaternary environments constraints, scales and temporalities, 29 février – 2 mars 2012 Clermont-Ferrand, France, p. 120. Poster

BLAIN H.-A., SESÉ C., PANERA J., RUBIO-JARA S., URIBELARREA D. & PÉREZ-GONZÁLEZ A. (2012) Reconstruction paléoenvironnementale et paléoclimatique du Pléistocène supérieur ancien (MIS5) dans le Centre de l'Espagne : les petits vertébrés (Amphibia, Reptilia, Mammalia) des gisements de H.A.T. et PRERESA. Q8, Colloque international AFEQ Quaternaire n° 8, Spatial variability of quaternary environments constraints, scales and temporalities, 29 février – 2 mars 2012 Clermont-Ferrand, France, p. 66. Poster

GARCÍA, J., MARTÍNEZ, K., CARBONELL, E., AGUSTÍ, J., BURJACHS, F. (2012) Defending the early human occupation of Vallparadís (Barcelona, Iberian Peninsula). *Journal of Human Evolution*. 63 (3), 568–575.

LÓPEZ-GARCÍA J.M., BLAIN H.-A., BENNÀSSAR M. & VALLVERDÚ J. (2012) Les petits vertébrés (amphibiens, squamates et micromammifères) du Pléistocène supérieur de la Cova dels Xaragalls (Tarragone, Nord-Est de l'Espagne). Q8, Colloque international AFEQ Quaternaire n° 8, Spatial variability of quaternary environments constraints, scales and temporalities, 29 février – 2 mars 2012 Clermont-Ferrand, France, p. 74. Poster

LÓPEZ-GARCÍA, J.M., SEVILLA, P. (2012) Human influence in bat diversity changes during the late Quaternary in Spain Q8, Colloque international AFEQ Quaternaire n° 8, Spatial variability of quaternary environments constraints, scales and temporalities, 29 février – 2 mars 2012 Clermont-Ferrand, France, Oral communication

SEVILLA P., LAPLANA C. & BLAIN H.-A. (2012) MIS 5 highly diverse small vertebrate assemblage in a mountain environment in Central Spain. Q8, Colloque international AFEQ Quaternaire n° 8, Spatial variability of quaternary environments constraints, scales and temporalities, 29 février – 2 mars 2012 Clermont-Ferrand, France, p. 122. Poster

PRESÈNCIA A COMITÈS CIENTÍFICS

Àmbit estatal

1. Comitè i Organisme: **Comissió de Recerca d'Arqueologia i Paleontologia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya**
Membre IPHES: **J. Agustí**

Àmbit internacional

1. Comitè i Organisme: **Centre Européen de Recherches Préhistoriques de Tautavel**
Membre IPHES: **R. Sala**
2. Comitè i Organisme: **Centre Européen de Recherches Préhistoriques de Tautavel**
Membre IPHES: **B. Martínez-Navarro**
3. Comitè i Organisme: **Subcommission on Neogene Stratigraphy. International Union of Geological Sciences. UNESCO.**
Membre IPHES: **J. Agustí**
4. Comitè i Organisme: **Regional Committe on Mediterranean Neogene Stratigraphy. International Union of Geological Sciences. UNESCO.**
Membre IPHES: **J. Agustí**
5. Comitè i Organisme: **Editorial Board of Journal of Human Evolution**
Membre IPHES: **J. Agustí**
6. Comitè i Organisme: **Editorial Board of Geobios**
Membre IPHES: **J. Agustí**
7. Comitè i Organisme: **Editorial Board of International Journal of Paleontology**
Membre IPHES: **J. Agustí**
8. Comitè i Organisme: **Geomedislands 2015: Palaeoenvironmental changes and history of the human occupation within the Mediterranean islands since the Last Glacial Maximum: a multi disciplinary approach. [Geoarchaeology of The Mediterranean Islands].**
Membre IPHES: **F. Burjachs**

ESTADES A CENTRES D'INVESTIGACIÓ

Estada de I. Cáceres, P. Saladie i A. Rodríguez-Hidalgo, amb Silvia Bello i Simon Parfitt al Natural History Museum (Londres)

Àmbit estatal (8)

1. Centre: **Departamento de Prehistoria, Universidad Autónoma de Madrid (UAM)**
Membre IPHES: **G.Chacón**
Dates (inici/ final): 3 setmanes durant el 2012 (Juny, Decembre)
Tema/ Objectiu de l'estada: - Estudi tecnològic de las coleccions lítiques dels jaciments de Paleolític Mitjà de la Comunitat de Madrid (El Cañaveral), Preparació de publicacions científiques i realització de cursos de talla lítica experimental. Impartir cursos dins del Master en Prehistòria de la UAM, i direcció de tesis.
2. Centre: **Facultat de Geologia de la Universitat de Barcelona**
Membre IPHES: **M. Soto**
Dates (inici/ final):
Tema/ Objectiu de l'estada: Anàlisi de làmines primes de matèries primeres abiòtiques.
3. Centre: **Museu Arqueològic José María Soler de Villena (Alicante)**
Membre IPHES: **J. Fernández**
Dates (inici/ final):
Tema/ Objectiu de l'estada: Grabació d'un audiovisual sobre el jaciment mesolític de Casa Corona. Anàlisi dels elements d'adorn . Mostreig de caragols terrestres actuals de la zona per a la realització d'anàlisi d'isòtops estables de C13 i O18.
4. Centre: **Museo Nacional de Ciencias Naturales (Madrid)**
Membre IPHES: **L. Asryan**
Dates (inici/final): 15-05-2012/17-05-2012
Tema/Objectiu de l'estada: Visita al parc natural de Riofrio per a la organització i seguiment de treballs experimentals i comprovació de les noves màquines de producció forçada de trampling.
5. Centre: **Museo de Orce.**
Membre IPHES: **D. Barsky**
Dates (inici/ final): 11-16/11/2012.
Tema/ Objectiu de l'estada: Estudi tecno-funcional de les calcàries i del macro kits d'eines de Barranco León i Fuente Nueva 3 (Orce); estudi interdisciplinar d'aquestos jaciments; anàlisi compartiu amb altres jaciments africans o euroasiàtics.
6. Centre: **Museo de Prehistoria y Paleontología de Orce**
Membre IPHES: **B. Marínez-Navarro**
Dates (inici/ final): 28 - 05 - 2012 / 17 - 06 - 2012
27 - 06 - 2012/ 30 -06 - 2012

17 - 07 -2012 / 10 -08- 2012

17 - 10- 2012/ 20- 10 - 2012

Tema/ Objectiu de l'estada: Estudi col.leccions Orce

7. Centre: **Museu de Prehistòria de Valencia**

Membre IPHES: **J. Fernández**

Dates (inici/ final):

Tema/ Objectiu de l'estada: Anàlisi de les col.leccions zoològiques (fauna, malacofauna e ictiofauna) del jaciment mesolític de El Collado

8. Centre: **Servei de Recursos Científics i Tècnics, Tarragona**

Membre IPHES: **L. García**

Dates (inici/ final): 5-03-2012/08-03-2012

Tema/ Objectiu de l'estada: Training en seqüenciació de nova generació amb el PGM Ion Torrent

Resta d'Europa (13)

1. Centre: **Bradford University**

Membre IPHES: **A. Rodríguez-Hidalgo**

Dates (inici/ final): 17-01-2012 / 24-03-2012

Tema/ Objectiu de l'estada: Estudi zoològic del conjunt faunístic de Folsom (Nuevo México) i dades osteomètriques de la col.lecció de Bison bison actual.

2. Centre: **Departamento de Prehistoria del Museo Nacional de Historia Natural, Paris, França**

Membre IPHES : **G. Chacón**

Dates (inici/ final): 4 mesos durant el 2012

Tema/ Objectiu de l'estada: - Apertura de noves línies d'investigació sobre els comportaments lítics del Paleolític mitjà en el sudoest d'Europa dins del projecte « Emergence et développement du Paléolithique moyen (Mode 3) en Europe ». Realització de publicacions científiques i s'han impartit cursos dins del Master Erasmus Mundus en Quaternari i Prehistòria

3. Centre: **Excavacions de Gontsy, Ucraïna**

Membre IPHES : **R. Sala**

Dates (inici/ final): 30-07-2012/ 03-08-2012

Tema/ Objectiu de l'estada: Metodologia arqueològica en les cabanes de mamuts

4. Centre: **Gibraltar Museum**

Membre IPHES : **J. Rosell**

Dates (inici/ final): 14/28-04-2012

Tema/ Objectiu de l'estada: Estudi dels materials faunístics dels jaciments del Pleistocè superior de Gorham's Cave, Vanguard Cave i Ibex Cave

5. Centre: **INRAP, ASPROGEO, SPN, EPPC-CERP, Bois de Riquet, Lézignan-la-Cèbe, France.**

Membre IPHES: **D. Barsky**

Dates (inici/ final): 01-08/12 2012.

Tema/ Objectiu de l'estada: Excavació i estudi interdisciplinari del Mode 1 del jaciment, Bois de Riquet (Lézignan-la-Cèbe, France). Elaboració d'un conveni de 3 anys

6. Centre: **IPH, Paris**

Membre IPHES : **J. Rosell**

Dates (inici/ final): 12 /13-01-2012

Tema/ Objectiu de l'estada: Seminari del Màster d'Arqueologia del Quaternari titulat "L'occupation du territoire au cours du Paléolithique moyen dans la Péninsule Ibérique à partir des études archéozoologiques".

7. Centre: **Jaciment i centre de recerca (Senckenberg-Messel Research Station), Messel (Alemanya)**

Membre IPHES : **L. López-Polín**

Dates (inici/ final): 18/21-10-20012

Tema/ Objectiu de l'estada: Formació en preparació de fòssils mitjançant el "resin-transfer method".

8. Centre: **Laboratory of Palaeobiology, Geological Institute, Academy of Sciences, Praga, República Checa**

Membre IPHES: **H.-A. Blain**

Dates (inici/ final): 20 -04-2012 / 1 -06- 2012

Tema/ Objectiu de l'estada: Col.leccions osteològiques d'anfibis d'Europa Central

9. Centre: **Leiden University (Holanda)**

Membre IPHES : **F. Rivals**

Dates (inici/ final): 28-05-2012 / 2-06-2012

Tema/ Objectiu de l'estada: Estudi del microdesgat dental de la fauna de Schöningen.

10. Centre: **Lithic Microwear Research Laboratory, Division of Archaeological, Geographical and Environmental Sciences de la School of Life Sciences, University of Bradford (UK)**

Membre IPHES : **A. Ollé, P. Saladié**

Dates (inici/final): 15-01-2012/25-01-2012

Tema/ Objectiu de l'estada: Anàlisi microscòpica (ESEM i Làser confocal). Projecte PBR2010-00010

11. Centre: **Muséum national d'Histoire naturelle, Anatomie Comparée, Paris, França**

Membre IPHES: **H.-A. Blain**

Dates (inici/ final): 1 /15 -12-2012

Tema/ Objectiu de l'estada: Col.leccions osteològiques d'anfibis del nord d'Àfrica.

12. Centre: **National History Museum, Londres (UK)**

Membre IPHES : **F. Rivals**

Dates (inici/ final): 24-04-2012 /11-05-2012

Tema/ Objectiu de l'estada: Estudi del microdesgat dental d'ungulats de jaciments d'Anglaterra.

13. Centre: **Natural History Museum, Londres**

Membre IPHES : **I. Cáceres, A. Rodríguez-Hidalgo, P. Saladié**

Dates (inici/ final): 26-02-2012 / 02-03-2012

Tema/ Objectiu de l'estada: Estudi de les restes humanes canibalitzades de Gough's Cave (Somerset, UK)

Fora d'Europa (15)

1. Centre: **American Museum of Natural History, Nueva York**

Membre IPHES: **A. Rodríguez-Hidalgo**

Dates (inici/ final): 23-04-2012 / 30-06-2012

Tema/ Objectiu de l'estada: Estudi zooarqueològic del conjunt faunístic de Folsom (Nuevo México) i dades osteomètriques de la col.lecció de Bison bison actual.

2. Centre: **Binghamton University (SUNY), NY (USA)**

Membre IPHES : **C. Lorenzo**

Dates (inici/ final): 16-2-2012/22-2-2012

Tema/ Objectiu de l'estada: Elaboració articles sobre Sima de los Huesos

3. Centre: **Canadian Museum of Nature, Ottawa (Canada)**

Membre IPHES: **F. Rivals**

Dates (inici/ final): 12/27-06-2012

Tema/ Objectiu de l'estada: Estudi del microdesgat dental en mostres de mortalitat catastròfica de rens de Canada

4. Centre: **Ethiopian National Museum, Addis Ababa (Etiòpia)**
Membre IPHES: **A. Ollé**
Dates (inici/final): 18-02-2012/26-02-2012
Tema/ Objectiu de l'estada: Consulta de col·leccions i presa de motlles per anàlisi funcional d'instruments del jaciment de Plistocè mitjà de Mieso (sud d'Afar, Etiòpia)

5. Centre: **Facultat de Sciences, Université Mohamed 1er, Oujda, Marruecos**
Membre IPHES: **G. Chacón**
Dates (inici/ final): 1 mes durant el 2012
Tema/ Objectiu de l'estada: Investigació dins del projecte AECID Ref.: A1/039433/11, estudi de col·leccions lítiques, gestió del projecte, i s'han impartit cursos dins del Master de 3er Grau

6. Centre: **Georgian National Museum**
Membre IPHES: **J. Agustí**
Dates (inici/final): 06-03-2012 /10-03-2012
Tema/Objectiu de l'estada: Anàlisi del dimorfisme sexual del crani 5 procedent de Dmanisi (Georgia)

7. Centre: **Instituto de Arqueología y Etnografía, Érevan (Armènia)**
Membre IPHES: **L. Asryan**
Dates (inici/final): 01-08-2012/10-08-2012
Tema/Objectiu de l'estada: Consulta de material arqueològic dels jaciments de Plistocè Mitjà i Superior del nord d'Armènia (Hovq 1& Tavush).

8. Centre: **Instituto de Evolución en África . Olduvai Gorge (Tanzània)**
Membre IPHES: **D. Barsky**
Dates (inici/ final): 08/15-06-2012.
Tema/ Objectiu de l'estada: Anàlisi estructural de la transició del Mode 1 al Mode 2: problemàtica Olduvayense-Achelense; Evolució tecno-cultural; Ambient de l'humà primitiu i l'ús del medi; Paleoecologia; Importància dels factors tecnològics vs models tipològics: SHK-TK-BK; paradigma caçador/carronyer; coherència del jaciment (relació entre fauna i lítica)

9. Centre: **Instituto de Evolución en África. Olduvai (Tanzània)**
Membre IPHES : **R. Sala**
Dates (inici/ final): 8 – 14 de juny de 2012
Tema/ Objectiu de l'estada: Visita i anàlisi indústria d'Olduvai

10. Centre: **Institute of Vertebrate Paleontology and Paleoanthropology (Beijing)**
Membre IPHES: **E. Allué**

Dates (inici/final): 28 – 05- 2012/ 07 – 06 – 2012

Tema/Objectiu de l'estada: Organització de la xarxa de treball del projecte CONES i visita jaciments

11. Centre: **Institute of Vertebrate Paleontology and Paleoanthropology (Beijing)**

Membre IPHES: **L. Asryan, A. De Lombera, M. Mosquera, A. Ollé, X.P. Rodríguez**

Dates (inici/final): 28 – 05- 2012/ 07 – 06 – 2012

Tema/Objectiu de l'estada: Consulta de materials de jaciments del Plistocè Inferior i Mitjà de Xina. Visita als jaciments de Zhoukoudian i de la conca de Nihewan.

12. Centre: **National Museum of Ethiopia, Addis Ababa**

Membre IPHES: **D. Barsky**

Dates (inici/ final): 25-06-2012/03-07-2012

Tema/ Objectiu de l'estada: Comparar el macro kit del Mode 1 de Fejej FJ-1a amb Barranco León i Fuente Nueva 3 (Orce). Definir i determinar la talla bipolar sobre enclusa en les indústries macrolítiques d'aquests jaciments y veure si és possible determinar altres sistemes de percussió.

13. Centre: **National Museum of Ethiopia, Addis Abbaba**

Membre IPHES : **R. Sala**

Dates (inici/ final): 25 de juny – 03 de juliol de 2012

Tema/ Objectiu de l'estada: Estudi indústria Mode 1 del jaciment de Fejej

14. Centre: **Université d'Alger 2 – Institut d'Archéologie, Bouzareah**

Membre IPHES : **R. Sala**

Dates (inici/ final): 17 de febrer – 20 de febrer 2012

Tema/ Objectiu de l'estada: Projecte AECID Mostaganem

15. Centre: **University of Tel-Aviv**

Membre IPHES : **J. Rosell**

Dates (inici/ final): 12 de maig -28 de maig del 2012

Tema/ Objectiu de l'estada: Estudi dels materials faunístics del jaciment del Pleistocè mig de Qesem Cave

PROJECTES D'INVESTIGACIÓ

PROJECTES DIRIGITS PER MEMBRES DE L'EQUIP

Àmbit estatal: Projectes del « Plan Nacional de I+D+I » finançats pel « Ministerio de Ciencia e Innovación » (7)

1. Títol del Projecte: **Autoecología humana y tecnología de los pobladores prehistóricos de la Sierra de Atapuerca**
Investigador/a principal: **E. Carbonell**
Centre d'execució del projecte: IPHES - URV
Institució finançadora: Ministerio de Ciencia e Innovación
Data de vigència del projecte: 2010 - 2012
Codi de referència del projecte: CGL2009-12703-C03-02
2. Títol del Projecte: **Cambios tecno-culturales y de paisaje en la transición Pleistoceno - Holoceno en las zonas de influencia mediterránea de la Península Ibérica**
Investigador/a principal: **F. Burjachs**
Centre d'execució del projecte: IPHES
Institució finançadora: Ministerio de Ciencia e Innovación
Data de vigència del projecte: 2009-2012
Codi de referència del projecte: TRANSCULMED-II HAR2008-01984/HIST
3. Títol del Projecte: **Estudio paleobiológico de los grandes mamíferos pleistocénicos de Orce, Incarcal y la Boella en el contexto mediterráneo.**
Investigador/a principal: **B. Martínez-Navarro**
Centre d'execució del projecte: IPHES.
Institució finançadora: Ministerio de Ciencia e Innovación
Data de vigència del projecte (data inicial i final): 2010-2013
Codi de referència del projecte: CGL2010-15326
4. Títol del Projecte: **Eventos singulares y recambios de fauna en el Plioceno superior y Pleistoceno inferior continental del Mediterráneo occidental**
Investigador/a principal: **J. Agustí**
Centre d'execució del projecte: IPHES
Institució finançadora: Ministerio de Ciencia e Innovación
Data de vigència del projecte: 01/01/2010-31/12/2012
Codi de referència del projecte: CGL2009-7896

5. Títol del Projecte: **Instantáneas paleolíticas de la paleoecología Neandertal**
Investigador/a principal: **F. Rivals**
Centre d'execució del projecte: IPHES
Institució finançadora: Ministerio de Economía y Competitividad
Data de vigència del projecte: 2011-2013
Codi de referència del projecte: HAR2010-19957/HIST

6. Títol del Projecte: **La evolución de la cognición humana a través del estudio del comportamiento de humanos y chimpancés (PAN TROGLODYTES)**
Investigador/a principal: **M. Mosquera**
Centre d'execució del projecte: IPHES
Institució finançadora: MCIN - Ministerio de Ciencia e Innovación
Data de vigència del projecte: 2010-2012
Codi de referència del projecte: HAR2009-07223

Altres projectes competitiu (12)

1. Títol del Projecte: **Abric Romani-Cingles del Capelló, Capellades (Barcelona)**
Investigador/a principal: **E. Carbonell**
Centre d'execució del projecte: IPHES
Institució finançadora: Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya
Data de vigència del projecte: 2010-2014
Codi de referència del projecte: -

2. Títol del Projecte: **Context climàtic i ambiental de les dispersions humanes en el Plistocè**
Investigador/a principal: **J. Agustí**
Centre d'execució del projecte: IPHES
Institució finançadora: Generalitat de Catalunya
Data de vigència del projecte : 2010-2013
Codi de referència del projecte: 2009 SGR 324

3. Títol del Projecte: **De la recerca aplicada a la socialització del coneixement: els canvis tecno-culturals i paisatgístics durant el Plistocè superior i l'Holocè.**
Investigador/a principal: **F. Burjachs**
Centre d'execució del projecte: IPHES
Institució finançadora: Generalitat de Catalunya. AGAUR
Data de vigència del projecte: 2009-2012
Codi de referència del projecte: GRC-2009-2013 2009 SGR 813

4. Títol del Projecte: **Desarrollo social y tecnológico en el Pleistoceno Inferior y Medio**

Investigador/a principal: **E. Carbonell**
Centre d'execució del projecte: IPHES
Institució finançadora: Generalitat de Catalunya
Data de vigència del projecte :2009-2012
Codi de referència del projecte: 2009 SGR 188

5. Títol del projecte: **Estación robotizada de campo para yacimientos arqueopaleontológicos**

Investigador/a Principal: **E. Carbonell**
Centre d'execució del projecte: IPHES
Institució finançadora: Ministerio de Ciencia e Innovación
Data de vigència del projecte: 2011-2012
Codi de referència del projecte: CGL2010-10745-E

6. Títol del Projecte: **Estudi dels dipòsits arqueopaleontològics plio-quaternaris a la depressió de la Selva i a la Vall Mitjana del Ter**

Investigador/a principal: **G. Campeny, B. Gómez i J. Agustí**
Centre d'execució del projecte: IPHES
Institució finançadora: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya
Data de vigència del projecte : 2009-2013
Codi de referència del projecte: -

7. Títol del Projecte: **Estudio paleontológico y preparación de los microvertebrados del Plioceno de Camp dels Ninots, Girona**

Investigador/a principal: **H.-A. Blain**
Centre d'execució del projecte: IPHES, Universitat Rovira i Virgili
Institució finançadora: Ministerio de Economía y Competitividad
Data de vigència del projecte: 2012
Codi de referència del projecte: CGL2011-13293-E/BTE

8. Títol del projecte: **Evolució paleoambiental i poblament prehistòric a les conques dels rius Francolí, Gaià, Siurana i rieres del Camp de Tarragona**

Investigador/a Principal: **M. Fontanals, A. Ollé, X. P. Rodríguez, J. Vallverdú, M. Vaquero, J. M. Vergès**
Centre d'execució del projecte: IPHES
Institució finançadora: Direcció General de Patrimoni Cultural, Generalitat de Catalunya
Data de vigència del projecte: 2010-2019
Codi de referència del projecte: -

9. Títol del Projecte: **El arte rupestre del Parque Valltorta-Gasulla y zona norte de Castellón**

Investigador principal: **R. Viñas, J. G. Morote**

Centre d'execució del projecte:-

Institució finançadora: IPHES y Museo de La Valltorta

Data de vigència del projecte: 2012

Codi de referència del projecte: 2008/0499-CS

10. Títol del Projecte: **Mediterranean Archaeological Landscapes: Postpaleolithic adaptations, paleodemography and land use patterns**

Investigador/a principal: **J. Fernández**

Centre d'execució del projecte: Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social

Institució finançadora: Ministerio de Economía y Conocimiento

Data de vigència del projecte : 1/1/2012-31/12/2016

Codi de referència del projecte: RYC-2011-0963

11. Títol del Projecte: **Presencia humana y contexto paleoecológico en la cuenca continental de Guadix-Baza. Estudio e interpretación a partir de los depósitos plio-pleistocenos de Orce.**

Investigador/a principal: **R. Sala**

Centre d'execució del projecte: URV-IPHES

Institució finançadora: Junta de Andalucía

Data de vigència del projecte: 2012-2015

Codi de referència del projecte: B120489SV18BC

12. Títol del Projecte: **Socialization of technology and hominid dispersals in Pleistocene times: analysis through Agent-based modeling**

Investigador/a principal: **E. Carbonell (Supervisor), S. Lozano**

Centre d'execució del projecte: IPHES

Institució finançadora: AGAUR (Programa Beatriu de Pinós). Projecte co-finançat per la Comissió Europea (FP7 – PEOPLE- COFUND)

Data de vigència del projecte: 2012 – 2013

Codi de referència del projecte: -

Àmbit internacional (9)

1. Títol del Projecte: **Biodiversidad y Sociedades cazadoras-recolectoras del Cuaternario de México**

Investigador principal/a : **R. Viñas i J. Arroyo**

Institució finançadora: UNAM i IPHES

Data de vigència del projecte : 2012

Codi de referència del projecte: CA. 401-36/2063 (permiso INAH)

2. Títol del Projecte: **Dental wear, dietary adaptations and niche partitioning in Quaternary ungulates of the UK.**
Investigador/a principal: **F. Rivals**
Centre d'execució del projecte: National History Museum - London
Institució finançadora: European Commission's Research Infrastructure Action via the SYNTHESYS Project
Data de vigència del projecte : 2012
Codi de referència del projecte: GB-TAF-1829

3. Títol del Projecte: **Comparative study of macro toolkits from some African and Western European Mode 1 sites.**
Investigador/a principal: **D. Barsky**
Centre d'execució del projecte: IPHES-URV.
Institució finançadora: Ministerio de Economía y Competitividad
Data de vigència del projecte: 2012
Codi de referència del projecte: HAR2011-13260-E.

4. Títol del Projecte: **El inventario de los yacimientos Paleolíticos en la región litoral de Argelia Occidental y su implicación en el desarrollo socio-económico regional: puesta en valor y socialización del conocimiento**
Investigador/a principal: **R. Sala**
Centre d'execució del projecte: IPHES - Institut D'Archéologie. Université D'Alger-2, Algèria
Institució finançadora: AECID
Data de vigència del projecte : 2012-2013
Codi de referència del projecte: A1/041811/11

5. Títol del Projecte: **Excavación y estudio paleontológico del yacimiento pleistocénico de Oued Sarrat (Túnez)**
Investigador/a principal: **B. Martínez-Navarro**
Centre d'execució del projecte: ICREA-IPHES, Universitat Rovira i Virgili
Institució finançadora: AECID
Data de vigència del projecte: 2012-2013
Codi de referència del projecte: A1/037481/11

6. Títol del Projecte: **Human occupation of the eastern Morocco during the Pleistocene: Identification, valuation and inventory of Ain Béni Mathar archeological sites**
Investigador/a principal: **M. G. Chacón**
Centre d'execució del projecte: IPHES-URV, CENIEH, ICREA, UBU, GEPN, Université Mohamed Premier (Oujda), Centre Universitaire de Recherches Archéologiques (Oujda), Institut National des Sciences d'Archéologie et du Patrimoine (Rabat),

Service Géologique (Délégation Régional du Ministère de l'Energie et des Mines),
Oujda.

Institució finançadora: AECID.

Data de vigència del projecte : 2011-2013.

Codi de referència del projecte: A1/039433/1.

7. Títol del projecte: **Microscòpia d'alta resolució aplicada a anàlisis traceològiques, tafonòmiques i zooarqueològiques**

Investigador/a Principal: **A. Ollé**

Centre d'execució del projecte: IPHES, Natural History Museum (UK), British Museum (UK), University College of London (UK), University of Bradford (UK)

Institució finançadora: Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR)

Data de vigència del projecte : 2011-2012

Codi de referència del projecte: 2010PBR00010

8. Títol del Projecte: **Technology and Energetic resources at the Asian Pleistocene: technical evolution and raw materials at the North China archaeological sites**

Investigador/a principal: **E. Allué**

Centre d'execució del projecte: IPHES

Institució finançadora: AGAUR. Generalitat de Catalunya

Data de vigència del projecte: 2011-2013

Codi de referència del projecte: 2010 CONE3 00007

9. Títol del Projecte: **The Study of Azokh Cave lithic assemblages and its contextualisation in the Caucasus.**

Investigador/a principal: **L. Asryan**

Centre d'execució del projecte: IPHES-URV

Institució finançadora: WENNER-GREN foundation

Data de vigència del projecte: 2010 - 2014

Codi de referència del projecte: WIF - 212

PROJECTES PARTICIPACIÓ DE MEMBRES DE L'EQUIP

Àmbit estatal (5)

1. Títol del Projecte: **« DIETAHUMANA ». Programa de I+D entre grups de investigació de la Comunidad de Madrid en Biomedicina, cofinanciada con fondos estructurales**

Investigador/a principal: **J. L. Arsuaga**

Centre d'execució del projecte: Universidad Complutense de Madrid

Institució finançadora: Comunidad de Madrid
Data de vigència del projecte : 2012-2015
Codi de referència del projecte: P2010/BMD-2330

2. Títol del Projecte: **Geología, geocronología y paleobiología de los yacimientos de la Sierra de Atapuerca IV**
Investigador/a principal: **J. L. Arsuaga**
Centre d'execució del projecte: UCM
Institució finançadora: Ministerio de Ciencia e Innovación
Data de vigència del projecte: 2010-2012
Codi de referència del projecte: CGL2009-12703-C03-03

3. Títol del Projecte: **Microscopia Raman, ir, óptica y electrónica (SEM/EDX) de pinturas rupestres prehistóricas**
Investigador/a principal: **A. Herranz (UNED)**
Centre d'execució del projecte:-
Institució finançadora: Ministerio de Ciencia e Innovación.
Data de vigència del projecte: 2012
Codi de referència del projecte: CTQ2009-12489 (subprograma BQU)

4. Títol del Projecte: **Poblamiento durante el Pleistoceno medio/Holoceno en las comarcas orientales de Galicia**
Investigador/a principal: **R. Fábregas**
Centre d'execució del projecte: Universidad de Santiago de Compostela
Institució finançadora: Ministerio de Ciencia e Innovación
Data de vigència del projecte: 2011-2013
Codi de referència del projecte: HAR2010-21786

5. Títol del Projecte: **Proyecto d'investigació del cau del Roure 2012-2013**
Investigador/a principal: **J. Maroto**
Centre d'execució del projecte: Universitat de Girona
Institució finançadora: Ministerio de Ciencia e Innovación
Data de vigència del projecte : 2012-2013
Codi de referència del projecte: HAR2010-22013

Altres projectes (1)

1. Títol del Projecte: **El yacimiento paleontológico del Puerto de la Cadena (Murcia)**
Investigador/a principal: **M. A. Mancheño**
Centre d'execució del projecte: Universidad de Murcia
Institució finançadora: Fundación Seneca
Data de vigència del projecte : 2010-2012
Codi de referència del projecte: 11891/PHCS/09

Àmbit internacional (5)

1. Títol del Projecte: **Ancient Human Occupation of Britain project phase 3. Dispersals of Early Humans: Adaptations, frontiers and new territories**

Investigador/a principal: **C. Stringer**

Centre d'execució del projecte: The Natural History Museum, The British Museum, University of London, Oxford University, Queen Mary University of London, University of York, Cambridge University, Indiana University, Leiden University, University College of London, Imperial College of London, University of Lethbridge, University of Wales, Durham University, University of Manchester, University of Southampton, University of Reading, Norfolk Museums and Archaeology Service, British Geological Survey, Universitat Rovira i Virgili, Senckenberg Research Institute, NCB Naturalis Leiden, Museum National d'Histoire Naturelle, Universitat Rovira i Virgili, Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social, Royal Belgian Institute of Natural Sciences.

Institució finançadora: 4507 - Leverhulme Trust

Data de vigència del projecte: 2009-2012

Codi de referència del projecte: AHOB3

2. Títol del Projecte: **Projet Collectif de Recherches " Entre plaines et montagnes : espaces de subsistance et expressions culturelles au Paléolithique moyen dans le Massif central (Auvergne-Ardèche)**

Investigador/a principal: **M.-H. Moncel i J. P. Raynal**

Centre d'execució del projecte: Département de Préhistoire, Muséum National d'Histoire Naturelle, Paris, França

Institució finançadora: Regiones de Auvergne i Rhône-Alpes

Data de vigència del projecte : 2011-2013

Codi de referència del projecte: -

3. Títol del Projecte: **Projet Collectif de Recherches (Programme 3) « Des Traces et des Hommes » sur l'identification des modalités d'acquisition et de traitement des matières végétales et animales au Paléolithique moyen en Europe occidentale**

Investigador/a principal: **C. Thiébaud (UMR 6636)**

Centre d'execució del projecte: IPHES, MNHN (Paris), TRACES (Toulouse) -França

Institució finançadora: SRAM - Service Régional de l'Archéologie de Midi-Pyrénées

Data de vigència del projecte : 2007-2014

Codi de referència del projecte: -

4. Títol del projecte: **Scavo Archeologico a Vallone Inferno, Scillato: attività didattica e di ricerca sul campo**

Investigador/a Principal: **O. Belvedere**

Centre d'execució del projecte: Università di Palermo - URV

Institució finançadora: Commissione Ricerca Internazionale, Università di Palermo

Data de vigència del projecte: 2011-2012

Codi de referència del projecte: Co.R.I. 2010 Ate 0040

5. Títol del Projecte: **UMR 7194 Histoire Naturelle de l'Homme Préhistorique. «Les hominidés au Quaternaire, milieux et comportements». Equipe I – Les hominidés ay Quaternaire: milieux et comportements. TM3: «Emergence et développement du Paléolithique moyen (Mode 3) en Europe».**

Investigador/a principal: **M.-H. Moncel i A.-M. Moigne**

Centre d'execució del projecte: Département de Préhistoire. Muséum National d'Histoire Naturelle, Paris, França

Institució finançadora: Muséum National d'Histoire Naturelle

Data de vigència del projecte : 2008-2012

Codi de referència del projecte: -

INTERVENCIIONS ARQUEOLÒGIQUES

Excavació del Camp del Ninots (Caldes de Malavella, Girona). Maig 2012

EXCAVACIONS ARQUEOLÒGIQUES DIRIGIDES PER MEMBRES DE L'EQUIP A Catalunya (19)

1. Jaciment: **Abric Romaní**
Situació: Capellades
Cronologia: Pleistocè superior
Dates de la vostra participació (inici / final): 06-08-2012/31-08-2012
Direcció: **E. Carbonell**
2. Jaciment: **Balma de la Griera**
Situació: Calafell
Cronologia: Paleolític superior
Dates de la vostra participació (inici / final): 1-12-2012/31-12-2012
Direcció: **J. I. Morales** i J. Nadal
3. Jaciment: **Balma de la Vall**
Situació: Montblanc
Cronologia: Paleolític superior
Dates de la vostra participació (inici / final): 19-09-2012/27-09-2012
Direcció: **M. Soto** i **J. Vallverdú**
4. Jaciment: **Boella**
Situació: La Canonja (Tarragona)
Cronologia: Pleistocè
Dates de la vostra participació (inici / final): 01-05-2012 / 31-05-2012
Direcció: **J. Vallverdú**
5. Jaciment: **Boella (Prospecció)**
Situació: Barranc de la Boella (Tarragona)
Cronologia: Pleistocè Inferior
Dates de la vostra participació (inici / final): 15-II-2012/ 28-II-2012
Direcció: **J. Vallverdú**
6. Jaciment: **Camp dels Ninots**
Situació: Caldes de Malavella
Cronologia: Pliocè
Dates de la vostra participació (inici / final): 01-05 -2012 / 30-05-2012; 16-07-2012 / 05-08-2012; 10-09-2012 / 26-10-2012
Direcció: **B. Gómez, G. Campeny** i **J. Agustí**
7. Jaciment: **Cau del Roure**
Situació: Serinyà (Pla de l'Estany, Girona)
Cronologia: Pleistocè superior
Dates de la vostra participació (inici / final): 23- 09-2012/30-09-2012

Direcció: J. Maroto i **M. Vaquero**

8. Jaciment: **Cova de les Borres**

Situació: La Febró

Cronologia: Paleolític superior

Dates de la vostra participació (inici / final): 31-03-2012/08-04-2012

Direcció: **M. Soto i J. Vallverdú**

9. Jaciment: **Cova de la Guineu**

Situació: Vilafranca del Penedès

Cronologia: Paleolític superior - Holocè

Dates de la vostra participació (inici / final): Setembre - Octubre

Direcció: **J.I. Morales**

10. Jaciment: **Cova de l'Orgui**

Situació: Alfara de Carles (Tarragona)

Cronologia: Època moderna / contemporània

Dates de la vostra participació (inici / final): 10-11-2012/ 11-11-2012

Direcció: **M. Esteban i A. Ollé**

11. Jaciment: **Coves del Toll**

Situació: Moià (Barcelona)

Cronologia: Pleistocè superior

Dates de la vostra participació (inici / final): 2-08-2012 / 16-08-2012

Direcció: **F. Rivals**

12. Jaciment: **Cova de les Teixoneres**

Situació: Moià (Bages)

Cronologia: Pleistocè mitjà i superior

Dates de la vostra participació (inici / final): 2 d'agost-17 d'agost

Direcció: **J. Rosell** i R. Blasco

13. Jaciment: **Incarcal**

Situació: Crespià (Girona)

Cronologia: Pleistocè inferior

Dates de la vostra participació (inici / final): 02-07-2012/ 13-07-2013

Direcció: J. Madurell i **B. Martínez-Navarro**

14. Jaciment: **Molí del Salt**

Situació: Vimbodí

Cronologia: Pleistocè-Holocèn

Dates de la vostra participació (inici / final): 01-05-2012/31-05-2012

Direcció: **M. Vaquero**

15. Intervenció: **Prospeccions a la Vall Mitjana del Ter**
Situació: Província de Girona
Cronologia: -
Dates de la vostra participació (inici / final): abril de 2012
Direcció: **B. Gómez**

16. Intervenció: **Prospeccions de les àrees de captació de material abiòtic durant el Plistocè superior**
Situació: Muntanyes de Prades i Camp de Tarragona
Cronologia: Pleistocè superior-Holocè
Dates de la vostra participació (inici / final): 01-10-2012/22-12-2012
Direcció: **J. Vallverdú i M. Soto**

17. Intervenció: **Prospecció del afloraments paleògens de la Conca alta dels rius Francolí, Montsant i Siurana**
Situació: Província de Tarragona
Cronologia: Cenozoic
Dates de la vostra participació (inici / final): 1/12 a 15/12
Direcció: **J. Vallverdú**

18. Sondatge: **mecànic encarregat a CECAM, Joan Martí (ICTJA – CSIC, Barcelona)**
Situació: volcà de La Crosa (Sant Dalmai, Girona)
Cronologia: -
Dates de la vostra participació (inici / final): 12-04-2012/14-04-2012
Direcció: **F. Burjachs**

19. Sondatge: **semi-mecànic a rotació**
Situació: Cau del Roure (Serinyà, Pla de l'Estany, Girona)
Cronologia: -
Dates de la vostra participació (inici / final): 10-12-2012 /14-12-2012
Direcció: **F. Burjachs**

A la resta d'Espanya (9)

1. Jaciment: **Casa del Acero**
Situació: Murcia
Cronologia: Miocè superior
Dates de la vostra participació (inici / final): 18-10-2012 /21-10-2012
Direcció: **J. Agustí i M. Salesa**

2. Jaciment: **Complejo de yacimientos de la Sierra de Atapuerca**
Situació: Ibeas de Juarros- Atapuerca (Burgos)
Cronologia: Pleistocè-Holocèn
Dates de la vostra participació (inici / final): 18-06-2012 / 25-07-2012

Direcció: **E. Carbonell**, J.M. Bermúdez de Castro i J.L. Arsuaga

3. Jaciment: **Cova Eirós**
Situació: Triacastela, Lugo
Cronologia: Pleistoceno superior
Dates de la vostra participació (inici / final): 9-08-2012/8-09-2012
Direcció: **A. de Lombera i X. P. Rodríguez**

4. Jaciment: **Cova Remigia i Cova del Civil (Estudi Art Rupestre)**
Situació: Ares del Maestre, Castrelló
Cronologia: Holocè
Dates de la vostra participació (inici): 30 de juliol/ 5 d'agost 2012
Director: **R. Viñas** i G. Morote (Director del Museu de la Valltorta).

5. Jaciment: **Cueva de El Conejar**
Situació: Cáceres, Extremadura
Cronologia: Pleistocè superior-Holocè
Dates de la vostra participació (inici / final): 26-3-2012 / 11-4-2012
Direcció: **A. Canals**

6. Jaciment: **Cueva de Santa Ana**
Situació: Cáceres, Extremadura
Cronologia: Pleistocè inferior i mitjà
Dates de la vostra participació (inici / final): 5-11-2012 / 22-11-2012
Direcció: **E. Carbonell i A. Canals**

7. Jaciment: **Cueva de Valdavara**
Situació: Becerreá (Lugo)
Cronologia: Pleistocè Superior
Dates de la vostra participació (inici / final): 01-07/30-07
Direcció: **M. Vaquero**

8. Jaciment: **El Millar**
Situació: Cáceres (Extremadura)
Cronologia: Pleistocè superior
Dates de la vostra participació (inici / final): 10-09-2012 –/16-09-2012
Director: **A. Canals**

9. Jaciment: **Tossal de la Font**
Situació: Vilafamés (Castelló, España)
Cronologia: Pleistocè Superior
Dates de la vostra participació (inici/final): 22-10-2012/ 27-10-2012
Direcció: **A. Ollé** i C. Olària

A altres països (4)

1. Jaciment: **Aïn Beni Mattar Basin**
Situació: Oujda. Morocco.
Cronologia: Pleistocè inferior
Dates de la vostra participació (inici / final): 26-03-2012 – 01-04-2012
Direcció: **M. G. Chacón i R. Sala**
2. Jaciment: Ain Béni Mathar-Guéfait-Figuig
Situació: Marruecos oriental
Cronologia: Pleistocè inferior, Pleistocè mitjà, Pleistocè superior, Holocè
Dates de la vostra participació (inici / final): mars – desembre 2012
Direcció: **M. G. Chacón** i H. Aouraghe
3. Jaciment: **Engel Ela**
Situació: Danakil Depression (Eritrea)
Cronologia: Plio-Pleistoceno
Dates de la vostra participació (inici / final): 01-12-2012/ 15-12-2012
Direcció: **B. Martínez-Navarro, E. Carbonell, Y. Libsekal** i **T. Medin**
4. Intervenció: **Azokh Cave surroundings and Ishkhanaget River Valley**
(Prospecció)
Situació: Nagorno Karabagh (Armenia)
Cronologia: -
Dates de la vostra participació (inici / final): 21 – 08 – 2012/24 – 08 – 2012
Direcció: J. Murray, M. Barham, **L. Asryan** i N. Moloney

PARTICIPACIÓ EN ALTRES EXCAVACIONS

A Catalunya (1)

1. Jaciment: **Cova Foradada**
Situació: Calafell
Cronologia: Paleolític superior - Holocè
Dates de la vostra participació (inici / final): 1-11-2012/30-11-2012
Direcció: M. Pedro

A la resta d'Espanya (3)

1. Jaciment: **Ahijones**
Situació: Madrid
Cronologia: Pleistocè mitjà i superior
Dates de la vostra participació (inici / final): 1-06-2012/30-06-2012
Direcció: J. Baena i C. Blasco

2. Jaciment: **Des-cubierta**
Situació: Pinilla del Valle
Cronologia: Paleolític superior
Dates de la vostra participació (inici / final): 13-09 -2012/ 24- 09 -2012
Direcció: E. Baquedano, J. L. Arsuaga i A. Pérez-González

3. Projecte: **Microscopia Raman, ir, òptica y eletrónica (SEM/EDX) de pinturas rupestres prehistóricas**
Situació: Tormón, Terol.
Cronologia: Holocè
Dates de la vostra participació (inici): 21-23 Mayo 2012.
Direcció: A. Hernanz

A altres països (7)

1. Jaciment: **Abri du Maras**
Situació: Saint Martin d'Ardèche, França
Cronologia: Pleistocè superior
Dates de la vostra participació (inici / final): 1-05-2012/31-05-2012
Direcció: M-H. Moncel

2. Jaciment: **Azokh Cave**
Situació: Nagorno Karabagh (Armenia)
Cronologia: De Pleistoceno Medio a Holoceno
Dates de la vostra participació (inici / final): 20 – 08 – 2012/16 – 09 – 2012.
Direcció: T. King, P. Domínguez-Alonso y L. Yepiskoposyan

3. Jaciment: **Bois de Riquet**
Situació: Lezignan La Cèbe. France
Cronologia: Pleistocè inferior
Dates de la vostra participació (inici / final): 16-07-2012 /21-07-2012
Direcció: L. Bourguignon

4. Jaciment: **Dmanisi**
Situació: Georgia
Cronologia: Pleistocè inferior
Dates de la vostra participació (inici / final): 25-07-2012 /10-08-2012
Direcció: D. Lordkipanidze

5. Jaciment: **Olduvai**
Situació: Tanzània
Cronologia: -
Dates de la vostra participació (inici / final): 08-06-2012 /14-06-2012

Direcció: E. Baquedano

6. Jaciment: **Vallone Inferno**

Situació: Scillato, Sicília, Itàlia

Cronologia: Pleistoceno superior-Holoceno

Dates de la vostra participació (inici / final): 8-09-2012/14-09-2012

Direcció: V. Forgia

7. Jaciment: **Vanguard Cave**

Situació: Gibraltar, United Kingdom

Cronologia: Pleistocè superior

Dates de la vostra participació (inici / final): 19-08-2012/9-09-2012

Direcció: Clive Finlayson

GESTIÓ ADMINISTRATIVA DE LES EXCAVACIONS (27)

1. Nom de l'excavació: **Casa del Acero**

Institució finançadora: Comunidad de Murcia

Membre IPHES: **J. Agustí**

Responsabilitat en la gestió: compartida

2. Nom de l'excavació: **Azokh Cave**

Institució finançadora: Government of Nagorno Karabagh (Armenia)

Membre IPHES: **L. Asryan**

Responsabilitat en la gestió: compartida

3. Nom de l'excavació: **volcà del Camp dels Ninots**

Institució finançadora: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya

Membre IPHES: **G. Campeny, B. Gómez**

Responsabilitat en la gestió: compartida

4. Nom de l'excavació: **Cueva de Santa Ana**

Institució finançadora: IPHES + Diputació de Càceres

Membre IPHES: **A. Canals**

Responsabilitat en la gestió: Compartida (Direcció)

5. Nom de l'excavació: **Cueva de El Conejar**

Institució finançadora: IPHES + Diputació de Càceres

Membre IPHES: **A. Canals**

Responsabilitat en la gestió: Compartida (Direcció)

6. Nom de l'excavació: **Sierra de Atapuerca**

Institució finançadora: Junta de Castilla y León

- Membre IPHES: **A. Canals**
Responsabilitat en la gestió: Compartida (Logística)
7. Nom de l'excavació: **Abric Romaní (Capellades, Barcelona)**
Institució finançadora: Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya - IPHES
Membre IPHES: **M. G. Chacón**
Responsabilitat en la gestió: Compartida
8. Nom de l'excavació: **Abri du Maras (Saint Martin d'Ardèche, França)**
Institució finançadora: Regiones de Auvergne i Rhône-Alpes
Membre IPHES: **M. G. Chacón**
Responsabilitat en la gestió: Compartida
9. Nom de l'excavació: **Jaciments de la regió de Ain Béni Mathar-Guéfait-Figuig (Marruecos oriental) (excavacions i prospeccions)**
Institució finançadora: AECID
Membre IPHES: **M. G. Chacón**
Responsabilitat en la gestió: Compartida
10. Nom de l'excavació: **Cova de l'Orgui, Avenc de Sabarin. Intervenció preventiva al Parc Natural dels Ports**
Institució finançadora: 2009-SGR-188
Membre IPHES: **M. Esteban**
Responsabilitat en la gestió: Total
Membre IPHES: **A. Ollé**
Responsabilitat en la gestió: Compartida
11. Nom de l'excavació: **Urgència Camp dels Ninots. C/ St. Sebastià, nº41**
Institució finançadora: Detot Grup Comercial S.L
Membre IPHES: **B. Gómez**
Responsabilitat en la gestió: Total
12. Nom de l'excavació: **Cova Eirós**
Institució finançadora: Ministerio de Economía e Innovación
Membre IPHES: **A. de Lombera**
Responsabilitat en la gestió: Total
Membre IPHES: **X. P. Rodríguez**
Responsabilitat en la gestió: Compartida
13. Nom de l'excavació: **INCARCAL**
Institució finançadora: Generalitat
Membre IPHES: **B. Martínez- Navarro**
Responsabilitat en la gestió: Compartida

14. Nom de l'excavació: **Oued Sarrat (Túnez)**
Institució finançadora: AECE y MICINN
Membre IPHES: **B. Martínez- Navarro**
Responsabilitat en la gestió: Total

15. Nom de l'excavació: **Engel Ela (Eritrea)**
Institució finançadora: MICINN
Membre IPHES: **B. Martínez- Navarro**
Responsabilitat en la gestió: Compartida

16. Nom de l'excavació: **Atapuerca**
Institució finançadora: Junta de Castilla y León
Membre IPHES: **A. Ollé, X. P. Rodríguez**
Responsabilitat en la gestió: Compartida

17. Nom de l'excavació: **Vallone Inferno**
Institució finançadora: Università di Palermo / AGAUR
Membre IPHES: **A. Ollé**
Responsabilitat en la gestió: Compartida

18. Nom de l'excavació: **Cova de Dalt del Tossal de la Font**
Institució finançadora: SIAP – Diputació de Castelló
Membre IPHES: **A. Ollé**
Responsabilitat en la gestió: Total

19. Nom de l'excavació: **Cova de les Teixoneres**
Institució finançadora: Generalitat de Catalunya
Membre IPHES: **J. Rosell**
Responsabilitat en la gestió: Compartida

20. Nom de l'excavació: **Mostaganem. Marroc**
Institució finançadora: AECID
Membre IPHES: **R. Sala**
Responsabilitat en la gestió: Total

21. Nom de l'excavació: **Intervenció arqueopaleontològica programada a la Cova de Les Borres (La Febró, Baix Camp)**
Institució finançadora: Ajuntament de La Febró/Generalitat de Catalunya
Membre IPHES: **M. Soto, J. Vallverdú**
Responsabilitat en la gestió: Compartida

22. Nom de l'excavació: **Intervenció arqueopaleontològica programada a la Balma de la Vall (Montblanc, Conca de Barberà)**
Institució finançadora: Ajuntament de Montblanc /Generalitat de Catalunya

- Membre IPHES: **M. Soto**
Responsabilitat en la gestió: Total
Membre IPHES: **J. Vallverdú**
Responsabilitat en la gestió: Compartida
23. Nom de l'excavació: **Intervenció Arqueològica a l'Abric Romaní de Capellades**
Institució finançadora: Generalitat de Catalunya i Ajuntament de Capellades
Membre IPHES: **J. Vallverdú**
Responsabilitat en la gestió: Compartida
24. Nom de l'excavació: **Intervenció Arqueològica al Barranc de la Boella**
Institució finançadora: Generalitat de Catalunya i Ajuntament de la Canonja
Membre IPHES: **J. Vallverdú**
Responsabilitat en la gestió: Compartida
25. Nom de l'excavació: **Molí del Salt**
Institució finançadora: Generalitat de Catalunya
Membre IPHES: **M. Vaquero**
Responsabilitat en la gestió: Total
26. Nom de l'excavació: **Cova de Valdavara**
Institució finançadora: Concello de Becerreá
Membre IPHES: **M. Vaquero**
Responsabilitat en la gestió: Total
27. Nom de l'excavació: **Cau del Roure**
Institució finançadora: Generalitat de Catalunya
Membre IPHES: **M. Vaquero**
Responsabilitat en la gestió: Compartida

CONGRESSOS I SEMINARIS

Seminari al nou edifici de l'IPHES a càrrec de Yurena Yanes

CONGRESSOS D'ÀMBIT ESTATAL (14)

1. Títol del congrés/seminari: **VIII Congreso Geológico de España**
Lloc de celebració: Oviedo
Dates: 17-19/07/2012
Comunicació: **G. Campeny, B. Gómez**
- Preliminary palaeomagnetic study of a Pliocene lacustrine succession in La Selva Depression (Catalan Coastal Ranges, NE Iberian Peninsula)
2. Títol del congrés/seminari: **EJIP X**
Lloc de celebració: Sot de Chera (València)
Dates: -
Comunicació: **I. Lozano**
- Climatic and environmental characterization of the last glacial maximum in the Iberian Peninsula from the remains of small vertebrates

Poster: **I. Lozano**
- Evolución de Mimomys savini (Rodentia, mammalia) en la Península Ibérica durante el Pleistoceno Inferior
3. Títol del congrés/seminari: **Fòrum CEICS 2012: Experiències innovadores**
"Entendre les claus reals de la innovació en la pràctica"
Lloc de celebració: Reus
Dates: 26/11/2012
Ponència: **A. Canals**
4. Títol del congrés/seminari: **Ion Torrent PGM Instrument Training**
Lloc de celebració: Servei de Recursos Científics i Tècnics (URV) Tarragona
Dates: 05-08/03-2012
Training: **L. García**
5. Títol del congrés/seminari: **II Jornada anual de Complexitat.CAT**
Lloc de celebració: Barcelona
Dates: 24/05/2012
Assistència: **S. Lozano**
6. Títol del congrés/seminari: **Zones Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Interior**
Lloc de celebració: Vic
Dates: -
Comunicació: **J. I. Morales**
- Entre ossos i ceràmiques. Les intervencions 2006-2011 a la Cova del Toll
7. Títol del congrés/seminari: **XI Jornades d'Arqueologia de les Comarques Gironines**

Lloc de celebració: Girona

Dates: 15 i 16/01/2012

Comunicació: **G. Campeny**

- *El pliocè en el maar del Camp dels Ninots. Intervencions en el bienni 2010 i 2011*

Comunicació: **G. Campeny**

- *Un jaciment del Paleolític superior a l'aire lliure. Excavacions del bienni 2010-2011*

Comunicació: **B. Gómez**

- *El Camp dels Ninots (Caldes de Malavella, la Selva): un jaciment del paleolític superior a l'aire lliure. Excavacions del bienni 2010-2011*

Comunicació: **B. Gómez**

- *El pliocè en el maar del Camp dels Ninots. Intervencions en el bienni 2010 i 2011*

8. Títol del congrés/seminari: **Zones Jornades d'Estudiosos del Foix**

Lloc de celebració: Castellet i la Gornal

Dates: -

Comunicació: **J. I. Morales**

- *La Cova de la Guineu. 12000 anys de presència humana a les Capçaleres del Foix*

Comunicació: A. Cebrià, J.-M. Fullola, D. López, X. Mangado, J. Nadal, **A. Ollé**, F. X. Oms, M. Pedro, J. Ruiz, M. E. Subirà, A. Torrente, **J. M. Vergès**

- *La cova sepulcral del Pantà de Foix (Castellet i la Gornal). De jaciment arraconat a jaciment modèlic.*

9. Títol del congrés/seminari: **XXII Jornadas de Fisioterapia**

Lloc de celebració: Madrid

Dates: 2-3 març 2012

Ponència: **C. Lorenzo**

- *La región lumbopélvica a través de los fósiles: un caso de estudio en la Sima de los Huesos de Atapuerca*

10. Títol del congrés/seminari: **III Reunión científica de Arqueomalacología de la Península Ibérica**

Lloc de celebració: Cádiz

Dates: 4-5/12/2012

Comunicació: **J. Fernández- López de Pablo**

- *Primer avance del estudio de la malacofauna del yacimiento mesolítico de El Collado*

11. Títol del congrés/seminari: **XII Reunión Nacional de Geomorfología**
Lloc de celebració: Santander
Dates: 17-21/09/2012
Comunicació: **C. Lorenzo**
- *La variabilidad de los rellenos endokársticos de la Galería de Estatuas (Atapuerca, Burgos) y la caracterización paleoambiental*

12. Títol del congrés/seminari: **Segundo Congreso de Prehistoria de Andalucía: movilidad, contacto y cambio**
Lloc de celebració: Antequera
Dates: 15 – 17/02/2012
Ponència: **R. Sala**
- *La primera ocupación del continente europeo y los movimientos de poblaciones*

13. Títol del congrés/seminari: **SÍLEX: trazadores litológicos de larga distancia durante la Prehistoria de la Península Ibérica**
Lloc de celebració: Burgos
Dates: 20-21/06/2012
Ponència: **M.D. García-Antón**
- *La caracterización y descripción de los sílex arqueológicos y sus problemas: El caso de los sílex del entorno de la Sierra de Atapuerca*

14. Títol del congrés/seminari: **IV Workshop de Econosociofísica**
Lloc de celebració: Zaragoza
Dates: 28-30/12/2012
Assistència: **S. Lozano**

CONGRESSOS D'ÀMBIT INTERNACIONAL (42)

1. Títol del congrés/seminari: **54th Annual Meeting in Toulouse**
Lloc de celebració: Toulouse
Dates: 10-14/05/2012
Comunicació: **A. Bargalló, M. G. Chacón**
- *Continuity or discontinuity of the Neanderthal technical behaviors during MIS3: levels M and O of the Abric Romaní site (Capellades, Spain)*
Pòster: **M. G. Chacón**
- *Travelling Neanderthals: the case of Teixoneres Cave Level III (Moia, Catalonia, Spain)*

2. Títol del congrés/seminari: **18th Annual Meeting of the European Association of Archaeologists (EAA)**

Lloc de celebració: Helsinki (Finland)

Dates: 29/08/2012 – 1/09/2012

Comunicació: **J. Fernández-López de Pablo, F. Burjachs**

- Wetland Mesolithic Archaeology in Mediterranean Semi-arid

Environments: The Villena Lagoon (Villena, Spain) Case Study.

3. Títol del congrés/seminari: **81st Annual Meeting of the American Association of Physical Anthropology**

Lloc de celebració: Portland (USA)

Dates: 11-14/04/2012

Comunicació: **C. Lorenzo**

- *On the origin of the language: The Atapuerca evidence*

Comunicació: **C. Lorenzo**

- *Hands, laterality and language: hand morphology in the Sima de los Huesos site (Sierra de Atapuerca, Spain)*

Comunicació: **M. Lozano**

- *Teeth and handedness of Homo heidelbergensis from Sima de los Huesos site (Sierra de Atapuerca, Spain)*

4. Títol del congrés/seminari: **39th Annual Meeting of the Paleopathology Association**

Lloc de celebració: Portland (USA)

Dates: 10-11/04/2012

Pòster: **C. Lorenzo**

- *Stress in a Middle Pleistocene hominid (Atapuerca, Spain): periosteal reaction compatible with fatigue fracture in a metatarsal bone*

5. Títol del congrés/seminari: **54 Annual Meeting of the Hugo Obermaier Society**

Lloc de celebració: Toulouse (França)

Dates: 10–14/04/2012

Comunicació: **F. Rivals**

- *How long did you stay? Using tooth microwear to estimate the duration of hominid occupations at archaeological sites*

6. Títol del congrés/seminari: **21st Annual Meeting of the Paleoanthropology Society, Memphis (USA)**

Lloc de celebració: Memphis (USA)

Dates: Abril

Poster: **R. Huguet**

- *Evidence for non-foraging sexual division of labor in Neandertals from the El Sidrón site (Asturias, Spain)*

7. Títol del congrés/seminari: **10th Biennial International Conference of the infrared and Ramana users group. IRUG**
Lloc de celebració: Universitat de Barcelona
Dates: 28-31/03/2012
Póster: A. Hernanz, J. M. Gavira, J. Ruiz, E. Gavrilenko, R. Alloza, **R. Viñas**, A. Rubio, V. Baldellou, M. Calás
- In Situ Micro-Raman Spectroscopy of Prehistoric Paintings from Spanish Rock Shelters. Part I: Cova dels Rossegadors, Los Toros - Barranco de las Olivanas and Cueva del Tío Modesto

8. Títol del congrés/seminari: **Calpe Conference 2012 : The Human Niche: Ecology, Behaviour and Culture in the genus Homo**
Lloc de celebració: Gibraltar (UK)
Dates: 13-16/09/2012
Ponència: **C. Lorenzo**
- The anatomy of the cochlear labyrinth and implications for auditory capacities in Middle Pleistocene human fossils from Sima de los Huesos (Atapuerca, Spain)

Comunicació: **J. Rosell**
- Diet, environment and human behaviour: a zooarchaeological approach

9. Títol del congrés/seminari: **15 è colloques des archéologues arabes**
Lloc de celebració: Tangers, Morocco.
Dates: 13-15/10/2012
Comunicació: **D. Barsky, M. G. Chacón, A. de Lombera, R. Sala**
- Six years of archaeological research in the Ain Béni Mathar/Guéfait region (Eastern Morocco): Results and perspectives
Póster: **M. G. Chacón, A. de Lombera**
- Evolution of the prehistory settlements of Ain Béni Mathar region (Jerada Province, Morocco): main discoveries of the Moroccan-Spanish common project

10. Títol del congrés/seminari: **II Conservation Workshop. Finding Global Solutions for Natural History Collections. From the site to the storage**
Lloc de celebració: Sabadell
Dates: 17-21/05/2012
Comunicació: **M.D. García- Antón**
- The Fossil collection technician as a new link between fossil researchers

11. Títol del congrés/seminari: **Congreso Internacional El Solutrense. Centenario de las excavaciones en La Cueva de Ambrosio**
Lloc de celebració: Vélez-Blanco, Almería

Dates: 25-28/06/2012

Póster: **A. de Lombera, X.P. Rodríguez**, A. Ameijenda, M. Soares, J. Rabuñal R. Fábregas

- *El yacimiento de Valverde (Monforte de Lemos, Lugo, Galicia) y las primeras evidencias de poblamiento en el peniglaciar del NW peninsular*

12. Títol del congrés/seminari: **VIII Congreso Geológico de España**

Lloc de celebració: Oviedo, Spain,

Dates: 17-19/07/2012

Comunicació: A. Carrancho, J. J. Villalaín, **B. Gómez, G. Campeny, O. Oms, J. Agustí**, J. van der Made, **H.-A. Blain, F. Burjachs**, G. Jiménez-Moreno, **I. Expósito, E. Barrón**

- *Preliminary palaeomagnetic study of a Pliocene lacustrine succession in La Selva Depression (Catalan Coastal Ranges, NE Iberian Peninsula)*

13. Títol del congrés/seminari: **Congreso Internacional Arqueología y Arte Rupestre. 25 años de SIARB. IFRAO, 2012. IFRAO, SIARB**

Lloc de celebració: La Paz (Bolivia)

Dates: 25-29/07/2012

Ponència: **R. Viñas**, Rowe, W. Marvin, A. R. Rubio, J. F. Ruiz, **J. Vallverdú**

- *AMS 14C Dating of calcium oxalate layers of supports and coatings of rock joint parietal hermitage where the Pietat Serra (Ulldecona Tarragona, Spain)*

Ponència: J. F. Ruiz, A. Hernanz, J.M. Gavira, Rowe, W. Marvin, R. A. Armitage, **R. Viñas**, A. Rubio, V. Baldellou, R. Alloza

- *Scientific dating and post-Palaeolithic rock art in the Iberian Peninsula. Datings of oxalate, calcite and charcoal*

Ponència: J. F. Ruiz, A. Hernanz, J.M. Gavira, Rowe, W. Marvin, R. A. Armitage, **R. Viñas**, A. Rubio, V. Baldellou, R. Alloza

- *In situ micro-Raman spectroscopy of prehistoric paintings from the Iberian Peninsula*

14. Títol del congrés/seminari: **XIV Congreso Nacional y XI Iberoamericano de Etología**

Lloc de celebració: Sevilla

Dates: -

Póster: M. Llorente, **D. Riba, M. Mosquera**, O. Feliu

- *Actividad de caza entre los chimpancés (Pan troglodytes) de la Fundació Mona (Girona, España). Depredación, consumo ocasional y estrategias en animales rehabilitados alojados en recintos naturalizados*

Póster: **D. Riba**, M. Llorente, **M. Mosquera**, O. Feliu

- *Aprendizaje observacional en chimpancés: Evaluación experimental a través de múltiples tareas*

Comunicació: M. Llorente, **D. Riba**, A. Campi, C. Totosaus, O. Feliu

- *¿Es posible resocializar a primates maltratados? Un estudio longitudinal de 6 años sobre la rehabilitación de chimpancés en Fundación Mona*

15. Títol del congrés/seminari: **Conseil d'administration de l'Etablissement Public de Coopération Culturelle Centre Européen de Recherches Préhistoriques**

Lloc de celebració: Centre Européen de Recherches Préhistoriques de Tautavel.

Dates: 1/02/2012

Assistència: **E. Carbonell**

16. Títol del congrés/seminari: **Debating spatial archaeology**

Lloc de celebració: Santander

Dates: 8-9/05/2012

Comunicació: **A. Bargalló, M. G. Chacón, B. Gómez, M. Soto**

- *The role of the limestone in the Middle Palaeolithic technological behaviours through the refitting and the spatial patterning analysis: the level O of the Abric Romaní site (Capellades, Barcelona, Spain)*

Comunicació: **M. G. Chacón**

- *GIS Spatial distribution analysis in raw material quarrying sites: the example of El Cañaveral (Madrid, Spain)*

17. Títol del congrés/seminari: **European bison management. Lessons from the past**

Lloc de celebració: Białowieża (Poland)

Dates: 10-12/10/2012

Ponència: **F. Rivals**

- *Dietary breadth of Pleistocene bison populations in Europe*

18. Títol del congrés/seminari: **VI Encuentro de Arqueología de Suroeste Peninsular**

Lloc de celebració: Villafranca de los Barros (Spain)

Dates: 4-6/10/2012

Comunicació: A. **Rodríguez-Hidalgo**, **A. Canals**, **P. Saladié**, V. Aranda, N. Barrero, L. Bermejo, P. Donadei, F. J. García, D. Mejías, J. Marín, M. Modesto, A. Morcillo, A. Rabazo, **E. Carbonell**.

- *Estrategias de subsistencia de los grupos de cazadores-recolectores durante el Pleistoceno y Holoceno temprano en Cáceres (Extremadura, España)*

Comunicació: D. Mejías, **A. Canals**, V. Aranda, N. Barrero, L. Bermejo, P. Donadei, F. J. García, J. Marín, M. Modesto, A. Morcillo, A. Rabazo, **A. Rodríguez-Hidalgo**, **E. Carbonell**.

- *Ocupaciones humanas durante el Pleistoceno en la provincia de Cáceres (Extremadura, España)*

Comunicació: **A. Canals**, V. Aranda, N. Barrero, L. Bermejo, P. Donadei, F. J. García, D. Mejías, J. Marín, M. Modesto, A. Morcillo, A. Rabazo, **A. Rodríguez-Hidalgo**, **E. Carbonell**.

- *La cueva de El Conejar (Cáceres), nuevos datos para la transición del Paleolítico al Neolítico en el interior de la península*

Comunicació: N. Barrero, **A. Canals**, **E. Carbonell**, V. Aranda, L. Bermejo, P. Donadei, F. J. García, D. Mejías, J. Marín, M. Modesto, A. Morcillo, A. Rabazo, **A. Rodríguez-Hidalgo**.

- *Conservación, difusión y valorización del patrimonio prehistórico en el Calerizo de Cáceres*

Comunicació: J. J. Enríquez, M. García, P. Martín, **A. J. Rodríguez Hidalgo**

- *Los depósitos rituales calcolíticos de Huerta Zacarías (Almendralejo, Badajoz)*

19. Títol del congrés/seminari: **ESHE - 2nd Annual Meeting**

Lloc de celebració: Bordeaux, France

Dates: 21-22/09/2012

Comunicació: S. M. Bello, S. A. Parfitt, I. Cáceres, **P. Saladié**, **A. Rodríguez-Hidalgo**.

- *Upper Palaeolithic ritualistic cannibalism: Gough's Cave (Somerset, UK) from head to toe*

20. Títol del congrés/seminari: **2nd European Society for the Study of Human Evolution**

Lloc de celebració: Burdeos (França)

Dates: Setembre

Póster: **R. Huguet**

- *Handedness on 11 Neanderthals from the El Sidrón cave (Asturias, Spain): Evidence from the non-dietary dental wear*

Comunicació: **R. Huguet**

- *A juvenile mandible from the El Sidrón (Asturias, Spain) site and the growth of the Neandertal craniofacial system*

21. Títol del congrés/seminari: **European Society for the study of Human Evolution – 2nd Annual Meeting**

Lloc de celebració: Bordeaux (França)

Dates: 21-22/09/2012

Pòster: **C. Lorenzo**

- *Heel bones from the Middle Pleistocene site of Sima de los Huesos (Atapuerca, Burgos, Spain)*

Comunicació: **C. Lorenzo**

- *Geological study of the Middle Pleistocene site of the Sima de los Huesos (Sierra de Atapuerca, Spain)*

22. Títol del congrés/seminari: **1er Festival de la Mémoire d'Ain Beni Methar**

Lloc de celebració: Ain Beni Methar, Morocco.

Dates: 24-26/05/2012

Pòster: **D. Barsky, M.G. Chacón, A. de Lombera**

- *Les civilisations préhistoriques de la région d'Ain Béni Methar (Province de Jerada)*

23. Títol del congrés/seminari: **5th FluVAIps Workshop**

Lloc de celebració: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, Barcelona, Catalunya.

Dates: 5/12/2012

Comunicació invitada: **F. Burjachs**

- *Botanical palaeoecology from the coastal plains of NE Iberian Peninsula: from the Bronze Age to the present day*

24. Títol del congrés/seminari: **Genetic Analysis Course Basic Sequencing and Fragment Analysis**

Lloc de celebració: Centre d'Investigació Biomèdica Esther Koplowitz (Barcelona)

Dates: 29/01/2012-02/02/2012

Training: **L. García**

25. Títol del congrés/seminari: **International Conference on Use-wear analysis, USE-WEAR 2012**

Lloc de celebració: Faro (Portugal)

Dates: 10-12/10/2012

Comunicació: **A. Ollé, J. M. Vergès, L. Peña, V. Aranda, A. Pedernana, A. Canals, E. Carbonell**

- *A microwear analysis of handaxes from Santa Ana cave (Cáceres, Extremadura, Spain)*

Pòster: V. Aranda, **A. Ollé, A. Canals**

- *Experimental program for the detection of use wear on quartzite*

26. Títol del congrés/seminari: **X International Ontology Congress**
Lloc de celebració: Sant Sebastià
Dates: 1 – 9/09/2012
Ponència i póster: **R. Sala**
- *Human Evolution: science, technic and human ontos*
27. Títol del congrés/seminari: **29th IAS Meeting of Sedimentology (International Association of Sedimentologists)**
Lloc de celebració: Schladming (Austria)
Dates: 10-13/09/2012
Comunicació: **C. Lorenzo**
- *Endokarstic sediments of the Sima de los Huesos site (Atapuerca, Spain)*
28. Títol del congrés/seminari: **X International Ontology Congress. From elementary particles to human nature**
Lloc de celebració: San Sebastian
Dates: 30/09/2012- 03/10/2012
Ponència: **J. Agustí**
- *¿Qué nos hace humanos? Una perspectiva evolutiva*
Ponència: **J. Agustí**
- *Del control del fuego a la intervención sobre la propia naturaleza: la técnica y el ser del hombre*
29. Títol del congrés/seminari: **International Conference European Middle Palaeolithic during MIS 8 – MIS 3, cultures – environment – chronology**
Lloc de celebració: Wolbrom Polonia
Dates: 25-28/09/2012
Póster: **H. A. Blain**
- *Paleoclimatic and paleoenvironmental proxies to the Marine Isotope Stage 7e (Middle Pleistocene) in central Spain (Valdocarros II, Madrid) by means of the small-vertebrate assemblages*

Póster: **M.J. Gabucio; I. Cáceres; A. Rodríguez-Hidalgo; J. Rosell; P. Saladié**
- *A wildcat (Felis silvestris) butchered by neanderthals in the level O of the Abric Romaní site (Capellades, Barcelona, Spain)*
Comunicació: **J. M. López-García**
- *Environmental and climatic context of northeastern Iberian Neanderthals during the MIS3*
30. Títol del congrés/seminari: **Q8, Colloque international AFEQ Quaternaire n° 8, Spatial variability of quaternary environments constraints, scales and temporalities**
Lloc de celebració: Clermont-Ferrand, Francia
Dates: 29/02/2012-2/03/2012

Póster: **H. A. Blain**, S. Bañuls-Cardona, Y. Fernández-Jalvo, T. King, L. Yepiskoposyan, P. Andrews

- *Amphibians and squamate reptiles from the Middle Pleistocene to Holocene of Azokh 1 cave (Nagorno-Karabakh, Lesser Caucasus): systematic and paleobiogeographical considerations*

Póster: **H. A. Blain**, C. Sesé, J. Panera, S. Rubio-Jara, D. Uribelarrea, A. Pérez-González

- *Reconstruction paléoenvironnementale et paléoclimatique du Pléistocène supérieur ancien (MIS5) dans le Centre de l'Espagne : les petits vertébrés (Amphibia, Reptilia, Mammalia) des gisements de H.A.T. et PRERESA*

Poster: **J. M. López-García**, **H.-A. Blain**, M. Ll. Bennàssar, **J. Vallverdú**

- *Les petits vertébrés (amphibiens, squamates et micromammifères) du Pléistocène supérieur de la Cova dels Xaragalls (Tarragone, Nord-Est de l'Espagne)*

Póster: P. Sevilla, C. Laplana, **H.-A. Blain**

- *MIS 5 highly diverse small vertebrate assemblage in a mountain environment in Central Spain*

Comunicació: **J. M. López-García**

- *Human influence in change bat diversity during the late Quaternary in Spain*

Póster: **I. Lozano**

- *Evolution of *Mimomys savini* (rodentia, mammalia) during Early Pleistocene in Iberian Peninsula*

31. Títol del congrés/seminari: **1st International Congress on Management and Awareness in Protected Volcanic Landscapes**

Lloc de celebració: Olot (Catalonia, Spain).

Dates: 22/05/2012

Comunicació: O. Oms, A. Carrancho, J. J. Villalaín, G. Jiménez-Moreno, F. **Burjachs**, **I. Expósito**, E. Barrón, G. **Campany**, **B. Gómez**, **J. Agustí**, J. van der Made, M. Calvo Rathert

- *Stratigraphy, chronology and paleoenvironmental setting of the maar lake at Camp dels Ninots (Caldes de Malavella, NE Spain).*

Comunicació: **G. Campany**, **B. Gómez**

- *Maar crater lakes as exceptional paleontological sites: the Pliocene Camp dels Ninots site (La Selva, Catalan Coastal Ranges)*

32. Títol del congrés/seminari: **34th International Geological Congress**

Lloc de celebració: Brisbane, Australia

Dates: 5-10/08/2012

Comunicació: O. Oms, **B. Gómez, G. Campeny**, P. Anadón, **J. Agustí**, J. Van der Made, **H.-A. Blain, F. Burjachs**, G. Jiménez-Moreno, **I. Expósito**, E. Barrón, A. Carrancho, J. J. Villalaín, M. Calvo

- *The Pliocene Camp dels Ninots maar (Catalonia, Spain): key locality for terrestrial vertebrates and paleoenvironmental change of SW Europe*

33. Títol del congrés/seminari: **13th International Palynological Congress & 9th International Organisation of Palaeobotany Conference (IPC/IOPC)**

Lloc de celebració: Tokyo, Japan

Dates: 23-30/08/2012

Comunicació: G. Jiménez-Moreno, **F. Burjachs, I. Expósito**, O. Oms, A. Carrancho, J. J. Villalaín, J. van der Made, **J. Agustí, G. Campeny, B. Gómez**, E. Barrón

- *Late Pliocene vegetation and climate changes from the western Mediterranean area: the Camp dels Ninots maar record*

34. Títol del congrés/seminari: **Publishing, socialising and sharing scientific knowledge, dins del «Southern Catalonia Nobel Campus»**

Lloc de celebració: Centre de Convencions de Port Aventura, a Vila-seca (Tarragonés)

Dates: 3/07/2012

Ponència: **C. Bellmunt**

- *El futur de la comunicació científica*

35. Títol del congrés/seminari: **2nd ICAZ Taphonomy Working Group meeting "Taphonomy and archaeozoological research: recent approaches"**

Lloc de celebració: Santander (Spain)

Dates: 12-14/09/2012

Póster: A. Pineda, P. **Saladié, R. Huguet, I. Cáceres, M. Esteban-Nadal, J. Vallverdú**

- *Taphonomy of the nutritional condition of the carcasses during the Lower Pleistocene at the La Mina site (barranc de la Boella, La Canonja, Tarragona, Spain)*

Póster: **M.J Gabucio, I. Cáceres, J. Rosell, P. Saladié, J. Vallverdú**

- *From small bone fragments to Neanderthal activity areas. The case of the Level O of the Abric Romaní site (Capellades, Barcelona, Spain)*

Comunicació: **A. Rodríguez-Hidalgo**, Ll. Lloveras, **P. Saladié**, M. Moreno-García Marta, **A. Canals**, J. Nadal

- *Rabbit leftovers after the meal of the lynx: taphonomical analysis of non-ingested remains*

Comunicació: Ll. Lloveras, **A. Rodríguez-Hidalgo**, M. Moreno-García, **P. Saladié**, J. Nadal, **A. Canals**, J. Calzada, F. Palomares

- *Consuming patterns of rabbits by Iberian Lynx and Red Fox. Can taphonomy help to distinguish them?*

Póster: **R. Huguet**

- *The role of hominins in Barranco Leon site (Guadix-Baza basin)*

Comunicació: P. Fosse, **M. Esteban**, G. Avery, J. D. Vigne, P. Meniel, P. Magniez, S. Madelaine, J. B. Fourvel, J. P. Brugal, J. F. Tournepiche

- *Gastric erosion on artiodactyl acropodials consumed by large carnivores and vultures: a taphonomic comparison*

36. Títol del congrés/seminari: **Regional Committee on Mediterranean Neogene Stratigraphy Interim Colloquium**

Lloc de celebració: Bucarest

Dates: 27-29/09/2012

Ponència: **J. Agustí**

- *The Vallesian Mammal Turnover: a late Miocene record of decoupled land-ocean evolution*

37. Títol del congrés/seminari: **1ère Rencontre pour l'Étude du Quaternaire en Tunisie (QT1)**

Lloc de celebració: Tunísia

Dates: 12-14/04/2012

Comunicació : **M. G. Chacón**

- *Les sols d'habitats acheuléens au Maroc oriental*

38. Títol del congrés/seminari: **Simposio "Orígenes", 54 Congreso**

Lloc de celebració: Viena, Austria

Dates: 15-20/07/2012

Ponència: J. Arroyo, **R. Viñas**, **X. P. Rodríguez**, A. Rubio, **J. Rosell**, A. López y I. Rivera

- *Biodiversidad y cazadores-recolectores del Cuaternario mexicano: deposito arqueológico-paleontológico Pleistocénico en Santiago Chazumba, Oaxaca, México: Resultados iniciales*

39. Títol del congrés/seminari: **Sino-African forum of Paleoanthropology**

Lloc de celebració: Beijing (China)

Dates: 28 – 31/05/2012

Comunicació: **L. Asryan**

- *Reflections on palaeoecological, economic and technological changes during the Upper Pleistocene in Europe: Case studies from Abric Romaní (Spain) and Azokh (Nagorno Karabakh, Caucasus)*

Comunicació: **M. Mosquera, A. Ollé, X. P. Rodríguez, A. de Lombera**
- *From Atapuerca (Spain) to Europe: paleoecological, economic and technological changes during the Lower and Middle Pleistocene in Europe*

40. Títol del congrés/seminari: **Where the wild things are: Recent Advances in Palaeolithic and Mesolithic Research**

Lloc de celebració: Durham (Regne Unit)

Dates: Març 2012

Ponència: **M. Lozano**, J. Porras, M. E. Subirà, J. Ruiz

- *Non-masticatory dental wear in a Mesolithic population as an indicator of economic and cultural behaviour: El Collado site (Valencia, Spain)*

41. Títol del congrés/seminari: **Wood-Charcoal workshop**

Lloc de celebració: Barcelona. Institut Milà i Fontanals (CSIC).

Dates: 11/12/2012

Assistència: **E. Allué**

42. Títol del congrés/seminari: **Workshop Communicating food for health benefits**

Lloc de celebració: Facultat de Lletres de la Universitat Rovira i Virgili

Dates: 8/09/2012

Ponència: **C. Bellmunt**

- *Communication about the evolution of diet and health from Atapuerca to the present*

MEMÒRIES DE RECERCA

MEMÒRIES DE RECERCA A L'ÀMBIT DE CATALUNYA (17)

1. **Títol: TRANSCULMED II. Informe correspondiente al año 2011 (Projecte MICINN).**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Informe anual 2011.
Institució a la qual s'ha entregat el treball: MICINN.
Coordinador: **F. Burjachs**
Col·laborador: **I. Expósito**
2. **Títol: Informe excavació programada Camp dels Ninots 2012**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Informe
Institució a la qual s'ha entregat el treball: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya
Coordinador: **G. Campeny i B. Gómez**
3. **Títol: Memòria excavació programada Camp dels Ninots 2012**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Memòria
Institució a la qual s'ha entregat el treball: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya
Coordinador: **G. Campeny i B. Gómez**
Col·laborador: **N. Ibáñez**
4. **Títol: Informe d'excavació de la urgència jaciment del Camp dels Ninots (Caldes de Malavella, la Selva), Carres St. Sebastià, nº41, any 2012**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Informe
Institució a la qual s'ha entregat el treball: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya
Coordinador: **G. Campeny i B. Gómez**
5. **Títol: Memòria d'excavació de la urgència jaciment del Camp dels Ninots (Caldes de Malavella, la Selva), Carres St. Sebastià, nº41, any 2012**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Memòria
Institució a la qual s'ha entregat el treball: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya
Coordinador: **G. Campeny i B. Gómez**
6. **Títol: Informe d'excavació programada a l' Abric Romaní (Nº expedient AR2011:437 K1212 N182-2011/1-6799)**

- Tipus de treball (Informe o Memòria): Memòria
Institució a la qual s'ha entregat el treball: Departament de Cultura. Generalitat de Catalunya
Coordinador: **M. G. Chacón i J. Vallverdú**
Col·laborador: **G. Campeny, B. Gómez**
7. **Títol: Memòria de l'excavació arqueològica preventiva realitzada al jaciment de la Font Major.**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Memòria
Institució a la qual s'ha lliurat el treball: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Generalitat de Catalunya
Coordinador: **M. Fontanals**
8. **Títol: Informe del control arqueològic realitzat al jaciment de la Font Major.**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Informe
Institució a la qual s'ha lliurat el treball: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Generalitat de Catalunya
Coordinador: **M. Fontanals**
9. **Títol: Informe de l'excavació arqueològica preventiva realitzada al jaciment de la Font Major.**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Informe
Institució a la qual s'ha lliurat el treball: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Generalitat de Catalunya
Coordinador: **M. Fontanals**
10. **Títol: Memòria de la Intervenció a la Cova de les Teixoneres**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Memòria
Institució a la qual s'ha entregat el treball: Generalitat de Catalunya
Coordinador: **J. Rosell**
11. **Títol: Memòria de la Intervenció a la Cova del Toll**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Memòria
Institució a la qual s'ha entregat el treball: Generalitat de Catalunya
Coordinador: **J. Rosell**
12. **Títol: Informe Preliminar d'intervenció arqueopaleontològica a la Cova de les Borres**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Informe
Institució a la qual s'ha entregat el treball: Generalitat de Catalunya
Coordinador: **M. Soto i J. Vallverdú**
13. **Títol: Informe Preliminar d'intervenció arqueopaleontològica a la Balma de la Vall**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Informe

Institució a la qual s'ha entregat el treball: Generalitat de Catalunya
Coordinador: **M. Soto i J. Vallverdú**

14. **Títol: Intervenció Arqueològica al Barranc de la Boella de la Canonja**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Informe Preliminar
Institució a la qual s'ha entregat el treball: Generalitat de Catalunya
Coordinador: **J. Vallverdú**

15. **Títol: Excavació arqueològica al Molí del Salt, any 2010**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Memòria
Institució a la qual s'ha entregat el treball: Generalitat de Catalunya
Coordinador: **M. Vaquero**

16. **Títol: Excavació arqueològica al Molí del Salt, any 2012**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Informe
Institució a la qual s'ha entregat el treball: Generalitat de Catalunya
Coordinador: **M. Vaquero**

17. **Títol: Memòria de l'excavació arqueològica realitzada al jaciment dels Galls Carboners (Mont-ral, Tarragona)**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Memòria
Institució a la qual s'ha entregat el treball: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Generalitat de Catalunya
Coordinador: **J. M. Vergés**

MEMÒRIES DE RECERCA FORA DE L'ÀMBIT DE CATALUNYA (17)

1. **Títol: Memory of the excavations 2012. Azokh Cave**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Memòria
Institució a la qual s'ha entregat el treball: Department of Tourism of the Government of NKR
Col·laborador: **L. Asryan**

2. **Títol: Sierra de Atapuerca. Memoria de excavación 2012**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Memòria
Institució a la qual s'ha entregat el treball: Junta de Castilla y León
Coordinador: A. Rodríguez
Col·laborador: **L. Asryan, G. Campeny, M. Fontanals, B. Gómez, R. Huguet, M. Soto, J. M. Vergés**

3. **Títol: Primeros pobladores humanos del Pleistoceno Inferior en la cuenca de Guadix-Baza**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Informe bianual.

- Institució a la qual s'ha entregat el treball: URV-IPHES, CENIEH, Institut de Ciències de la Terra J. Almera CSIC, Dept de Geologia (Unitat d'Estratigrafia). Facultat de Ciències. Universitat Autònoma de Barcelona, Museo de Orce-IPHES, Museo Arqueológico de Granada, Schola Activa.
Coordinador: **R. Sala i B. Martínez-Navarro**
Col·laborador: **D. Barsky, G. Gómez**
4. Títol: **Bois-de-Riquet, Lézignan-la-Cèbe. Un site du Pléistocène inférieur**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Memòria.
Institució a la qual s'ha entregat el treball: INRAP (Institut national de recherches archéologiques préventives), IPHES-URV, CENIEH, AnTET, EPPC-CERP, ARSCAN UMR 7041, PACEA UMR 5199, Université Paris Ouest (Nanterre la Défense), ISE Montpellier.
Col·laborador: **D. Barsky**
5. Títol: **Campaña de excavaciones cueva de El Conejar 2012**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Memòria
Institució a la qual s'ha entregat el treball: Junta de Extremadura
Coordinador: **A. Canals**
Col·laborador: **A. Rodríguez**
6. Títol: **Camapaña de excavaciones cueva de Santa Ana 2012**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Memòria
Institució a la qual s'ha entregat el treball: Junta de Extremadura
Coordinador: **A. Canals**
Col·laborador: **A. Rodríguez**
7. Títol: **Abri du Maras (Saint-Martin d'Ardèche, França). Code opération PATRIARCHE 10593**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Memòria
Institució a la qual s'ha entregat el treball: DRAC (directions régionales des affaires culturelles), França
Col·laborador: **M. G. Chacón, F. Rivals,**
8. Títol: **Interventions archéologiques dans la région d'Ain Béni Mathar-Guéfait-Figuig**
Tipus de treball (Informe o Memòria): Memòria
Institució a la qual s'ha entregat el treball: Faculté de Sciences, Université Mohamed 1er, Oujda, Marroc
Coordinador: **M. G. Chacón**
9. Títol: **Projet Collectif de Recherches (Programme 3) « Des Traces et des Hommes » sur l'identification des modalités d'acquisition et de traitement**

des matières végétales et animales au Paléolithique moyen en Europe occidentale. Rapport Annuel 2012

Tipus de treball (Informe o Memòria): Memòria

Institució a la qual s'ha entregat el treball: SRAM - Service Régional de l'Archéologie de Midi-Pyrénées, França

Col·laborador: **M. G. Chacón**

10. Títol: **Conservació i restauració de les restes trobades a Cova Foradà (L'Oliva, València) al 2011**

Tipus de treball (Informe o Memòria): Memòria

Institució a la qual s'ha entregat el treball: Diputació de València

Col·laborador: **G. Gómez**

11. Títol: **Memoria Técnica. Excavacions arqueològiques no xacamentos de Cova Eirós**

Tipus de treball (Informe o Memòria): Memòria

Institució a la qual s'ha entregat el treball: Conselleria de Cultura, Deporte e Ordenación Universitaria. Xunta de Galicia.

Coordinador: **A. de Lombera**

Col·laborador: **M. Lozano**

12. Títol: **Arte rupestre prehistórico da Cova Eirós (Triacastela, Lugo)**

Tipus de treball (Informe o Memòria): Informe

Institució a la qual s'ha entregat el treball: Conselleria de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria. Xunta de Galicia.

Coordinador: **A. de Lombera**

13. Títol: **Informes anuals sobre el projecte d'investigació "Desenvolupament social i tecnològic al Plistocè inferior i mitjà"**

Tipus de treball (Informe o Memòria): Informe

Institució a la qual s'ha entregat el treball: Generalitat de Catalunya

Coordinador: **X. P. Rodríguez**

14. Títol: **Informes anuals sobre el projecte d'investigació "Comportamiento ecosocial de los homínidos de la Sierra de Atapuerca durante el Cuaternario II"**

Tipus de treball (Informe o Memòria): Informe

Institució a la qual s'ha entregat el treball: Ministerio de Ciencia

Coordinador: **X. P. Rodríguez**

15. Títol: **Excavació a Valdavara 3, anys 2009-2011**

Tipus de treball (Informe o Memòria): Memòria

Institució a la qual s'ha entregat el treball: Xunta de Galicia

Coordinador: **M. Vaquero**

16. Títol: **Excavació a la Cova de Valdavara, any 2011**

Tipus de treball (Informe o Memòria): Informe

Institució a la qual s'ha entregat el treball: Xunta de Galícia

Coordinador: **M. Vaquero**

Col·laborador: **N. Ibáñez, M. Lozano**

17. Títol: **Memòria justificativa de recerca convocatòria Beatriu de Pinós**

Tipus de treball (Informe o Memòria): Memòria

Institució a la qual s'ha entregat el treball: AGAUR

Coordinador: **S. Lozano**

TESIS

Lectura de la tesi doctoral de Núria Setó, dirigida per E. Carbonell i J. Agustí, a la Universitat Rovira i Virgili. Maig 2012

TESIS DOCTORALS

Tesis doctorals presentades o dirigides per membres de l'equip (8)

1. Nom del candidat: **Davinia Moreno**
Títol de la Tesi: *Datation par ESR de quartz optiquement blanchis (ESR-OB) de la région de Atapuerca (Burgos, Espagne). Application au site préhistorique de Gran Dolina (contexte karstique) et aux systèmes fluviatiles quaternaires de l'Arlanzón et l'Arlanza*
Universitat: Universitat Rovira i Virgili
Departament: Història i Història de l'Art
Data de presentació: gener 2012
Qualificació: Apte cum laude
Director/a: **R. Sala**
2. Nom del candidat: **Fernando Sánchez**
Títol de la Tesi: *Modelos de ocupación del territorio en la Sierra de Atapuerca.*
Universitat: Universitat Rovira i Virgili
Departament: Història i Història de l'art
Data de presentació:
Qualificació: Apte cum laude
Director/a: **A. Canals**
3. Nom del candidat: **Francesca Romagnoli**
Títol de la Tesi: *Risorse litiche e comportamento tecnico dei Neandertaliani: variabilità culturale e adattamento all'ambiente nel Salento: Grotta del Cavallo, strati L-N, Grotta Mario Bernardini, strato D*
Universitat: Universitat de Florència/URV
Departament: -
Data de presentació: Maig de 2012
Qualificació: Apte cum laude
Director/a: **M. Vaquero**
4. Nom del candidat: **Frédériq Lébegue**
Títol de la Tesi: -
Universitat: Université de Tautavel
Departament: -
Data de presentació: 26.01.2012
Qualificació: -
Director/a: **E. Carbonell**
5. Nom del candidat: **Ignasi Pastó**
Títol de la Tesi: *L'arqueologia prehistòrica i l'estudi de l'evolució sociocultural de la humanitat.*

Universitat: Universitat Rovira i Virgili de Tarragona
Departament: Prehistòria i Història de l' Art.
Data de presentació: 07.06.2012
Qualificació: Apte cum laude
Director/a: **E. Carbonell i R. Sala**

6. Nom del candidat: **Llorenç Picornell**
Títol de la Tesi: *Estudi antropològic de jaciments de Ses Illes Balears*
Universitat: Universitat de Barcelona
Departament: Prehistòria, Historia antiga i Arqueologia
Data de presentació: 13 de setembre 2012.
Qualificació: cum laude
Director/a: **E. Allué**

7. Nom del candidat: **Núria Setó**
Títol de la Tesi: *Factors de risc genètics implicats en el deteriorament cognitiu en malalties neurodegeneratives*
Universitat: Universitat Rovira i Virgili
Departament: Departament de Història i Història de l' Art
Data de presentació: 29/05/2012
Qualificació: Apto "cum laude"
Director/a: **E. Carbonell i J. Agustí**

8. Nom del candidat: **Rosana Obregón**
Títol de la Tesi: *Estratigrafia cultural en el nivel TD-10 de Gran Dolina, Sierra de Atapuerca (Burgos): secuencia arqueostratigráfica de los asentamientos contenidos en sedimento homogéneo.*
Universitat: Universidad de Burgos
Departament: Història y Geografía
Data de presentació: 25.05.2012
Qualificació: Apte cum laude
Director/a: **E. Carbonell**

Tesis doctorals en curs (36)

1. Nom del candidat: **Adrián Pablos**
Títol de la Tesi: *Estudio morfológico y paleobiológico de los huesos de pie en la evolución humana, con especial referencia a los fósiles de la sierra de Atapuerca (Burgos, España)*
Universitat: Universidad de Alcalá de Henares
Departament: Geología y Paleontología
Data de presentació: Juny 2013
Director/a: **C. Lorenzo**

2. Nom del candidat: **Alex Solé**

Títol de la Tesi: *Estudi dels negatius de fusta de l'Abric Romaní*

Universitat: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Geografia

Data de presentació prevista: 2014

Director/a: **E. Allué**

3. Nom del candidat: **Alia Gajardo**

Títol de la Tesi: *La fitolitolología como apoyo a la investigación arqueológica*

Universitat: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Història de l'Art.

Data de presentació): 2014

Director/a: **F. Burjachs**

4. Nom del candidat: **Amèlia Bargalló**

Títol de la Tesi: *Estudi tecnològic del Paleolític mitjà, a partir de diversos tipus d'hàbitat (TD10 Atapuerca, Nivell O Abric Romaní i Vinyes Grans 2007-2008)*

Universitat: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Història de l'Art

Data de presentació: 2014

Director/a: **X. P. Rodríguez**

5. Nom del candidat: **Ana María Rodríguez**

Títol de la Tesi: *La gestió dels recursos vegetals durant el Neolític a la sub-meseta nord de la Península Ibèrica*

Universitat: Rovira i Virgili (URV).

Departament: Història i Història de l'Art.

Data de presentació: 2014

Director/a: **F. Burjachs**

6. Nom del candidat: **Antonella Pedernana**

Títol de la Tesi: *Microscopic study of the process of use-wear formation on quartzite implements: functional analysis of TD10 level, Gran Dolina site (Sierra de Atapuerca, Burgos, Spain)*

Universitat: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Història de l'Art

Data de presentació: 2015

Director/a: **A. Ollé**

7. Nom del candidat: **Antonio J. Rodriguez-Hidalgo**

Títol de la Tesi: *Identificación de áreas de actividad y estudio comportamental en suelos de ocupación del Pleistoceno Medio: El nivel TD10 de Gran Dolina, Sierra de Atapuerca*

Universitat: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Geografia

Data de presentació: finals 2014

Director/a: **P. Saladié**

8. Nom del candidat: **Arturo de Lombera**

Títol de la Tesi: *Ocupaciones humanas durante el Paleolítico inferior y medio en el Noroeste de la Península Ibérica*

Universitat: Universidade de Santiago de Compostela

Departament: Història

Data de presentació: 2014

Director/a: **X. P. Rodríguez**

9. Nom del candidat: **Beatriz Menéndez**

Títol de la Tesi: *Estudio de las manifestaciones rupestres de El Arenoso en el contexto arqueológico y etnohistórico del Noroeste (Sonora, México)*

Universitat: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Història de l'Art.

Data de presentació: Principis del 2013

Director: **R. Viñas**

10. Nom del candidat: **Behrouz Bazgir**

Títol de la Tesi: *Lithic Assemblages of Prehistoric sites in Khorramabad valley, western Iran. Implications for Understanding the Technological Variability*

Universitat: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Història de l'Art

Data de presentació: 2014

Director/a: **A. Ollé**

11. Nom del candidat: **Boris Santander**

Títol de la Tesi: *Tafonomía de Mamíferos en la puna de Atacama (Norte de Chile) durante el Formativo Temprano: Los sitios Tulan 54 y Tulan 85*

Universitat: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Història de l'Art

Data de presentació: desembre 2015

Director/a: **I. Cáceres**

12. Nom del candidat: **Cristiana Ferreira**

Títol de la Tesi: *Palinologia holocénica del Bajo Tajo*

Universitat: Universidade de Trás-os-Montes e Alto Douro.

Departament: Letras Artes e Comunicação.

Data de presentació: -

Director/a: **F. Burjachs**

13. Nom del candidat: **Cyrille Rieau**

Títol de la Tesi: *Etude de la gestion du bétail à l'aide de la méthode des micro-usures dentaires dans le Midi méditerranéen entre l'Age du Bronze et la période gallo-romaine*

Universitat: Université Paul Valéry (Montpellier, França)

Departament: Sciences Humaines et Sciences de l'Environnement

Data de presentació: 2013

Director/a: **F. Rivals**

14. Nom del candidat: **David Riba**

Títol de la Tesi: *Aprendizaje social en chimpancés*

Universidad: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Història de l'Art

Data de presentació : -

Director/a: **M. Mosquera i M. Llorente**

15. Nom del candidat: **Dolores García-Antón**

Títol de la Tesi: *Gestión de recursos abióticos en los yacimientos pleistocenos de la Sierra de Atapuerca*

Universidad: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Història de l'Art

Data de presentació prevista: 2013

Director/a: **M. Mosquera i E. Carbonell**

16. Nom del candidat: **Dolors Ceperuelo**

Títol de la Tesi: *Morfologia radicular de poblacions Calcolítiques i de l'Edat del Bronze Peninsulars*

Universitat: Universitat Internacional de Catalunya

Departament: Facultat d'Odontologia

Data de presentació prevista: -

Director/a: M. Mercadé i **M. Lozano**

17. Nom del candidat: **Edgard Camarós**

Títol de la Tesi: *Subsistencia neandertal en contextos d'ocupació breu*

Universitat: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Història de l'Art

Data de presentació: 2015

Director/a: **F. Rivals**

18. Nom del candidat: **Esther López**

Títol de la Tesi: *Identificación de eventos y zonas de actividad en el Pleistoceno medio del Suroeste de Europa: los remontajes líticos de TD10 de Gran Dolina (Sierra de Atapuerca, Burgos), La Cansaladeta (Alt Camp, Tarragona) y el nivel P de Caune de l'Arago (Tautavel, Francia)*

Universitat: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Història de l'Art

Data de presentació: 2015

Director/a: **X. P. Rodríguez**

19. Nom del candidat: **Irene Ortiz**

Títol de la Tesi: *Anàlisi espacial del yacimiento del Cañaveral: los remontajes líticos como herramienta para identificar la utilización del espacio en yacimientos al aire libre durante el Paleolítico Medio.*

Universitat: Universitat Autònoma de Madrid

Departament: Departamento de Prehistoria

Data de presentació: 2014

Director/a: **M. G. Chacón**

20. Nom del candidat: **Isabel Expósito**

Títol de la Tesi: *Paisatges i ús del territori durant l'Holocè a la sub-Meseta nord ibèrica. Aproximació palinològica*

Universitat: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Història de l'Art.

Data de presentació: -

Director/a: **F. Burjachs**

21. Nom del candidat: **Iván Lozano**

Títol de la Tesi: *Evolución de *Mimomys savini* (Rodentia, Mammalia) en los yacimientos de Atapuerca y Orce*

Universitat: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Història de l'Art

Data de presentació: Juny 2013

Director/a: **J. Agustí**

22. Nom del candidat: **Juan Ignacio Morales**

Títol de la Tesi: *Transformaciones culturales durante la transición pleistoceno-holoceno. Análisis técnico, tecnológico y morfológico de las producciones líticas de los últimos cazadores recolectores en la vertiente mediterránea del NE peninsular*

Universitat: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Història de l'Art

Data de presentació: 2015

Director/a: **J. M. Vergés**

23. Nom del candidat: **Jordi Porras**

Títol de la Tesi: *Desgast dental de poblacions Mesolítiques i Neolítiques de la Península Ibèrica*

Universitat: Universitat Autònoma de Barcelona

Departament: Biologia Animal, Biologia Vegetal i Ecologia.

Data de presentació: -
Director/a: M. E. Subirà i **M. Lozano**

24. Nom del candidat: **Lena Asryan**

Títol de la Tesi: *A study of the stone tool assemblages of Azokh Cave site, Nagorno Karabakh (Lesser Caucasus)*
Universitat: Universitat Rovira i Virgili
Departament: Història i Història de l'Art
Data de presentació: 2014
Director/a: **A. Ollé**

25. Nom del candidat: **Lucía López-Polín**

Títol de la Tesi: *Restauración de restos fósiles pleistocenos*
Universitat: Universitat Rovira i Virgili
Departament: Història i Història de l'Art
Data de presentació: 2013
Director/a: **A. Ollé**

26. Nom del candidat: **María Soto**

Títol de la Tesi: *Sistemas deposicionales de los afloramientos silíceos y estrategias de captación de recursos líticos durante el tránsito Pleistoceno-Holoceno en el noreste peninsular*
Universitat: Universitat Rovira i Virgili
Departament: Història i Història de l'Art
Data de presentació: 2014
Director/a: **J. Vallverdú**

27. Nom del candidat: **María Fernanda Martínez**

Títol de la Tesi: *Estrategias de subsistencia previas a la sedentarización y a los inicios de la agricultura en Europa y Sur América: El caso del levante peninsular (España) y la Sabana de Bogotá (Colombia)*
Universitat: Universitat Rovira i Virgili
Departament: Història i Geografia
Data de presentació: finals 2016
Director/a: **P. Saladié**

28. Nom del candidat: **Mª Joana Gabucio**

Títol de la Tesi: *Conservació diferencial de restes arqueofaunístiques en karst i a l'aire lliure: Gran Dolina (Atapuerca, Burgos), Abric Romaní (Barcelona) i El Barranc de La Boella (Tarragona). Anàlisi tafonòmica i estadística*
Universitat: Universitat Rovira i Virgili
Departament: Història i Geografia
Data de presentació: finals 2013
Director/a: **I. Cáceres**

29. Nom del candidat: **Montserrat Esteban**
Títol de la Tesi: *Intervención de Carnívoros en las interpretaciones de las Ocupaciones Humanas Prehistóricas*
Universitat: Universitat Rovira i Virgili
Departament: Història i Geografia
Data de presentació: Data prevista finals 2013
Director/a: **I. Cáceres**
30. Nom del candidat: **Nadia Kandi**
Títol de la Tesi: *Taphonomie du gisements plio-plestocenes du Nord d'Afrique*
Universitat: Universitat Rovira i Virgili
Departament: Història i Història de l'Art
Data de presentació: 2014
Director/a: **I. Cáceres**
31. Nom del candidat: : **Nelson José Oliveira**
Títol de la Tesi: *Zoarqueologia e Tafonomia da Transição para o Agro-Pastoralismo no Baixo e Médio Vale do Tejo*
Universitat: Universidad de Tomar (Portugal)
Departament:
Data de presentació: inici 2015
Director/a: **P. Saladié**
32. Nom del candidat: **Núria Geribàs**
Títol de la Tesi: *Caracterització dels Modes tecnològics del Pleistocè Inferior, Mitjà i Superior mitjançant l'estudi dels gestos de talla*
Universitat: Universitat Rovira i Virgili
Departament: Història i Història de l'Art
Data de presentació prevista: -
Director/a: **M. Mosquera**
33. Nom del candidat: **Patricia Martín**
Títol de la Tesi: *Gestión de los recursos faunísticos durante el Holoceno en la Sierra de Atapuerca: la cueva del Mirador*
Universitat: Universitat Rovira i Virgili
Departament: Història i Història de l'Art
Data de presentació: 2014
Director/a: **J. M. Vergés**
34. Nom del candidat: **Samira Amrani**
Títol de la Tesi: *Estudi antracològic de jaciments nordafricans*
Universitat: Universitat Rovira i Virgili
Departament: Història i Geografia
Data de presentació prevista: 2013

Director/a: **E. Allué**

35. Nom del candidat: **Souhila Roubach**

Títol de la Tesi: *Consolidation des restes osseux: application aux matériels des gisements Pléistocènes de Aïn Hanech, Algérie*

Universitat: Universitat Rovira Virgili

Departament: Història i Història de l'Art

Data de presentació: 2014

Director/a: **A. Ollé**

36. Nom del candidat: **Tsegai Medin**

Títol de la Tesi: *Early Pleistocene Ecological relations among Omnivorous species: Pigs, Bears, Monkeys and Hominins*

Universitat: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Història de l'Art

Data de presentació: 2014

Director/a: **B. Martínez-Navarro**

TESIS DE MÀSTER

Tesis de Master presentades o dirigides per membres de l'equip (5)

1. Nom del candidat: **Itzel Natgel**

Títol de la Tesi: *El yacimiento de Santiago Chazumba (Oaxaca, México): Fauna pleistocena y sus posibles implicaciones en el estudio del hombre temprano en America*

Universitat: Universitat Rovira Virgili

Departament: Història i Història de l'Art

Data de presentació: Setembre de 2012

Qualificació: Notable

Director/a: **R. Viñas**

2. Nom del candidat: **Jordi Revelles**

Títol de la Tesi: *Vegetació i ús del territori durant la Prehistòria recent a partir del registre pol·línic de l'estany de Banyoles*

Universitat: Autònoma de Barcelona (UAB).

Departament: Prehistòria.

Data de presentació: 9-07-2012

Qualificació: -

Director/a: **F. Burjachs**

3. Nom del candidat: **Marta Boldrin**

Títol de la Tesi: *Analisi dei manufatti Riciclati del Paleolitico Medio nei livelli E ed M Abric Romaní (Spagna, Catalonia), Grotta Fumane (Italia, Monti Lessini,*

Verona), Grotta Maggiore di S. Bernardino (Italia, Monti Berici, Vicenza) e Grotta Broion (Italia, Monti Berici, Vicenza)

Universitat: Universitat Rovira Virgili

Departament: Història i Història de l'Art

Data de presentació: Setembre de 2012

Qualificació: Notable

Director/a: **M. Vaquero**

4. Nom del candidat: **Sabine Martin**

Títol de la Tesi: *Mise en place d'une méthodologie d'analyse fonctionnelle des industries en quartz en vue d'une application aux industries sur éclat du site de Payre (Ardèche)*

Universitat: Universitat Rovira Virgili

Departament: Història i Història de l'Art

Data de presentació: 18-09-2012

Qualificació: Notable

Director/a: **A. Ollé**

5. Nom del candidat: **Santiago Wolnei**

Títol de la Tesi: *Variabilidade nos Primeiros Homo: Análise da Relação entre os Crânios KNM-ER 1470 e KNM-ER 1813, a partir do Dimorfismo Sexual do Homo sapiens*

Universitat: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Història de l'Art

Data de presentació: 18-9-2012

Qualificació: Notable

Director/a: **C. Lorenzo**

Tesis de Màster en curs (11)

1. Nom del candidat: **Anahit Mardiyan**

Títol de la Tesi: *Paleontología de los mamíferos de La Lluera (Canteras de Mont-ral, Alt Camp, Tarragona)*

Universitat: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Història de l'Art

Data de presentació: setembre 2013

Director/a: **I. Cáceres**

2. Nom del candidat: **Ana Maria Rabazo**

Títol de la Tesi: *Cueva de Maltravieso: la representación de la mano como marca- dor de la geografía cultural y social en el ámbito del paleolítico superior*

Universitat: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Història de l'art

Data de presentació prevista: 2013

Director: **A. Canals**

3. Nom del candidat: **Antonio Pineda**
Títol de la Tesi: *Tafonomía del conjunto del Pleistoceno Inferior del barranc de la Boella (La Canonja, Tarragona, España)*
Universitat: Universitat Rovira i Virgili
Departament: Història i Història de l'Art
Data de presentació: setembre 2014
Director/a: **P. Saladié**
4. Nom del candidat: **Carlos Sánchez**
Títol de la Tesi: *Patrones de asentamiento en la Cova de les Teixoneres: una aplicació del anàlisis del microdesgaste dental*
Universitat: Universitat Rovira i Virgili
Departament: Història i Història de l'Art
Data de presentació: setembre 2013
Director/a: **F. Rivals**
5. Nom del candidat: **Carlotta Tavormina**
Títol de la Tesi: *Tecnología cognitiva*
Universitat: Universitat Rovira i Virgili
Departament: Història i Història de l'Art
Data de presentació: setembre 2013
Director/a: **M. Mosquera**
6. Nom del candidat: **Clarà Gené**
Títol de la Tesi: *Morfología de marcas de corte y materias primas. Aplicación al Nivel TD10-2 (Gran Dolina, Sierra de Atapuerca, Burgos)*
Universitat: Universitat Rovira i Virgili
Departament: Història i Història de l'Art
Data de presentació: setembre 2013
Director/a: **I. Cáceres**
7. Nom del candidat: **Juan Marín Hernández**
Títol de la Tesi: *Transporte de carcasas y estrategias de subsistencia de los Neandertales del nivel M de l'Abric Romani*
Universitat: Universitat Rovira i Virgili
Departament: Història i Geografia
Data de presentació: Setembre 2013
Director/a: **P. Saladié**
8. Nom del candidat: **Kathryn Ann Manalo Belarmino**

Títol de la Tesi: *Raw material use and subsistence strategy in Island Southeast Asia during the Pleistocene-Holocene transition: Analysis of faunal cutmarks from Ille Cave, Philippines*

Universitat: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Història de l'Art

Data de presentació: setembre 2013

Director/a: **I. Cáceres i M. G. Chacón**

9. Nom del candidat: **Paloma Fernández Díaz-Maroto**

Títol de la Tesi: *Estudio tafonómico Del nivel TD6-3 de La Gran Dolina*

Universitat: Universitat Rovira i Virgili

Departament: Història i Geografia

Data de presentació: Setembre 2013

Director/a: **P. Saladié**

10. Nom del candidat: **Sara Alconchel**

Títol de la Tesi: *Anàlisis de los remontajes y la distribución espacial del conjunto lítico en caliza del nivel M del Abric Romaní (Capellades, Barcelona)*

Universitat: Rovira i Virgili

Departament: Història i Història de l'Art

Data de presentació: Setembre 2013

Director/a: **M. G. Chacón**

11. Nom del candidat: **Zaray Guerrero**

Títol de la Tesi: -

Universitat: Rovira i Virgili

Departament: Història i Història de l'Art

Data de presentació: Setembre 2013

Director/a: **R. Viñas**

DOCÈNCIA

E. Carbonell impartint una classe al Grau d'Història a la Universitat Rovira i Virgili

DOCÈNCIA A LA UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Grau d'Història

Nom de l'assignatura: **Evolución humana y Cultura**

R. Sala: 4 hores (per setmana)

L. Asryan: 2 hores pràctica

M. J. Gabucio: 1 hora + 2 hores pràctiques (Coodinadora de les pràctiques de l'assignatura)

I. Lozano: 2 hores pràctica

M. Soto: 2 hores pràctica

Nom de l'assignatura: **Metodologia Històrica**

R. Sala: 4 hores (per setmana)

G. Gómez: 2 hores pràctiques

Nom de l'assignatura: **Noves tecnologies aplicades a les ciències humanes**

E. Allué: 4 hores (per setmana) +15 hores pràctiques

Nom de l'assignatura: **Prehistòria**

E. Allué: 3 hores (per setmana)+15 hores pràctiques

Nom de l'assignatura: **Prehistòria de la Península Ibèrica**

I. Cáceres: 3h (per setmana) + 2 hores pràctiques

Màster en Arqueología del Cuaternari i Evolució Humana

1. Nom de l'assignatura: **Anàlisi Microscòpica en Arqueologia**

- **A. Ollé:** 20 hores

- **J.M. Vergès:** 20 hores

- **I. Expósito:** 4 hores (pràctiques)

2. Nom de l'assignatura: **Arqueologia de la Ment i la Cognició**

- **M. Mosquera:** 30 hores

3. Nom de l'assignatura: **Arqueologia espacial**

- **A. Canals:** 30 hores

- **J. Fernández- López de Pablo:** 10 hores (pràctiques)

4. Nom de l'assignatura: **Arqueologia experimental**

- **J.M. Vergès:** 40 hores

5. Nom de l'assignatura: **Arqueologia molecular**

- **P. Hortolà:** 40 hores

- **L. Garcia:** 6 hores

6. Nom de l'assignatura: **Comportament simbòlic**
  - **R. Viñas**: 48 hores

7. Nom de l'assignatura: **Conservació i Restauració en Arqueologia Plistocènica**
  - **L. López-Polín**: 40 hores
  - **G. Gómez**: 1 hora pràctiques

8. Nom de l'assignatura: **Epistemologia**
  - **R. Sala**, 40 hores

9. Nom de l'assignatura: **Etnoarqueologia**
  - **M. Vaquero**: 40 hores

10. Nom de l'assignatura: **Evolució Humana**
  - **C. Lorenzo**: 50 hores

11. Nom de l'assignatura: **Geologia del Quaternari**
  - **J. Vallverdú**: 40 hores

12. Nom de l'assignatura: **Informàtica i Estadística Aplicades a l'Arqueologia**
  - **C. Lorenzo**: 50 hores

13. Nom de l'assignatura: **Mètodes d'Excavació en Quaternari**
  - **M. Mosquera**: 20 hores+ 5 hores pràctiques

14. Nom de l'assignatura: **Paleoecologia humana**
  - **F. Rivals**: 20 hores
  - **D. Barsky**: 20 horas

15. Nom de l'assignatura: **Paleontologia de Vertebrats**
  - **H.-A. Blain**: 4 hores
  - **J.M. López- García**: 8 hores
  - **Bienvenido Martínez-Navarro**: 20 hores

16. Nom de l'assignatura: **Prehistòria d'Àfrica**
  - **J. Rosell**: 40 hores

17. Nom de l'assignatura: **Prehistòria d'Amèrica**
  - **X. P. Rodríguez**: 40 hores

18. Nom de l'assignatura: **Prehistòria d'Àsia i Oceania**
  - **X. P. Rodríguez**: 40 hores

19. Nom de l'assignatura: **Prehistòria d'Europa**
  - **C. Lorenzo**: 50 hores

20. Nom de l'assignatura: **Prehistòria de la Península Ibèrica**
- **M. Vaquero**: 40 hores
21. Nom de l'assignatura: **Restitució paleoambiental**
- **F. Burjachs**: 40 hores
22. Nom de l'assignatura: **Tafonomía i Zooarqueologia**
- **I. Cáceres**: 20 hores
- **J. Rosell**: 20 hores
23. Nom de l'assignatura: **Tecnologia Lítica**
- **A. Ollé** : 40 hores

DOCÈNCIA A ALTRES UNIVERSITATS (5)

1. Nom de l'assignatura: **École doctorale: RECYCLAGES ET SOCIÉTÉS (Dir. Manuel VALENTIN, UMR 208 « Patrimoines locaux »**
Master: Master Erasmus Mundus «Quaternaire et Préhistoire: Paléoenvironnement, Lignée Humaine, Histoire des Sociétés»
Centre: Département « Hommes natures et Sociétés », Muséum National d'Histoire Naturelle, Paris, França
Professor : **M.G. Chacón**
Hores setmana: 4h
2. Nom de l'assignatura: **Expérimentation et méthodes d'étude des industries lithiques**
Master: Master Erasmus Mundus «Quaternaire et Préhistoire: Paléoenvironnement, Lignée Humaine, Histoire des Sociétés»
Centre: Département de Préhistoire du Muséum National d'Histoire Naturelle, Paris, França
Professor: **G. Chacón**
Hores setmana: 4h
3. Nom de l'assignatura: **Módulo QP7 : « Comportements techniques et de subsistance au Paléolithique inférieur et Moyen : cadre chronologique et culturel, exemples régionaux »**
Master: Master Erasmus Mundus «Quaternaire et Préhistoire: Paléoenvironnement, Lignée Humaine, Histoire des Sociétés»
Centre: Département de Préhistoire du Muséum National d'Histoire Naturelle, Paris, França
Professor: **G. Chacón**
Hores setmana: 28h

4. Nom de l'assignatura: **Prácticas de Prospección y Excavación Arqueológicas dentro del Departamento de Prehistoria y Arqueología**
Master: Master Universitario en Arqueología y Patrimonio (Dir. Javier Baena Preysler y Concepción Blasco Bosque)
Centre: Universidad Autónoma de Madrid
Professor : **M.G. Chacón**
Hores setmana: 24h

5. Nom de l'assignatura: **Paleoecologia y zooarqueologia**
Master : Archéologie méditerranéenne: préhistoire, protohistoire et paléoenvironnements"
Centre: Université Paul Valéry (Montpellier, França)
Professor: **F. Rivals**
Hores: 12 hores

ALTRES ACTIVITATS DOCENTS (9)

1. Nom del curs: **Prehistory at the cross-roads of Science and Conservation**
Membre de IPHES: **G. Gómez**
Entitat organitzadora: Musée National d'Histoire Naturelle (França)
Ciutat: Eyzies de Tayac (França)
Dates: 29/05/2012-13/06/2012
Tipus de participació: Impartició de classes de conservació i restauració

2. Nom del curs: **Prehistory at the cross-roads of Science and Conservation**
Membre de IPHES: **C. Lorenzo**
Entitat organitzadora: Musée National d'Histoire Naturelle (França)
Ciutat: Les-Eyzies de Tayac (França)
Dates: 29/05/2012-13/06/2012
Tipus de participació: Organitzador i Ponència

3. Nom del curs: **Prehistory at the cross-roads of Science and Conservation**
Membre de IPHES: **R. Sala**
Entitat organitzadora: Musée National d'Histoire Naturelle (França)
Ciutat: Les-Eyzies de Tayac (França)
Dates: 29/05/2012-13/06/2012
Tipus de participació: Ponència

4. Nom del curs: **Orígenes y Evolución de la conducta Humana**
Membre de IPHES: **D. Riba**
Entitat organitzadora: Fundació Mona
Ciutat: Riudellos de la Selva (Girona)
Dates: 14-15/03/2012 (15 hores)
Tipus de participació: Docent

5. Nom del curs: **Aprendizaje social y cultura en chimpancés**

Membre de IPHES: **D. Riba**
Entitat organitzadora: Fundació Mona
Ciutat: Riudellos de la Selva (Girona)
Dates: 29/07/2012 (7 hores)
Tipus de participació: Docent

6. Nom del curs: **Hominización y Humanización. Biología, cultura y Evolución Humana**

Membre de IPHES: **D. Riba**
Entitat organitzadora: Fundació Mona
Ciutat: Riudellos de la Selva (Girona)
Dates: 29-30/10/2012
Tipus de participació: Docent

7. Nom del curs: **L'occupation du territoire au cours du Paléolithique moyen dans la Péninsule Ibérique à partir des études archéozoologiques. Programa "Comportements de Subsistance et Territoires au Paléolithique moyen et Supérieur (QP 8)"**

Membre de IPHES: **J. Rosell**
Entitat organitzadora: IPH
Ciutat: París
Dates: 9-14/01/2012
Tipus de participació: Docent

8. Nom del curs: **Tècniques d'art prehistòric per Monitors**

Membre de IPHES: **R. Viñas**
Entitat organitzadora: CIAR. Centre d'Interpretació de l'Art Rupestre de les muntanyes de Prades
Ciutat: Montblanc, Tarragona
Dates: 26/03/2012
Tipus de participació: Docent

9. Nom del curs: **Formació de Guies per visites als abrics amb pintures rupestres de les Muntanyes de Prades**

Membre de IPHES: **R. Viñas**
Entitat organitzadora: MCCB. Museu Comarcal Conca de Barberà
Ciutat: Montblanc, Tarragona.
Data: 13, 20, 27/09/2012- 4, 6/10/2012
Tipus de participació: Docent

ACTIVITATS R+D+I DE TRANSFERÈNCIA

PROJECTES R+D+I (7)

1. Nom: **ARCH-e system**
Empreses implicades: AL-TOP Topografia S.A.; SETTOP
Activitats realitzades: Transferència tecnològica
Perspectives d'actuació: Seguiment del procés de comercialització
2. Nom: **Contracte entre el Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC) y el Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social (IPHES) per la "Realització de l'estudi geològic, antracològic i traceològic de les mostres del Jaciment del Pla de Dalt (Sant Gregori, Girona), així com una aproximació al estudi de les matèries primeres emprades en el jaciment i la seva potencialitat"**
Empreses implicades: ICAC i Albertis
Activitats realitzades: Assessorament i estudi científic
Perspectives d'actuació: realització informe
3. Nom: **Contracte entre Arqueolitic Terra-Sub S.L i l'Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social (IPHES) per "Assessorament científic, direcció de l'excavació i restauració del material, així com el seu estudi" en l'excavació d'urgència que es va trobar dins del jaciment arqueopaleontològic del Camp dels Ninots (Carrer St. Sebastià, nº41 de Caldes de Malavella) i que està realitzant el promotor Detot Grup Comercial**
Empreses implicades: Detot Grup Comercial
Activitats realitzades: Asesorament, estudi científic, restauració del material i direcció de l'excavació
Perspectives d'actuació: -
4. Nom: **Conveni de cessió d'espais per al desenvolupament de treballs de recerca i socialització relacionats amb el volcà del Camp dels Ninots de Caldes de Malavella**
Empreses implicades: Ajuntament de Caldes de Malavella i Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social (IPHES)
Activitats realitzades: -
Perspectives d'actuació:-
5. Nom: **Estudio Cronoestratigráfico de los soportes del Arte Rupestre del Levante Español**
Empreses implicades: Department of Chemistry de Texas A&M University, Beta Analytic (Miami, Florida, USA.), Lawrence Livermore National Laboratory (LLNL California USA.), Universitat de Granada, Universitat de Castilla La Mancha, Uni-

versitat de Barcelona, Serveis tècnics Universitat Rovira i Virgili de Tarragona. Activitats realitzades: 1) Recollida de micromostres del suport dels abrics amb pintures rupestres del conjunt rupestre de la Serra de la Pietat (Ulldecona), per obtenir datacions indirectes de les pintures rupestres; 2) lamines fines per l'estudi petrogràfic de l'estratigrafia de les capes superficials del suport; 3) fotografies digitals amb llum plana polaritzada y llum creuada analitzada de les microestratigrafies dels suports, lamines primes); 4) Anàlisis amb microespectrometria RAMAN y FT IR.; 5) Anàlisis amb difracció de Raix X (XRD); 6) Datacions de les mostres pel sistema AMS C14.

6. Nom: **Microscopia Raman, ir, óptica y Electronica (SEM/EDX) de pinturas rupestres prehistóricas**

Empreses implicades: UNED; UCM; IPHES

Activitats realitzades: Recollida de mostres de suport de l'abric amb pintures rupestres dels Rossegadors (La Pobla de Benifassà, Castellón)

7. Nom: **Proxecto de elaboración da memoria dos traballos e estudo dos materiais no Xacemento de Valdavara 3 (Becerreá, Lugo) entre os anos 2009 e 2011**

Empreses implicades: Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria Xunta de Galicia. GEPN USC, IPHES

Activitats realitzades: -

Perspectives d'actuació:-

INFORMES TÈCNICS (5)

1. Títol: Informe de la acción experimental desarrollada sobre dos ejemplares de Bison bonasus en Lacuniacha (enero de 2004)

Tipus d'informe: científic-tècnic per aconseguir autorització per l'exhumació de 2 esquelets de bisons que van ser objecte d'una experimentació realitzada al propi parc, per part dels membres de la UCO de Zooarqueologia i Tafonomia l'any 2004

Client: Parque faunístico de los Pirineos Lacuniacha.

Autor/a: **M. Esteban**

2. Tipus d'informe: Informe de la mostra esquelètica amb signes de digestió de la Cova del Coll Verdaguer (Cervelló, Baix Llobregat)

Client: Joan Daura i Montse Sanz (UB)

Autor/a: **M. Esteban**

3. Títol: Informe de l'excavació preventiva al jaciment del Camp dels Ninots (Caldes de Malavella, la Selva), carrer St. Sebastià, nº41, any 2012

Tipus d'informe: informe de resultats excavació

Client: Detot Grup Comercial

Coordinador: **B. Gómez**

4. Títol: Cartografia, Estratigrafia i Cronologia del Quaternari del Plà del Dalt (Taialà-Sant Gregori, Gironès)
Tipus d'informe: Memòria de recerca
Client: ATICS i Institut d'Arqueologia Clàssica de Catalunya
Coordinador: **J. Vallverdú**

5. Títol: Inventari de jaciments arqueo-paleontològics pleistocens en el Sistema Mediterrani català
Tipus d'informe: Memòria de recerca
Client: Institut Geològic de Catalunya
Coordinador: **J. Vallverdú**

ACTIVITATS DE SOCIALITZACIÓ

Cicle de cursos sobre Prehistòria i Evolució Humana al IPHES

Roda de premsa al jaciment del Barranc de la Boella (La Canonja, Tarragona)

ASESSORAMENT CIENTÍFIC

Museus/ Centres d'interpretació

Activitat: Assessorament en la producció

Títol: Musealització Cova-museu de la Font Major

Institució o entitat organitzadora: Factory Project/ Ajuntament de l'Espluga

Ciutat i/ o sala: Cova de la Font Major. Espluga de Francolí

Dates: Inici 3-V-2011. Lliurament 15-XII-2011. Inauguració febrer 2012

Personal associat al projecte: **M. Fontanals /LI. Batista**

Activitat: Assessorament en la producció

Títol: Musealització Nean- Parc de Capellades

Institució o entitat organitzadora: Ajuntament de Capellades

Ciutat i/ o sala: Jaciment de l'Abric Romani

Dates: Inauguració 2012

Personal associat al projecte: **LI. Batista**

Activitat: Participació elaboració Pla director. Assessorament científic

Títol: Projecte musealització de l'entorn de la Boella /Estació intermodal de Reus

Institució o entitat organitzadora: Ajuntament de la Canonja

Ciutat i/ o sala: La Canonja (Tarragonès)

Dates: 2012 i continuïtat al 2013

Personal associat al projecte: **M. Fontanals / LI. Batista / C. Prats**

Activitat: Assessorament en la producció

Títol: CIAR Cogul

Institució o entitat organitzadora: MAC

Ciutat i/ o sala: El Cogul (Lleida)

Dates: 2011, 2012 i continuïtat al 2013

Personal associat al projecte: **R. Viñas / LI. Batista**

Activitat: Projecte de musealització

Títol: Mirador del Camp dels Ninots

Institució o entitat organitzadora: IPHES/ Centre comercial Caldes de Malavella

Ciutat i/ o sala: Caldes de Malavella (la Selva)

Dates: Projecte en 2012 i producció en 2013

Personal associat al projecte: **G. Campeny / B. Gómez / LI. Batista**

Activitat: Projecte de musealització

Títol: Adequació de les pintures rupestres de les muntanyes de Prades per la visita pública

Institució o entitat organitzadora: PNIN, Ajuntament Montblanc, CIAR, IPHES, Obra Social "la Caixa", Generalitat de Catalunya

Ciutat i/ o sala: Conjunt pictòric de les Muntanyes de Prades

Dates: Projecte en 2012 i execució en 2013
Personal associat al projecte: **R. Viñas / Ll. Batista**

Activitat: Realització d'una exposició
Títol: Ara fa 3,5 milions d'anys, el Camp dels Ninots
Institució o entitat organitzadora: Ajuntament de Caldes de Malavella i IPHES
Ciutat: Caldes de Malavella
Dates: permanent
Personal associat al projecte: **G. Campeny / B. Gómez**

Produccions audiovisuals

Activitat: Assessorament científic per documental de TV
Títol: En Busca del Primer Europeo (etapa 1 i 2)
Institució o entitat organitzadora: IPHES/ FECYT/ Turkana Films/ TVE
Ciutat i/ o sala: Varies localitzacions
Dates: Encetat al 2011. Emès al 2012 i premiat (Rome Docscient 2011 i World Media Festival d'Hamburg 2012)
Personal associat al projecte: **E. Carbonell/ Alfons Par/ J. Agustí/ R. Sala/ Ll. Batista**

Activitat: Assessorament científic per sèrie de TV
Títol: Sota Terra (etapes 1 i 2)
Institució o entitat organitzadora: IPHES/ FECYT/ Batabat/ TV3
Ciutat i/ o sala: Varies localitzacions
Dates: Encetat al 2010 (1ª etapa). 2011 (2ª etapa) emès al 2012
Personal associat al projecte: **E. Carbonell/ Ll. Batista/ J. Rosell/ M. Fontanals/ Marc Roma/ Oriol Cortadans**

Activitat: Participació en la producció d'un audiovisual
Títol: Audiovisual sobre el yacimiento mesolítico de Casa Corona
Institució o entitat organitzadora: Museo Arqueológico de Villena
Ciutat: Villena
Dates: 01/03/2012
Personal associat al projecte: **J. Fernández-López de Pablo**

PRODUCCIONS MUSEOGRÀFIQUES I EDITORIALS

Activitat: Producció carteleria jaciments Orce
Títol: Fuente Nueva 3 y Barranco león
Institució o entitat organitzadora: IPHES/ Junta de Andalucía
Ciutat i/ o sala: Orce. Granada
Dates: Des de setembre 2011 i durant 2012
Personal associat al projecte: **Ll. Batista/R. Sala**

Activitat: Producció maletes didàctiques pel programa "Iphes a les escoles"

Títol: Maleta Paleolític / Maleta Neolític

Institució o entitat organitzadora: IPHES/ Secretaria d'Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya

Ciutat i/ o sala: Tarragona

Dates: 2012

Personal associat al projecte: **Ll. Batista**

Activitat: Projecte de realització d'un catàleg

Títol: Els jaciments argelins

Institució o entitat organitzadora: IPHES/

Ciutat i/ o sala: Tarragona/

Dates: Projecte encetat al 2012 amb producció durant 2013

Personal associat al projecte: **R. Sala/ Ll. Batista/ J. Mestre**

Activitat: Projecte de realització d'un llibre

Títol: Els jaciments d'Orce

Institució o entitat organitzadora: IPHES/ Junta de Andalucía

Ciutat i/ o sala: Tarragona/ Orce

Dates: Projecte encetat al 2012 amb producció durant 2013

Personal associat al projecte: **R. Sala/ Ll. Batista/ J. Mestre**

Activitat: Participació en la producció de l'exposició

Títol: "¿Això que investigues per a que serveix?"

Institució o entitat organitzadora: ACCC

Ciutat i/ o sala: Biblioteca de la Sagrada Família. Barcelona

Dates: 2011- 2012 i continuïtat al 2013

Personal associat al projecte: **Ll. Batista**

Activitat: Projecte de realització d'una exposició

Títol: Sobre els jaciments argelins

Institució o entitat organitzadora: IPHES

Ciutat i/ o sala: Tarragona

Dates: Projecte encetat al 2012 amb producció durant 2013

Personal associat al projecte: **R. Sala/ Ll. Batista/ J. Mestre**

Activitat: Participació en la producció de l'exposició

Títol: GALLAECIA PETREA

Institució o entitat organitzadora: Fundación Cidade da Cultura de Galicia

Ciutat: Santiago de Compostela

Dates: 2012-2013

Personal associat al projecte: **A. de Lombera**

PARTICIPACIÓ EN FIRES I MERCATS

Activitat: Participació al Saló de l'Ensenyament
Títol: Espai Recerca en acció
Institució o entitat organitzadora: Talència/ Fira de Barcelona
Ciutat i/ o sala: Fira de Barcelona. Montjuich
Dates: març de 2012
Personal associat al projecte: **M. Fontanals /LI. Batista**

Activitat: Participació al XV Mercat de la Prehistòria de Moià
Títol: Espai Iphes
Institució o entitat organitzadora: Ajuntament de Moià
Ciutat i/ o sala: Parc Central. Moià
Dates: 20-V-2012
Personal associat al projecte: **LI. Batista/ M. Fontanals**

Activitat: Participació a la Setmana de la Ciència 2012
Títol: Activitat "Fem Recerca"
Institució o entitat organitzadora: URV
Ciutat i/ o sala: IPHES
Dates: 11 al 20 de novembre de 2012
Personal associat al projecte: **M. Fontanals/ LI. Batista**

ACTIVITATS AMB CENTRES EDUCATIUS

Activitat: Creació i manteniment de pàgina web sobre didàctica de la prehistòria
Títol: Evolucionaria.org
Institució o entitat organitzadora: IPHES/
Ciutat i/ o sala: IPHES
Dates: Renovat disseny durant el 2001/ 2012. Al 2013 renovació continguts
Personal associat al projecte: **LI. Batista / C. Bellmunt**

Activitat: Programa d'ensenyament de prehistòria a les escoles
Títol: Iphes a les escoles
Institució o entitat organitzadora: IPHES/ Ajuntament de Calella
Ciutat i/ o sala: Escoles de Calella: Pía, Salicru, Freta i Minerva
Dates: Gener 2012
Personal associat al projecte: **LI. Batista**

Activitat: Programa d'ensenyament de prehistòria a les escoles
Títol: Iphes a les escoles
Institució o entitat organitzadora: IPHES/ Escola Pía de Moià
Ciutat i/ o sala: Escola de Moià: Escola Pía

Dates: Desembre 2012/ gener 2013

Personal associat al projecte: **Ll. Batista**

Activitat: Programa d'ensenyament de prehistòria a les escoles

Títol: Iphes a les escoles

Institució o entitat organitzadora: IPHES/ Ajuntament de Caldes de Malavella

Ciutat i/ o sala: Escoles de Caldes de Malavella

Dates: Adscripció al projecte durant 2012. Execució al 2013

Personal associat al projecte: **Ll. Batista**

Activitat: Programa d'ensenyament de prehistòria a les escoles

Títol: Iphes a les escoles

Institució o entitat organitzadora: IPHES/ Ajuntament de la Canonja

Ciutat i/ o sala: Escola la Canonja

Dates: Adscripció al projecte durant 2012. Execució al 2013

Personal associat al projecte: **Ll. Batista**

Activitat: Programa d'ensenyament de prehistòria per a professors de secundària

Títol: Professors i Ciència

Institució o entitat organitzadora: IPHES/ Fundació Catalunya/ La Pedrera

Ciutat i/ o sala: IPHES

Dates: Cada dos anys. Maig del 2011 i 2013

Personal associat al projecte: **Ll. Batista**

Activitat: Programa d'introducció de l'alumnat de secundària al món de la recerca

Títol: Fes Ciència a la URV

Institució o entitat organitzadora: Càtedra de Ciència i Humanisme URV/ IPHES

Ciutat i/ o sala: IPHES

Dates: Juny 2012

Personal associat al projecte: Àlex Arenas (coord.)/ **Ll. Batista**

Activitat: Campus d'estiu de la URV per alumnat de secundària

Títol: Cicle de cursos sobre Prehistòria i Evolució Humana

Institució o entitat organitzadora: URV/FECYT/ IPHES

Ciutat i/ o sala: IPHES

Dates: Participació projectada al 2012 i execució a partir del 2013

Personal associat al projecte: **Ll. Batista** (coord.)

Activitat: Elaboració del protocol de visites a l'IPHES i gestió d'aquestes

Títol: Visites IPHES

Institució o entitat organitzadora: IPHES

Dates: Novembre 2012

Personal associat al projecte: **M. Fontanals**

Activitat: Itinerari geològic guiat
Títol: Geolodia 2012. Qui va matar el tapir del Camp dels Ninots?
Institució o entitat organitzadora: GEOCAMB, AEPECT
Ciutat: Caldes de Malavella
Dates: 06/05/2012
Personal associat al projecte: **B. Gómez**

CONFERÈNCIES, XERRADES I COMISSARIATS D'EXPOSICIONS

Activitat: Conferència
Títol: Sentido evolutivo de la senilidad
Lloc: Fundación Juan March. Madrid
Data: 17/04/2012
Personal associat al projecte: **J. Agustí**

Activitat: Conferència
Títol: Com estudiem la tecnologia lítica?
Lloc: IPHES. Dintre del programa "Fes ciència a la URV"
Data: Juny 2012
Personal associat al projecte: **A. Bargalló**

Activitat: Conferència
Títol: Del Camp al laboratori
Lloc: IPHES. Dintre del programa "Fes ciència a la URV"
Data: Juny 2012
Personal associat al projecte: **A. Bargalló**

Activitat: Conferència
Títol: Aliments, matèries primeres i medicines vegetals d'ara fa 5000 anys i el context ambiental a l'època de l'Home del Gel
Lloc: Sala d'Actes del Museu Arqueològic de Catalunya. Dintre de la exposició "Ötzi, la mòmia del gel"
Data: 10/05/2012
Personal associat al projecte: **F. Burjachs**

Activitat: Conferència
Títol: Paisatge i homínids: Clima i evolució humana
Lloc: Auditori de Caixa Tarragona. Dins la Jornada "Dia de la Ciència a les Escoles 2012 – La ciència en primera persona"
Data: 21/11/2012
Personal associat al projecte: **F. Burjachs**

Activitat: Conferència
Títol: L'alimentació humana
Lloc: Escola Superior d'Agricultura i Relacions Externes. Castelldefels

Data: 21/11/2012

Personal associat al projecte: **E. Carbonell**

Activitat: Conferència

Títol: La seguretat alimentària al S. XXI

Lloc: Escola Superior d'Agricultura i Relacions Externes. Castelldefels

Data: 17/01/2012

Personal associat al projecte: **E. Carbonell**

Activitat: Conferència

Títol: Presentació llibre "El Catalanisme Evolutiu"

Lloc: Antena del Coneixement de la URV. Cambrils

Data: 09/02/2012

Personal associat al projecte: **E. Carbonell**

Activitat: Conferència

Títol: Presentació llibre "Cómo la tecnología cambió mi vida"

Lloc: Edifici de Telefónica. Barcelona

Data: 20/02/2012

Personal associat al projecte: **E. Carbonell**

Activitat: Conferència

Títol: Atapuerca, un projet social et scientifique

Lloc: Faculté des Sciences, Université Mohamed 1er. Oujda (Marroc)

Data: 30/03/2012

Personal associat al projecte: **E. Carbonell**

Activitat: Conferència

Títol: Atapuerca 32 anys

Lloc: Museu de Tàrraga.

Data: 21/04/2012

Personal associat al projecte: **E. Carbonell**

Activitat: Conferència

Títol: Atapuerca 32 anys

Lloc: Ateneu de Celrà

Data: 26/10/2012

Personal associat al projecte: **E. Carbonell**

Activitat: Conferència

Títol: L'evolució humana

Lloc: Fundació Paideia. La Coruña

Data: 15/10/2012

Personal associat al projecte: **E. Carbonell**

Activitat: Conferència

Títol: Com ens en podem sortir de la crisi....

Lloc: TEDxREUS. Reus

Data: 08/11/2012

Personal associat al projecte: **E. Carbonell**

Activitat: Conferència

Títol: Del Homo Antecesor al Homo Ex-novo

Lloc: Fira Expominer. Universitat de Girona

Data: 29/11/2012

Personal associat al projecte: **E. Carbonell**

Activitat: Conferència

Títol: Sexo en la Prehistòria

Lloc: Instituto Cervantes. Madrid

Data: 21/11/2012

Personal associat al projecte: **E. Carbonell**

Activitat: Conferència

Títol: Geolodía dedicat al Camp dels Ninots

Lloc: Caldes de Malavella

Data: 6/05/2012

Personal associat al projecte: **G. Campeny**

Activitat: Conferència

Títol: Séquences et sites au Maghreb: Région d'Ain Beni Methar-Gafeit (Maroc)

Lloc: Faculté de Sciences, Université Mohamed 1er. Oujda, Maroc

Data: 30/3/2012

Personal associat al projecte: **M. G. Chacón**

Activitat: Conferència

Títol: Arqueobotànica Reconstrucció de la Flora Plistocènica

Lloc: IPHES. Dins del programa "Fes ciència a la URV"

Data: 25-06-2012

Personal associat al projecte: **I. Expósito**

Activitat: Conferència

Títol: Inferential modelling of population history. A micro-regional approach

Lloc: Salón de Grados de la Facultad de Historia de la Universitat Rovira i Virgili

Data: 15/02/2012

Personal associat al projecte: **J. Fernández-López de Pablo**

Activitat: Conferència

Títol: Land snails as paleoenvironmental archives

Lloc: IPHES

Data: 16/09/2012

Personal associat al projecte: **J. Fernández-López de Pablo**

Activitat: Conferència

Títol: Com estudiem les restes d'animals que recuperem als jaciments arqueològics?

Lloc: IPHES. Dins del programa "Fes ciència a la URV"

Data: 27-06-2012

Personal associat al projecte: **M. J. Gabucio**

Activitat: Conferència

Títol: Los recursos alimentarios en los homínidos de Atapuerca

Lloc: Teatro Principal (organitzada per Catedra Pascual). Burgos

Data: 1/02/2012

Personal associat al projecte: **R. Huguet**

Activitat: Conferència

Títol: Hominització: Processos Evolutius

Lloc: Museu Deu. El Vendrell

Data: Juny 2012

Personal associat al projecte: **R. Huguet**

Activitat: Conferència

Títol: Las manos y los pies en la evolución humana: caminando y manipulando durante millones de años

Lloc: Museo de la Evolución Humana. Burgos

Data: 11/7/2012

Personal associat al projecte: **C. Lorenzo**

Activitat: Conferència

Títol: Les restes humanes dels jaciments arqueològics

Lloc: IES Tarragona

Data: Febrer 2012

Personal associat al projecte: **M. Lozano**

Activitat: Conferència

Títol: Els humans de la Sierra de Atapuerca

Lloc: IES Camp Clar. Tarragona

Data: Febrer 2012

Personal associat al projecte: **M. Lozano**

Activitat: Conferència

Títol: Els humans de la Sierra de Atapuerca

Lloc: Facultat de Biociències. Universitat Autònoma de Barcelona

Data: Febrer 2012

Personal associat al projecte: **M. Lozano**

Activitat: Conferència

Títol: Orce: Carroña, hienas y homínidos

Lloc: Facultad de Filosofía y Letras, Universidad de Granada.

Data: 19/03/2012

Personal associat al projecte: **B. Martínez- Navarro**

Activitat: Conferència

Títol: Orce: Carroña, hienas y homínidos

Lloc: Ámbito Cultural El Corte Inglés. Málaga

Data: 22/10/2012

Personal associat al projecte: **B. Martínez- Navarro**

Activitat: Conferència

Títol: La Cova de les Borres. Intervenció i primers resultats. Els caçadors-recol·lectors a les Muntanyes de Prades

Lloc: Ajuntament de la Febró

Data: 02/06/2012

Personal associat al projecte: **J. I. Morales /M. Soto**

Activitat: Conferència

Títol: La inteligencia operativa de Homo heidelbergensis

Lloc: Museo de la Evolución Humana. Burgos

Data: 28/07/2012

Personal associat al projecte: **M. Mosquera**

Activitat: Conferència

Títol: The Zooarchaeology to solve problems: an approach from Gran Dolina, (Burgos, Spain, 990ky/1.2Ma-MIS 9), Bolomor Cave (Valencia, Spain, MIS 9-5e) and Abric Romaní (Barcelona, Spain, MIS 3) in the MA seminar of the (Tel-Aviv, Israel)

Lloc: University of Tel-Aviv

Data: 15/05/2012

Personal associat al projecte: **J. Rosell**

Activitat: Conferència

Títol: La diversitat cultural humana

Lloc: Aula d'Extensió Universitària. Arenys de Mar

Data: 13/11/2012

Personal associat al projecte: **R. Sala**

Activitat: Conferència

Títol: The Early Pleistocene human occupation of Iberia

Lloc: Universitat di Ferrara. Itàlia
Data: 28/11/2012
Personal associat al projecte: **R. Sala**

Activitat: Conferència
Títol: Vestigios de un recorrido evolutivo en el planeta
Lloc: Fosminer. Feria de Minerales y Fósiles. Iberdrola. Bilbao
Data: 21/10/2012
Personal associat al projecte: **R. Sala**

Activitat: Conferència
Títol: Balma de la Vall & Cova de Les Borres: first interventions
Lloc: IPHES
Data: 22-11-2012
Personal associat al projecte: **M. Soto**

Activitat: Conferència
Títol: Els alcoverencs i els vestigis del seu passat: de Cosme Vidal a la Llei del Patrimoni Cultural Català
Lloc: Sala d'actes de Ca Cosme. Alcover
Data: 3/02/2012
Personal associat al projecte: **J. M. Vergés**

Activitat: Conferència
Títol: L'excavació arqueològica a la cova dels Galls Carboners (els Motllats)
Lloc: Museu Municipal d'Alcover
Data: 27/04/2012
Personal associat al projecte: **J. M. Vergés**

Activitat: 8 xerrades sobre prehistòria durant 2012
Títol: Títols diferents i diferents temàtiques ("Cinc fites a l'Evolució Humana. De l'arbre a l'art. Un recorregut d'entre fa 9 milions i 10.000 anys". "Atapuerca. Darreres troballes". "Vuit fites del Neolític a Catalunya. Inicis del sedentarisme". "El neolític a Catalunya i la seva aplicació museogràfica")
Institució o entitat organitzadora: IPHES/ Varies Institucions
Ciutat i/ o sala: Cornellà, Valladolid, Calella (3), Hospitalet, Maldà, Salamanca
Dates: 2012
Personal associat al projecte: **Ll. Batista**

Activitat: Comissariat exposició
Títol: La Roca dels Moros, Un espai Sagrat
Lloc: Església de San Francesc, (Montblanc, Tarragona)
Data: 2 /09/2011
Personal associat al projecte: **R. Viñas**

Activitat: Comissariat de 20 inauguracions d'exposicions sobre prehistòria durant 2012

Títol: "Orígenes. Cinco hitos de la Evolución Humana", "Iberos. Nuestra Civilización antes de Roma", "Erase una vez...el Habla", "Neolítico. De nómadas a sedentarios"

Institució o entitat organitzadora: Fundació "la Caixa"/ IPHES

Ciutat i/ o sala: Cuenca, Torreveja, L'Hospitalet, Leganés, Pontevedra, Jaén, Vila-Seca, Alcalà de Henares, Ceuta, Oviedo, Granada, Laredo, Las Palmas, Salamanca, Cornellà, Benidorm, Linares, Valladolid.

Dates: 2012

Personal associat al projecte: **Ll. Batista**

Activitat: 90 aparicions a premsa externa (escrita i parlada) en relació a comissariat d'exposicions

Títol: exposicions "Orígenes", "Iberos", "El Habla" y "Neolítico"

Institució o entitat organitzadora: IPHES/ Fundació "la Caixa" Ciutat i/ o sala: Cuenca, Torreveja, L'Hospitalet, Leganés, Pontevedra, Jaén, Vila-Seca, Alcalà de Henares, Ceuta, Oviedo, Granada, Laredo, Las Palmas, Salamanca, Cornellà, Benidorm, Linares, Valladolid

Dates: 2012

Personal associat al projecte: **Ll. Batista**

COMUNICACIÓ

Participació a Congressos i seminaris

El tipus de participació pot ser: assistència; assistència amb comunicació o pòster, assistència amb ponència; comitè organitzador

Títol del congrés/seminari: Publishing, socialising and sharing scientific knowledge, dins del «Southern Catalonia Nobel Campus»,

Àmbit (Estat / internacional): Internacional i amb la presència de cinc premis Nobel de Química

Lloc de celebració: Centre de Convencions de Port Aventura, a Vila-seca (Tarragonès)

Dates: dimarts 3 de juliol

Tipus de participació (Ponència / Comunicació / Assistència): ponència

Títol de la Ponència, comunicació o pòster: el futur de la comunicació científica

Títol del congrés/seminari: Workshop Communicating food for health benefits

Àmbit (Estat / internacional): Internacional

Lloc de celebració: Facultat de Lletres de la Universitat Rovira i Virgili

Dates: 8 de novembre de 2012

Tipus de participació (Ponència / Comunicació / Assistència): ponència

Títol de la Ponència, comunicació o pòster: Communication about the evolution of diet and health from Atapuerca to the present

Taula rodona: els blocs com a eina de divulgació de la ciència

Data: dimarts 28 de febrer a les 19 h, al Col·legi de Periodistes de Catalunya, a Barcelona

Lloc: organitzat per la institució CERCA (Centres de Recerca de Catalunya) i la col·laboració de l'ACCC (Associació Catalana de Comunicació Científica).

Ponent

Xarxes socials

Hem consolidat la presència a les xarxes socials i ens hem convertit en un referent

Creixement exponencial:

	<u>2010</u>	<u>2012</u>
Facebook	5.000 followers	més de 9.500
Twitter	200	més de 5.200
Total		prop de 15.000 persones

Youtube IPHES prop de 17.500 visites

Total xarxes socials + Youtube = 32.500 persones

- Són seguidors que pregunten, que fan comentaris i que amplifiquen molt la nostra visibilitat ja que els nostres tuits i la info que posem a Facebook i twitter tenen m'agrada, retuits, comparticions...

Hi ha informacions que han tingut fins a un miler de lectures i mai baixem de 500

Tot això es nodreix dels post que pengem als 5 blocs, on es publica informació molt elaborada:

- *El bloc de les activitats de l'IPHES – generalista*
- *El bloc personal d'Eudald Carbonell*
- *El bloc Sapiens* per aprofundir en conceptes d'evolució humana
- *IPHES actualidad*, adreçat a la comunitat d'Amèrica llatina
- *IPHES's expert blog*, per a la comunitat científica més especialitada

Bons resultats a les noves mètriques d'impacte

- Ocupem les primeres posicions entre els centres CERCA: entre el segon i el tercer lloc, segons el canal. Així es recull en un estudi publicat al bloc del professor anglès Brian Kelly, que és un referent en mètriques a Internet i web 2.0

- Tenen en compte, no només el nombre de seguidors sinó la qualitat de la informació que es dona, la reputació dels blocs, els comentaris, els m'agrada, el compartir i les interaccions.

Altres bons posicionaments

- El perfil de l'IPHES al twitter està entre els 125 comptes de Twitter indispensables en ciència
- Al llistat de Los mejores podcasts de ciencia d'Amazings
- Hem superat les 17.000 visualitzacions del canal de l'IPHES al Youtube

DOCÈNCIA

- Objecte d'estudi en una tesi de màster de l'ICAC
- atenció a alumnat de Comunicació que s'interessa per la divulgació científica que fa l'IPHES

Internacionalització

- notícies pròpies de l'iphes que ens arriben als cinc continents

Ha ajudat: la renovació del mailing i més notícies en anglès i castellà, la selecció de plataformes on hem de ser presents.

NOTES DE PREMSA EMESES

185 que s'han escrit originalment en català, un 85 % s'ha traduït al castellà i un 60% a l'anglès.

PRESENCIA A MITJANS DE COMUNICACIÓ

És un càlcul aproximat del mínim de notícies publicades, perquè no ho tenim sistematitzat, però n'he pogut recollir **815**.

A això, a més, caldria afegir-hi l'aparició a les ràdios i teles, però no ho tenim comptabilitzat.

En tot cas, la presència als mitjans i a les xarxes socials ha estat constant, tant de Catalunya, de l'estat espanyol, com en ocasions a l'estranger.

Temes que han estat notícia

Hi ha **més de 70** temes que han centrat les informacions de l'IPHES amb ressò mediàtic, que en alguns casos han tingut projecció internacional:

- Exposicions
- Conferències

- Projecte Orce
- Excavacions a Atapuerca
- Participació al Campus Nobel del CEICS
- Documental En busca del primer europeu
- Excavació a l'Abric Romaní
- Ens connectem a l'anella científica
- Projecte internacional sobre tècniques de microscòpia que s'usen per estudiar fòssils prehistòrics
- El projecte Arche-system
- Noves hipòtesis sobre el canibalisme d'Atapuerca el relacionen amb la defensa i ampliació d'un territori ric en recursos
- Concentració de restes de bisó a Gran Dolina
- Noves restes de mamut a la Boella
- Conveni amb CatalunyaCaixa per programa Joves i Ciència, i ajuts màster
- Troballes d'art rupestre a Cova Eirós (Galícia)
- Programa Sota terra a TV3
- Datacions del volcà Croscat
- Troben per primer cop restes paleontològiques a la Cueva de Santa Ana
- Atorguen la menció Erasmus Mundus al doctorat internacional de Prehistòria
- Pregó de Festes de La Sagrera (Barcelona) a càrrec d'Eudald Carbonell
- Desena campanya d'excavació a Moià
- Excavacions al Molí del Salt (Vimbodí i Poblet)
- L'IPHES, un referent en comunicació científica des de la xarxa
- Descoberta d'un jaciment neolític a La Febró
- Llibre *El precio de la inteligencia*
- Llibre *El catalanisme evolutiu*
- Els neandertals eren capaços d'adaptar-se al territori
- Troben per primer cop fogars prehistòrics a Moià
- Les pintures rupestres de les muntanyes de Prades seran visitables
- Els últims neandertals del nord de la península
- Una nova hipòtesi ecològica planteja que *Homo sapiens* va provocar un genocidi neandertal i va aconseguir extingir aquesta espècie
- Científics denuncien excavacions a l'àrea del Camp dels Ninots
- El Camp dels Ninots a la revista *Geologia Acta*, el reconeix com la Pompeià del Pliocè
- Es troba un nou esquelet de tapir sencer de fa tres milions d'anys al Camp dels Ninots
- Trasllat de l'IPHES al campus Sescelades
- Publicació al *Quaternary International* de les darreres troballes a Orce
- Un estudi demostra la capacitat dels homínids prehistòrics per modificar ossos amb les dents sense ajuda de cap eina
- Els neandertals usaven plomes com a ornamentació
- Fa 13.000 anys ja es reciclaven eines
- Restauració ambiental de la riera de la Boella

- Confirmen la presència humana a Vallparadís fa 900.000 anys

Exemples de titulars d'algunes notícies publicades

Tipus de participació: L'IPHES impulsa la creació d'una xarxa de treball amb personal investigador de la Xina

Membre IPHES: **E. Allué**

Mitjà: Blog de l'IPHES

Data: 4/10/2012

<http://bloccs.tinet.cat/lt/blog/el-bloc-de-les-activitats-de-liphes/>

Tipus de participació: Article divulgatiu

Membre IPHES: **A. Canals**

Mitjà: Revista de la URV num. 18

Data: 8/12/2012

Tipus de participació: Articles informatius projecte ARCH-e

Membre IPHES: **A. Canals**

Mitjà: Premsa digital

Data: durant tot el 2012

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **A. Canals**

Mitjà: Canal Extremadura Radio

Data: 8/10/2012

<http://www.canalextramadura.es/radio/blog/principios-de-incertidumbre>

Tipus de participació: Entrevistes

Membre IPHES: **A. Canals**

Mitjà: Premsa local

Data: Durant tot l'any 2012

<http://www.hoy.es/hemeroteca/index.php?qAND=Antoni+Canals&offset=10>

Tipus de participació: entrevista sobre la trajectòria del personatge al programa "La Tribu" amb Tatiana Sisquella.

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: Catalunya Ràdio

Data: 19/01/2012

Tipus de participació: entrevista sobre promoció "Sota Terra 2"

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: Programa en directe "Divendres" amb Xavier Coral.

Data: 20/01/2012

Tipus de participació: entrevista sobre voluntariat i solidaritat, amb la Productora Verdana.

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: Programa "Sense Ficció" de TV3

Data: 23/01/2012

Tipus de participació: entrevista sobre els Menhirs de Mollet del Vallès.

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: Programa "Divendres" amb Xavier Coral.

Data: 07/02/2012

Tipus de participació: entrevista per programa "Personajes de Castilla y León"

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: Televisión de Castilla y León

Data: 14/02/2012

Tipus de participació: entrevista "Els Matins" sobre la trajectòria professional

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: TV3

Data: 21/02/2012

Tipus de participació: entrevista per programa "Info K" sobre participació a Sota Terra

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: TV3

Data: 21/02/2012

Tipus de participació: entrevista a Vilaweb

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: Vilaweb de Barcelona

Data: 06/03/2012

Tipus de participació: entrevista programa "Telemonegal"

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: Barcelona Televisió

Data: 06/03/2012

Tipus de participació: entrevista programa "Burgos TV"

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: Burgos TV

Data: 02/04/2012

Tipus de participació: entrevista Programa "Divendres" de TV3

- Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: Programa "Divendres" de TV3
Data: 14/05/2012
Tipus de participació: entrevista programa "L'Oracle" de Xavier Graset
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: entrevista ràdio
Data: 15/05/2012
- Tipus de participació: Entrevista a DoReus
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: Ràdio
Data: 16/05/2012
- Tipus de participació: Entrevista Catalunya Ràdio amb Manuel Fuentes
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: Ràdio
Data: 30/05/2012
- Tipus de participació: Entrevista Diari Ara
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: Diari
Data: 05/06/2012
- Tipus de participació: Entrevista Radio Nacional de España
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: Ràdio
Data: 27/07/2012
- Tipus de participació: Entrevista Radio Onda Vasca
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: Ràdio
Data: 24/07/2012
- Tipus de participació: Entrevista El Punt-Avui de Tarragona
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: Diari
Data: 27/09/2012
- Tipus de participació: Entrevista Revista Col·legi d'enginyers Tècnics Industrials de
Barcelona
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: Revista
Data: 02/10/2012

Tipus de participació: Participació programa “Desafío extremo en Atapuerca,
programa de Jesús Calleja

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: Televisió, canal Cuatro

Data: Juliol 2012

Tipus de participació: Entrevista per llibre “El sistema científic i universitari català
del futur”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: Llibre “Ciència i Universitat, projecció del nostre futur”.

Data: Octubre 2012

Tipus de participació: Escrit per revista del Zoo de Barcelona

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Títol: Un servei per a la ciutadania i per la ciència

Mitjà: Revista zoo de Barcelona

Data: 01/03/2012

Tipus de participació: Escrit per Marcel Otte

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Títol: Les Comportements religieux au Paléolithique Inférieur

Mitjà: Revista

Data: Febrer 2012

Tipus de participació: escrit

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Títol: Cal gaudir més dels nostres amics

Mitjà: Bloc personal Eudald Carbonell

Data: 26/01/2012

<http://www.iphes.cat>

Tipus de participació: escrit

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Títol: Sota Terra una eina potent de socialització des de TV3

Mitjà: Bloc personal Eudald Carbonell

Data: 28/02/2012

<http://www.iphes.cat>

Tipus de participació: article “Pensando en la especie (6)

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 07/01/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Pensando en la especie (7)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 15/01/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Pensando en la especie (8)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 23/01/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolucionismo (1)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 05/02/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolucionismo (2)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 12/02/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolucionismo (3)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 19/02/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolucionismo (4)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 04/03/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolucionismo (5)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 11/03/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolucionismo (6)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 18/03/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolucionismo (7)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 24/03/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: Pròleg per llibre “El primer Europeu”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: Editorial Sol90

Data: Març 2012

Tipus de participació: Pròleg per llibre “Darwin y Lucía”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: Editorial UNED

Data: Abril 2012

Tipus de participació: article “Evolucionismo (8)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 01/04/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y tecnología (1)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 15.04.2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y tecnología (2)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 22/04/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y tecnología (3)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 29/04/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y tecnología (4)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 06/05/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y tecnología (5)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 13/05./2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y tecnología (6)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 20/05/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y tecnología (7)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 27/05/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y tecnología (8)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 04/06/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y tecnología (9)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 14/06/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y tecnología (10)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 23/06/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y cultura (1)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 01/07/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y cultura (2)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 05/07/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y cultura (3)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 13/07/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y cultura (4)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 22/07/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y cultura (5)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 27/07/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y cultura (6)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 03/08/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y cultura (7)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 12/08/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y cultura (8)”

Membre IPHES: **E. Carbonell**

Mitjà: El Mundo

Data: 19/08/2012

<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y colapso (1)”
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: El Mundo
Data: 26/08/2012
<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y colapso (2)”
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: El Mundo
Data: 02/09/2012
<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y colapso (3)”
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: El Mundo
Data: 06/09/2012

Tipus de participació: article “Evolución y colapso (4)”
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: El Mundo
Data: 16/09/2012
<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y colapso (5)”
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: El Mundo
Data: 21/09/2012
<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y colapso (6)”
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: El Mundo
Data: 30/09/2012
<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y colapso (7)”
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: El Mundo
Data: 07/10/2012
<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>

Tipus de participació: article “Evolución y colapso (8)”
Membre IPHES: **E. Carbonell**

- Mitjà: El Mundo
Data: 13/10/2012
<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>
Tipus de participació: article “Sexo y evolución (1): una propiedad básica de la vida”
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: El Mundo
Data: 21/10/2012
<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>
- Tipus de participació: article “Sexo y evolución (2): relaciones abiertas”
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: El Mundo
Data: 27/10/2012
<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>
- Tipus de participació: article “Sexo y evolución (3): Homo Heidelbergensis y dimorfisme sexual”
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: El Mundo
Data: 04/11/2012
<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>
- Tipus de participació: article “Sexo y evolución (4): Homo Neanderthalensis”
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: El Mundo
Data: 11/11/2012
<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>
- Tipus de participació: article “Sexo y evolución (5): organización social”
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: El Mundo
Data: 17/11/2012
<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>
- Tipus de participació: article “Sexo y evolución (6): escultura e imagen”
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: El Mundo
Data: 25/11/2012
<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>
- Tipus de participació: article “Sexo y evolución (7): la representación de los atributos”
Membre IPHES: **E. Carbonell**

- Mitjà: El Mundo
Data: 03/12/2012
<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>
- Tipus de participació: article “Sexo y evolución (8): la idealización del cuerpo humano”
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: El Mundo
Data: 09/12/2012
<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>
- Tipus de participació: article “Sexo y evolución (9): mujeres, hombres y animales”
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: El Mundo
Data: 21/12/2012
<http://www.elmundo.es/blogs/elmundo/sapiens/2012>
- Tipus de participació: Article per Hearst magazines
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: Revista Quo
Data: 22/06/2012
- Tipus de participació: Article “Atapuerca, Museo de la Evolución Humana, Socialización de la Ciencia, Gestión del Patrimonio Cultural”
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: Revista Hermus
Data: Octubre 2012
<http://revistahermus.blogspot.com.es/>
- Tipus de participació: Pròleg llibre “El primer humano”
Membre IPHES: **E. Carbonell**
Mitjà: Llibre editorial Sol90
Data: Març 2012
<http://www.sol90.com/>
- Tipus de participació: Entrevista
Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**
Mitjà: Diari de Girona (premsa digital)
Data: 13/05/2012
<http://www.diaridegirona.cat/comarques/2012/05/13/cientifics-denuncien-excavacions-larea-del-camp-dels-ninots-cap-supervisio/561832.html>
- Tipus de participació: Entrevista
Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**
Mitjà: Diari de Girona (premsa digital)

Data: 17/05/2012

<http://www.diaridegirona.cat/opinio/2012/05/17/protegir-jaciment-del-camp-dels-ninots/562489.html>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: El Punt Avui (premsa digital)

Data: 28/05/2012

<http://www.elpuntavui.cat/ma/article/5-cultura/19-cultura/534066-la-pompeia-del-pleioce.html>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: Servicio de información y noticias científicas (SINC)

Data: 27/05/2012

<http://www.agenciasinc.es/Noticias/El-Camp-dels-Ninots-un-yacimiento-excepcional-para-conocer-la-Europa-de-hace-3-2-millones-de-anos>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: Tendencias científicas 21 (premsa digital)

Data: 8/04/2012

http://www.tendencias21.net/El-Camp-dels-Ninots-es-un-yacimiento-excepcional-para-conocer-la-Europa-de-hace-32-millones-de-anos_a11413.html

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: Diari de Girona (premsa digital)

Data: 5/05/2012

<http://www.diaridegirona.cat/cultura/2012/05/05/geologica-acta-publica-article-dimpacte-del-camp-dels-ninots/560608.html>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: IERIS (premsa digital)

Data: 8/05/2012

<http://www.ieris.com/medios/?id=19&iditem=425078>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: Europa press (premsa digital)

Data: 21/05/2012

<http://www.europapress.es/catalunya/noticia-hallan-camp-dels-ninots-tercer-esqueleto-tapir-hace-mas-millones-anos-20120521145053.html>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: Servicio de información y noticias científicas (SINC)

Data: 21/05/2012

<http://www.agenciasinc.es/Noticias/Descubren-el-esqueleto-completo-de-un-tapir-en-Gerona>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: El Periodico.cat (premsa digital)

Data: 21/05/2012

<http://www.elperiodico.cat/ca/noticias/societat/trobat-girona-esquelet-complet-tapir-tres-milions-danys-1815561>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: Catalunya Radio

Data: 22/05/2012

<http://www.324.cat/noticia/1739268/catalunya/Desenterren-lesquelet-intacte-dun-tapir-de-31-milions-danys-al-Camp-dels-Ninots>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: El Punt Avui (premsa digital)

Data: 22/05/2012

<http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/5-cultura/19-cultura/542341-la-reserva-del-plioce.html>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: La Xarxa. Comunicació local (premsa digital)

Data: 21/05/2012

<http://www.laxarxa.com/noticia/troben-un-esquelet-sencer-de-tapir-de-fa-tres-milions-d-anys-a-caldes-de-malavella>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: Iberoamérica.net (premsa digital)

Data: 21/05/2012

<http://iberoamerica.net/espana/prensageneralista/lainformacion.com/20120521/noticia.html?id=5L4rAYe>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: Ecología y Ciencia sin Dogmas

Data: 21/05/2012

<http://ecologiaycienciasindogmas.blogspot.com.es/2012/05/un-tapir-sencer-de-31ma-al-camp-dels.html>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: elEconomista. Es (premsa digital)

Data: 21/05/2012

<http://ecodiario.economista.es/interstitial/volver/acierto/ciencia/noticias/3983016/05/12/Hallado-en-Girona-un-esqueleto-completo-de-tapir-de-tres-millones-de-anos.html>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: Catalunya press (premsa digital)

Data: 21/05/2012

<http://www.catalunyapress.cat/>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: El País (premsa escrita)

Data: 21/05/2012

http://ccaa.elpais.com/ccaa/2012/05/21/catalunya/1337619106_122723.html

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: Paleorama noticias (premsa digital)

Data: 21/05/2012

<http://paleorama.wordpress.com/tag/gerard-campeny/>

<http://paleorama.wordpress.com/tag/bruno-gomez/>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: Foro-Minerales, FMF (premsa digital)

Data: 23/05/2012

<http://www.foro-minerales.com/forum/viewtopic.php?t=7620>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: Diari de Girona (premsa digital)

Data: 22/05/2012

<http://www.diaridegirona.cat/tema-dia/2012/05/22/desenterren-nou-esquelet-tapir-31-milions-danys/563390.html>

Tipus de participació: Entrevista
Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**
Mitjà: Naturahoy. com (premsa digital)
Data: -

Tipus de participació: Entrevista
Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**
Mitjà: El Mundo (premsa digital)
Data: 21/05/2012
<http://www.elmundo.es/accesible/elmundo/2012/05/21/ciencia/1337613151.html>

Tipus de participació: Entrevista
Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**
Mitjà: URVactiv@(premsa digital)
Data: 08/03/2012
http://wwwa.urv.cat/noticies/diari_digital/cgi/principal.pl?fitxer=noticies/noticia013093.htm

Tipus de participació: Entrevista
Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**
Mitjà: Laestrella.com.pa (premsa digital)
Data: 23/05/2012
<http://www.laestrella.com.pa/online/impreso/2012/05/23/esqueleto-de-tapir-de-tres-millones-de-anos-es-hallado.asp>

Tipus de participació: Entrevista
Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**
Mitjà: El Mundo (premsa digital)
Data: 22/05/2012
<http://www.elmundo.es/elmundo/2012/05/21/ciencia/1337613151.html>

Tipus de participació: Entrevista
Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**
Mitjà: La Flecha, Tendencias21, SINC (premsa digital)
Data: 22/05/2012
<http://www.laflecha.net/canales/ciencia/noticias/descubren-el-esqueleto-completo-de-un-tapir-en-gerona/>
http://www.tendencias21.net/Descubren-el-esqueleto-completo-de-un-tapir-en-Gerona_a11729.html

<http://www.agenciasinc.es/Noticias/Descubren-el-esqueleto-completo-de-un-tapir-en-Gerona>

Tipus de participació: Entrevista
Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**
Mitjà: el Periodico (premsa escrita)
Data: 22/05/2012

Tipus de participació: Entrevista
Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**
Mitjà: Ciencia.ara.cat (premsa digital)
Data: 21/05/2012
<http://ciencia.ara.cat/blog/2012/05/21/troben-al-camp-dels-ninots-un-nou-esquelet-sencer-de-tapir-de-fa-31-milions-danys/>

Tipus de participació: Entrevista
Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**
Mitjà: Diari de Girona (video)
Data: 21/05/2012
<http://multimedia.diaridegirona.cat/videos/girona/20120521/desenterren-nou-esquelet-tapir-camp-dels-ninots-34159.shtml>

Tipus de participació: Entrevista
Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**
Mitjà: milesnoticias.com (premsa digital)
Data: 25/05/2012
<http://www.milesnoticias.com/noticia-hallan-en-el-camp-dels-ninots-el-tercer-esqueleto-de-tapir-de-hace-mas/>

Tipus de participació: Entrevista
Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**
Mitjà: LaHojillaEnTV.Com (premsa digital Venezuela)
Data: 22/05/2012
<http://lahojillaentv.com/?p=9006>

Tipus de participació: Entrevista
Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**
Mitjà: Radio marina
Data: 22/05/2012
<http://www.radiomarina.com/noticia.php?id=5852>

Tipus de participació: Entrevista
Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: es. finance.yahoo.com (premsa digital)

Data: 21/05/2012

<http://es.finance.yahoo.com/noticias/hallan-camp-dels-ninots-tercer-esqueleto-tapir-3-125053822.html>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: La Vanguardia (premsa digital)

Data: 26/09/2012

<http://www.lavanguardia.com/local/girona/20120926/54351888367/caldes-de-malavella-arqueologos-esqueletos-bovidos-3-1-millones-anos.html>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: ABC (premsa digital)

Data: 26/09/2012

<http://www.abc.es/agencias/noticia.asp?noticia=1258738>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: Agència Catalana de notícies (premsa digital)

Data: 26/05/2012

<http://www.acn.cat/acn/685743/Cultura/fotografia/Camp-dels-Ninots-jaciment-Caldes-de-Malavella-31-milions-danys-pleioce-bovid-tapir-Bruno-Gomez-Gerard-Campeny-arqueolog-.html>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **G. Campeny i B. Gómez**

Mitjà: El Punt Avui (premsa escrita)

Data: 27/09/2012

<http://www.spypress.com/sp3/redir.php?3185-01G0K12n0j8tKvjmzU3Kn6kUQ-423-26884-0-670535-1134>

Tipus de participació: entrevista

Membre IPHES: **P. Hortolà**

Mitjà: Diari Berria

Data: 10/05/2012

http://paperekoa.berria.info/plaza/2012-05-10/046/001/azalpen_deserosoa.htm

Tipus de participació: qui és qui a l'IPHES

Membre IPHES: **N. Ibáñez**

Mitjà: pàgina web IPHES

Data: setembre

<http://bit.ly/rsEToR>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **C. Lorenzo**

Mitjà: Diario de Burgos

Data: 25/7/2012

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **C. Lorenzo**

Mitjà: Science Friday

Data: 28/3/2012

<http://www.sciencefriday.com/blogs/03/28/2012/lucy-no-estaba-sola-una-nueva-huella-en-el-rastro-de-la-evoluci-n-humana.html>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **B. Martínez-Navarro**

Mitjà: El Mundo (premsa digital)

Data: 27/04/2012

<http://www.elmundo.es/elmundo/2012/04/27/ciencia/1335529510.html>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **B. Martínez-Navarro**

Mitjà: elsolonline (premsa digital)

Data: 27/04/2012

<http://elsolonline.com/noticias/view/132826/los-neandertales-habrian-desaparecido-por-haber-sido-cazados-por-el-hombre-moderno>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **B. Martínez-Navarro**

Mitjà: Catalunya radio

Data: 27/04/2012

<http://www.324.cat/noticia/1713773/societat/Una-nova-hipotesi-ecologica-planteja-que-lHomo-sapiens-va-provocar-un-genocidi-neandertal-i-va-aconseguir-extingir-aquesta-especie>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **B. Martínez-Navarro**

Mitjà: Noticias de la Ciencia (premsa digital)

Data: 1/05/2012

http://noticiadelaciencia.com/not/4123/el__homo_sapiens__pudo_provocar_un_genocidio_neandertal/

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **B. Martínez-Navarro**

Mitjà: Historia y Arqueología (premsa digital)

Data: 28/04/2012

<http://www.historiayarqueologia.com/profiles/blogs/nueva-hip-tesis-plantea-que-los-neandertales-fueron-victimas-de>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **B. Martínez-Navarro**

Mitjà: quhist.com (premsa digital)

Data: 27/04/2012

<http://quhist.com/desaparicion-neandertales-genocidio-sapiens/>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **B. Martínez-Navarro**

Mitjà: Prehistoria al dia (premsa digital)

Data: 27/04/2012

<http://prehistorialdia.blogspot.com.es/2012/04/nueva-hipotesis-plantea-que-los.html>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **B. Martínez-Navarro**

Mitjà: Red Historia (premsa digital)

Data: 28/04/2012

<http://redhistoria.com/los-neandertales-fueron-cazados-y-devorados-por-el-homo-sapiens/>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **B. Martínez-Navarro**

Mitjà: La nación (premsa digital)

Data: 28/04/2012

<http://www.lanacion.com.ar/1468989-el-homo-sapiens-se-pudo-haber-comido-al-de-neanderthal>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **B. Martínez-Navarro**

Mitjà: Paleorama (premsa digital)

Data: 30/04/2012

<http://paleorama.wordpress.com/2012/04/30/los-neandertales-fueron-victimas-del-hambre-de-los-homo-sapiens/>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **B. Martínez-Navarro**

Mitjà: Tendencias21 (premsa digital)

Data: 30/04/2012

http://www.tendencias21.net/El-Homo-sapiens-pudo-provocar-un-genocidio-neandertal_a11405.html

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **B. Martínez-Navarro**

Mitjà: SINC (premsa digital)

Data: 27/04/2012

<http://www.agenciasinc.es/Noticias/El-Homo-sapiens-pudo-provocar-un-genocidio-neandertal>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **B. Martínez-Navarro**

Mitjà: Minuto uno (premsa digital)

Data: 28/04/2012

<http://www.minutouno.com/notas/164678-el-homo-sapiens-practicaba-el-canibalismo-el-neandertal>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **B. Martínez-Navarro**

Mitjà: Taringa.net (premsa digital)

Data: -

<http://www.taringa.net/posts/noticias/14682461/El-homo-sapiens-se-pudo-haber-comido-al-neanderthal.html>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **B. Martínez-Navarro**

Mitjà: Quo (premsa digital)

Data: 01/05/2012

<http://quo.mx/2012/05/01/expediente-q/nos-comimos-a-los-neandertales>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **B. Martínez-Navarro**

Mitjà: pasalavida.org (premsa digital)

Data: 03/05/2012

http://pasalavida.org/2012/05/03/el-homo-sapiens-pudo-provocar-un-genocidio-neandertal/?utm_source=rss&utm_medium=rss&utm_campaign=el-homo-sapiens-pudo-provocar-un-genocidio-neandertal

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **B. Martínez-Navarro**

Mitjà: barinas2012.net (premsa digital)

Data: 29/04/2012

<http://www.barinas2012.net/2012/04/29/titulares-de-los-diarios-latinoamericanos-de-hoy-sabado-28-de-abril-de-2012/>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **B. Martínez-Navarro**

Mitjà: astronomia-fisica-misiones-espaciales (premsa digital)

Data: 08/05/2012

<http://astronomia-fisica-misiones-espaciales.blogspot.com.es/2012/05/el-homo-sapiens-pudo-provocar-un.html>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **B. Martínez-Navarro**

Mitjà: losorigenesdelhombre.blogspot (premsa digital)

Data: -

<http://losorigenesdelhombre.blogspot.com.es/2012/05/el-homo-sapiens-cazo-y-comio-al.html>

Tipus de participació: Entrevista

Membre IPHES: **F. Rivals**

Mitjà: Revista Clinic (França)

Data: 12/03/2012

Tipus de participació: Sota Terra

Membre IPHES: **J. Rosell**

Mitjà: TV3

Data: gener a maig del 2012

Tipus de participació: Entrevista sobre el CIAR Centre d'Interpretració de l'Art
Rupestre de les Muntanyes de Prades

Membre IPHES: **R. Viñas**

Mitjà: televisió (TAC TARRAGONA)

Data: 27/03/2012

Tipus de participació: Entrevista sobre el CRBMC i les peces restaurades al Museu
CCB (PUNTA DE SAGETA DE BRONZE)

Membre IPHES: **R. Viñas**

Mitjà: televisió (TAC TARRAGONA)

Data: 13/04/2012

Tipus de participació: Entrevista sobre els tancaments dels abrics amb pintures
rupestres de les muntanyes de Prades, per les visites turístiques

Membre IPHES: **R. Viñas**

Mitjà: televisió (TAC Tarragona)

Data: 11 /11/2012

Tipus de participació: Roda de Prensa, Adeqüació de tres abrics amb pintures

rupestres, per visites turístiques, a les Muntanyes de Prades

Membre IPHES: **R. Viñas**

Mitjà: Radio i televisió de Tarragona

Data: 11/11/2012

Tipus de participació: Entrevista sobre els abrics amb pintures rupestres de les muntanyes de Prades, per les visites turístiques

Membre IPHES: **R. Viñas**

Mitjà: TV3 (Els Matins)

Data: 22/11/2012

FOTOGRAFIA

Cobriment gràfic de les campanyes d'excavació següents, algunes de les quals amb participació activa durant tota la campanya:

- Excavació en el jaciment del Camp dels Ninots de Caldes de Malavella (Girona)
  - Excavació en el jaciment de El Barranc de la Boella (Tarragona)
  - Excavació en el jaciment de la Cansaladeta (Tarragona)
  - Excavació en el Molí del Salt (Tarragona)
  - Excavació en els jaciments de la Sierra de Atapuerca (Burgos)
  - Excavació de l'Abric Romaní de Capellades
  - Excavació en els jaciments de les Coves del Toll
  - Excavació a Orce
  - Excavació de la Cova del Roure (Serinyà)
  - Excavació de la Cueva del Conejar (Cáceres)
  - Cova Eirós (Galícia)
  - Abric de la Valltorta (Castelló)
- Cobriment gràfic de campanyes de prospecció i excavació internacionals, així com a viatges de caràcter científic:
- Vanguard Cave (Gibraltar)
  - Ouidja, Aïn Beni Mathar i Figuig (Marroc)
- Cobriment gràfic de processos analítics i de restauració rellevants com és el cas, per exemple, del possible enterrament neandertal de la Cova Foradá a Oliva Pego.
- Durant l'exercici de 2012 s'ha realitzat un total de 19.565 imatges, les quals cobreixen tots els aspectes relacionats amb l'activitat diària dels treballs d'investigació:

- Fotografies “científiques” de les peces d’indústria lítica i fauna *in situ* més rellevants de cada jaciment
  - Fotografies concretes segons indicacions dels responsables de cada un dels jaciments
  - Seguiment de processos de presa de mostres per analítiques i estudis específics (geologia, geocronologia, estratigrafia, pol·lens, etc)
  - Fotografies més “estètiques”, sobretot pensant amb publicacions de caràcter divulgatiu, exposicions, etc
    - Fotografies d’estudi de les peces més rellevants extretes en tots els jaciments, tant d’indústria lítica, fauna i restauració
    - Seguiment gràfic d’actes, inauguracions, visites institucionals, visites *vip*, etc.
- S’està finalitzant la digitalització del fons històric de l’IPHES, amb imatges de jaciments com Atapuerca, Abric Romaní, etc. dels anys 80s i 90s.
- S’ha servit múltiples imatges a institucions i/o professionals de comunicació per tal de cobrir les notícies diàries relacionades amb els treballs d’excavació.
- S’ha col.laborat en la realització de publicacions:
- Art Rupestre de la Valltorta-Gasulla
  - Catàleg sobre jaciments del Marroc (en preparació)
  - De forma continuada amb el “Diario de Atapuerca”

NOVES INSTAL·LACIONS

Detall de la façana principal del nou edifici

Detall de l'àrea d'administració del Nou edifici

Unió Europea
Fons Europeu
de Desenvolupament Regional
Una manera de fer Europa

La **nova seu** de l'IPHES està ubicada al **Campus Sescelades** de la **Universitat Rovira i Virgili** (URV), a **Tarragona**, concretament al davant del Serveis de Recursos Científics i Tècnics (SRCiT). Aquesta ubicació és estratègica ja que facilita l'accés als grans equipaments científics necessaris per a la recerca i que han estat cofinançats des de l'inici del Grup de Recerca embrionari de l'IPHES, anteriorment ubicat a l'Àrea de Prehistòria, URV.

Les instal·lacions de l'IPHES ocupen una superfície total de **3.150m²** distribuïts en tres plantes. La planta baixa concentra el major nombre de laboratoris i instal·lacions de col·leccions, a la primera planta s'ubiquen els espais comuns així com els laboratoris de biologia molecular i arqueobotànica i la segona planta està conformada com un espai diàfan on s'ubiquen les oficines/despatxos de la major part de personal de recerca del centre.

La nova seu de l'IPHES permet disposar de l'espai necessari, modern i equipat suficientment, que garanteixi a Catalunya una continuïtat en el lideratge internacional de l'estudi de l'evolució i comportament humans.

Adicionalment es preveu que amb la nova seu es podrà millorar la qualitat i de la recerca i incrementar la producció de la mateixa així com dels projectes de socialització del coneixement i dels serveis científic - tècnics.

Actualment l'IPHES disposa dels següents equipaments:

- Laboratori de geoarqueologia
- Laboratori de restauració
- Laboratori de rentat de sediments
- Laboratori de lítica (2)
- Laboratori de zooarqueologia
- Laboratori de biologia molecular
- Laboratori d'arqueobotànica
- Laboratori de paleoantropologia
- Laboratori de fotografia
- Magatzem de socialització
- Magatzem de col·leccions fòssils
- Sales de reunions (3)
- Sala de conferències (1)

La inversió total realitzada en el projecte de la nova seu està al voltant dels 5.260.000 d'euros, 900.000 euros executats en una primera fase (2007-2009) i 4.360.000 euros en una segona fase (2010-2012). L'edifici s'ha finançat gràcies a les aportacions dels Patrons de la Fundació, concretament per 900.000 euros aportats per l'Ajuntament de Tarragona i 4.360.000 euros per la Generalitat de Catalunya.

La segona fase del projecte de la nova seu ha estat cofinançat amb un 50% pel Fons Europeu de Desenvolupament Regional, en el marc del Programa Operatiu Objectiu 2 de Competitivitat Regional i Ocupació de Catalunya FEDER 2007-2013.

Patrons de la Fundació Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social

**Generalitat
de Catalunya**

UNIVERSITAT
ROVIRA I VIRGILI

AJUNTAMENT DE
TARRAGONA

